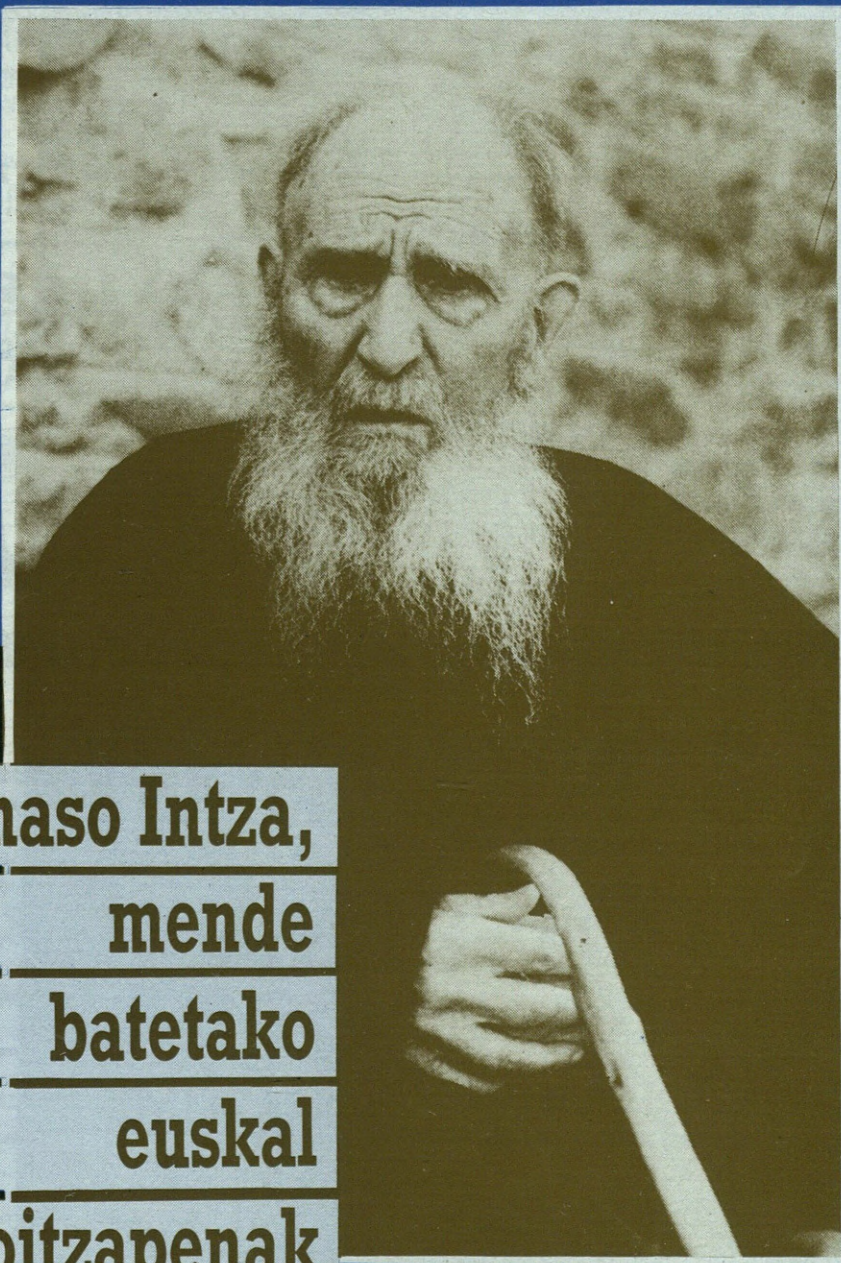

ARGIA

1986 Maiatza 18 — XLIX urtea — 1.104. zenbakia — 130 pezeta (BEZ barne) 7 libera

«Zeruko ARGIA»ren
sortzaileetarikoa,
100 urteak
betetzear
ditu

**Damaso Intza,
mende
batetako
euskal
oroitzapenak**

Majisteritza Eskolak, greba mugagabea

AEKanpada, hile bukaerako plana

**Eugenio Etxebeste Ekuadorren:
deportatuen bizia noren eskutan?**

EKO

EKO ALTZA

Larratxo Ibilbidea, 96 zbk. ALTZA

S. Juan Bautista Koperatiba

Villas auzoa. Tel. 55 01 99 HERNANI

SUPER AMARA

Isabel II.a, 16 zbk. Tel. 46 11 77
DONOSTIA

EKO ASTEASU

Keelavite Poligonua, z/g. Tel. 69 25 26
ASTEASU

EKO AIETE

Grupo Etxadi. Tel. 21 14 88 AIETE
(Donostia)

EKO LASARTE

Loidi auzoa, z/g. Tel. 36 12 79
LASARTE

ZINKUNEGI OPTIKA

Optikari-Optometrista

Ukipen lenteak

hernani,4

donostia

t.42 06 24

Euskadiko Ezkerrako Xabier Olaberriekin egindako elkarrizketaren ondoren, egunotan aktualitate handiena duen gaiaren hainbat zehaztasun aurkituko du irakurleak **14. orritik** aurrera: Hego Euskal Herriko normalizazioa ekar lezaketeko negoziaketak eta bere inguruan jazo diren azken hiru gertakizun garantzizkoak: Txomin Iturberen espetxeratzea, Eugenio Etxebeste Ecuadorra eramatea eta Goio Jimenezen estradizioa.

Abentura polit baten berri ematen digu bere erreportaietan Amaia Elosegi tolosarrak. Bost lagun Venezuelako oihan tropikalean barna, indioek bere egindako piragoatan. Mila esperientzia eta mila ikuskizun eder. Horien kontakizuna egiten digute, udako bakantzak uaintzen hasten garen epoka honetan buru beroen freskagarri. **24. orrialdean.**

1.104. zenbakia

4.— Astegiroa.

POLITIKA

- 13.— Tiantaka. **Esteban Galar.**
14.— Gradignandik Quitora, Casinelloren beso luzea. **I. Zubiondo**
16.— Xabier Olaberri: «Gizarte sibilari ari gara bilakatzen». **J. Aldazabal.**
18.— Mundua ez da borobila. **Fan-Txin.**

ERREPORTAIK

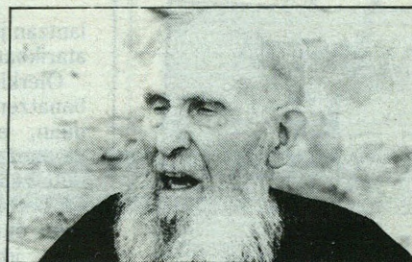
- 20.— Lorategi usaintsu bat Gasteizen. **B. Agiriano.**
21.— Zerbait hasi da mugitzen Trebiñon: kultur elkarte berria. **P.R. de Aretxabaleta.**
24.— Bost gazte Venezuelako ibaietan. **A. Elosegi.**
27.— Zeruko ARGIAren sortzaile aita Damaso Intzarekin elkarrizketa. **I. Camino eta J. Landa.**
32.— Irakaskuntzaren mundua sustan dago. **L. Mintegi.**
34.— Hirugarren AEKnapada Urkiolan. **Joxerrom.**
36.— Irakurleak mintzo.

KULTURA

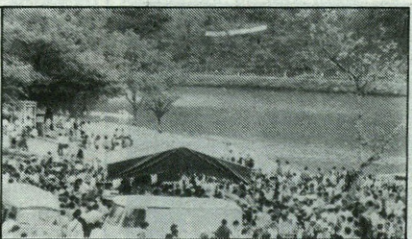
- 37.— Kultur ataria.
38.— Aiako Bertsolari Txapelketan, Otamendi lehenengo. **Zalduki.**
39.— Herri Urrats arrakastatsua Senpereko lakuaren inguruan. **I.B.**
40.— Desastre, Patxaran eta Kalimotxo, Baionako hiru fanxineekin hizketan. **I. Borda.**
43.— Tolosan Galtzaundi zineman euskara berpiztu nahian. **K. Azkarate.**
44.— Aste borraستا.

ETA BESTE

- 45.— Bertsokak.
46.— Kirolak. **G. Arrese.**
48.— Denborapasak.
50.— Azkena: **Itxaro Borda.**

Aspaldian egin nahian genbiltzen elkarrizketa burutu dugu oraingoan. Duela kasik 70 urte Zeruko ARGIA fundatu zuen aita Damaso Intzaren bila joan dira Josu Landa eta Iñaki Camino, bere zahartzaroko egoitza duen Lekarozko komentura. Ehun urte damamatza soinean Damaso Intzak, ahuldua eta ezindua, baina gazte baten adoreaekin egiten die hortzakada kazetari gazteen galderei. Altxor bat dugu aita Intza, orainsu Euskaltzaindiak omendu berri duena. **37. orritik aurrera.**

Ipar Euskadiko bi ikuspegi ezberdin eta osagarriak dakartzagu Itxaro Bordaren eskutik, kultur orrietan. Senpereko lakuan joan den igandean ospatutako Herri Urratsen kontakizuna batetik, han bildu bait zen Euskal Herriko euskaltzale jenderik finena alde guztietatik hain eraşoak diren Iparraldekoekin batera. Eta Iparraldean martxa bizian datorren fanzineen mundua bestetik. Kalimotxo, Patxa, Desastre... Helduen lan eta borrokak, gazteen egonezina. **39. orrialdean.**

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Iñaki Camino, Jon Barandiaran, Ostaiska Irastorza, Gorka Izeta, Josu Landa, Pablo Sastre, Iñaki Uribe, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Antton Azkargorta, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Laura Mintegi, Iñaki Uriarte, 'Anaitasuna Taldea'.

Gasteizen: Blanca Agiriano, Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Josu Olano, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparraldean: Ladix Arrosagarai, Mikel Iribarren, Itxaro Borda, Allande Sokarros.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonariz, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, Amaia Elosegi, Enbido, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Esther Forcada, Joxean Gezalaga 'Zalduki', Gure Irratikoak, Tito Irazusta, Irulegi Irratikoak, Koldo Izagirre, Kaki, Asun Larrañaga, Josetxo Lizartza, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfonsito Martinez, F.J. Mendi-guren, Bego Montorio, Mikel Nabarro 'Trikuharri', Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarriondia, J.L. Alvarez 'Txillardegi', Mikel Ubillos, Urederra.

Marrakzaliariak: Joxemi, Julio.
Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

Ardura teknikoa: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos.

D.L.: 80-1963.

Helbidea: ARGIA, Ametzagaña 19 Behea. 20012 Donostia.

Telefonia: 28 33 99.

Inprimategia: Gráficas SEMI.

Ale Bakarria: 130 pezeta / 7 libera (BEZ barne).

1986. urterako harpidetza sariak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....4.800 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....330 libera.
Estatu Espainola.....4.800 pezeta.
Beste atzerriak.....6.600 pezeta.
Airez.....10.000 pezeta.

MAIATZA
17
MAIATZA
24

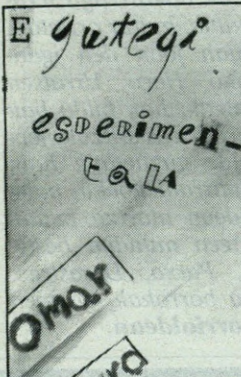
maiatzaren 17an
ilgora

mareak: (maiatzaren 17an)
gora: 11.46 eta 24.10
behera: 05.19 eta 17.42

eguzkia: (maiatzaren 17an)
irten: 06.57
sartu: 21.26

(ordularen ordutan)

liburuak

Egilea: Omar Nabarro.
Titulua: Egutegi esperimentalak.
Argitaletxea: Susa saila 26.a.
Ezaugarriak: 94 orrialde. 500 pta.

Omar Nabarro berriki olerki sari garrantzizkoa irabazia du. Gaur aurkeztu den liburu honek ere saria irabazi zuen «Etxebarrieta» izenekoan. Sariak politika gaia zuzenki ukitzea eskatu zuen, liburuan nabarmen geratzen denez. Egileak dena den, oso za-

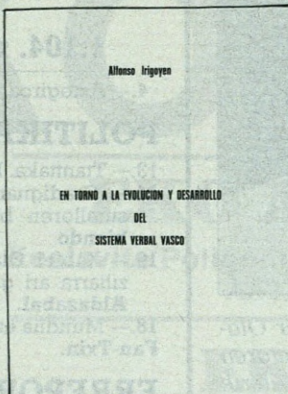
lantzan jartzen du guzti hori atarikoan.

Olerkiak urtesasietan banatzen dira, egutegi moduan, eta tituluak berak dioenez esperimentutik badute zerbait. Bada saiaketarik bertan: ametsak parekatu ditu aurkako elementuak, idazkera automatikoz lotutako olerki luze bat ere bada, Arestik egiten zituen manifestu sozialen antzekorik ere, koplak, sonetoak eta bi lerrotan emandako gogoeta filosofikoak.

Gaien artean hauetxek ageri dira begien bistan: tortura, Euskal Herriko burrukalari hilak, manifestazioak, bizitzaren hutsala, Mundakako apaiz eta garbizaleei egindako olerki lizun eta mingarriak, hegazti nahiz arrainek sortutako gogoeak, basoa eta kea edo beste asko ere.

Era askotara jokatzeko du Omar Nabarro. Itsasaldeko herri bateko egunsenti sargoritsua Arregiren torturarekin lotuko du, Iparreko hotzetatik ihesi doazen hegaberengana hegaletan negu-banderak dakusi dantzan; kaleetako ispilu anoni-moetan, gizateriaren frakasu eta joranean islada ezkutu aurkituko du; uda gorrian euli jostalarien hankatxoek egiten zizkioten kili-mak izango ditu gogoan irailaren erdian; gure bizitza den gartzelaren lehen harrizarrak hautzarroan ezarri dira, haurra itsasaldean askatasunari beha zegoa; hiltzaileen hegaleen itzala da galtzaileen bihotzetako lutoa...

Idazleak poesia eta ideologiari buruzko iritzia tinko utzi du atarikoan. Guk, dena den somatu uste izan dugu politika izpirik bat ere ez zuen poemarik, batzu bikainak eta besteak kaskarragoak somatu ditugun beza-la. Liburuak esperimentalak da, nork daki garatzen ari den poeta ugari baten aurreneko esperimentuak ez ote diren. Bada zinez, deus ederrik eta galantik Omar Nabarroren poema hauetan. Olerki ugari, asko ta asko benetan gustora irakurtzeko, lasai, olerkietan barneratu eta gogoari eman.

Egilea: Alfons Irigoien.
Titulua: En torno a la evolución y desarrollo del sistema verbal vasco.
Argitaletxea: Egilea bera.
Ezaugarriak: 60 orrialde.

Alfontso Irigoien lekeitarren lantxo bat iritsi zaigu erredaziora berriki. Dakizuenez, Alfontso Irigoien euskaltzain osoa da, aspaldion Euskera aldizkarian eta, bere lan zehatzak argitaratzen ari zaiguna. Oraingoan euskal aditzaren sistimaren bilakaera eta garapenaz orritxo batzu ateratu ditu. Nonbait Federiko Krutwig-ek gramatika sailerako bazuen egin halako plan bat, eta Leizarragari dago-kienez, eta zehatzago esateko, Leizarragaren aoristo formako flesioei dagokienez zorrotasun batzu agertu ditu Alfontso bere lanean. Krutwig-ek erakutsi bideari makurtzen ez zaizkion adibideak, latinezko Vulgata eta gerkerazko testu jatorrekin alderatutako Bibliaren Leizarragaren beste itzulpen batzu direla ta egindako zehaztasunak; aoristoak, denbora, aspektua eta kontatze-filosofiarekin dituen loturak eta halako kontuak darabiltza Irigoienek liburuska honen lehen zatian.

Bigarrenean berriz, izan edo ikhan aditza daramaten perifrasiak orain aldiko partizipioarekin lotzen direnean ematen dituzten itzulpenak aztertzen ditu egileak. Gerkeraz eta latinean oinarritzen bada ere, euskara, ingeles zaharra, gotikoa, goi alemanera eta beste batzuetako emaitzak esplikatzen dizkigu. Euskarari dagokionetan, Mikoleta, Ka-

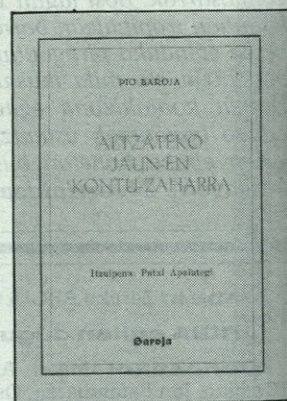
panaga, Detxepare, Axular, Amilleta, Garibai, Refranes y Sentencias eta Oihenart erabiltzen ditu bere argumentuetarako. Ez da irakurgai samurra.

Egilea: Pio Baroja.
Titulua: Altxateko Jaunen kontu-zaharra.
Argitaletxea: La primitiva casa Baroja.
Ezaugarriak: 160 orrialde.

Pio Baroja zaharraren liburu inportanteenetakoa dugu «Altxateko Jaunen kontu-zaharra» euskaldunontzat. Idazle honen euskalduntasuna eta erdalduntasuna hainbestetan auzitara ekarri izan bada ere, bada norbait Barojaren lanak euskaraz egoteari ongi erizten diona. Duela bi bat urte bere bi eleberririk motz itzuli ziren euskarara. Duela 25 bat urte, Jon Etxaidekoak itzuli zuen bere «Las inquietudes de Shanti Andía» «Itxasoa laño dago» titulupean, orain «Xanti Andia- ren kezka» izena badarama ere.

Oraingoan Patxi Apaletegi dugu «La leyenda de Jaun de Alzate» itzuli duena, itzulpena orain 18 urte Parisen egin izaki.

La Primitiva casa Baroja aurrera doa bere liburu-ekin, azken urtean zortzi-hamar bat kalera baititu.

Egileak: Bernardo Atxaga eta Asun Baltzola.

Titulua: La cacería.

Argitaletxea: Altea Benjamin.

Haur literatura berriz ere Atxagaren saioa. Sagu bat eta zakur bat ditugu bertan. Lana sinplea da, gazte samar direntzat egina. Erdaraz dago, eta marrazkiak Asun Baltzolarenak dira. Ez omen zuten egileek argitaratzerik nahi, baina honetaz ez dakigu gehiegi.

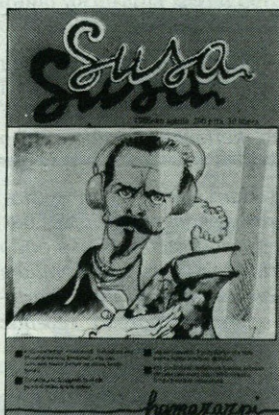
Aldizkariaren izena: Otoizlari.

Ezaugarriak: 120. zenbakia. 40 orrialde. apirila-akaina. 1986.

Beloketik heldu zaigu aurtengo udaberriko alea. Oraingoan lan bakar bat dakarrela, bera, Ortzaize Mentan 1859.ean sortu zen Dominixe Iribarne misionestaren gutunek egiten dutena. Baionako seminarioan ikasia, berehala partitu behariko zen Indoxinarat. Guzti horri buruzkoak dira etxe-koekila dituen gutunak, hango gertakarien nahiz bere izaitearen berri emanez. Ez da dudarik Beloketik heldu zaigun zenbaki berri hau ez dela asko ta askoren interesekoa, baina izan dena eskuartean gostuz hartuko duenik.

ASTE HONETAN NABARMEN

Ez omen da sakratua eskritura

Aldizkariaren izena: Susa.

Ezaugarriak: 17. zenbakia. 1986.eko apirila. 10 libe-
ra. 200 pta. 80 orrialde.

Susa aldizkariari eta taldeari buruz asko hitz egin da, Korrok, Maiatz, Egan eta zendutako Ttu-ttua eta Kandela taldeen gainean, baino askoz gehiago, ez dakit arrazoiak zein diren, beharbada publizitate sare hobe-
a zutela edo kritiko prestijiodunek zer gerta ere Susa aintzat hartu izana. Dena den gaur hor dago, Erein, Elkar, Aurrezki Kutxa eta beste hainbat argitaletxeri liburu hiperdefizitarioak ez kaleratzen laguntzen.

Horiek bazter utzita, sar gaitzen lehen bailehen zenbaki honetan. Sarreratik hasiko gara, bertan irakurtzen dena interesekoa delako. Euskal literatura honen sintoma bi aipatzen ditu: idaztea sakratua izateak dakarren prestigio intelektua-
laren aurka mintzo da sarreragilea, marfilezko dorreak salatuz, horretxan ondorioa baita bere ustetan hainbeste jendek bere aurreneko liburua kalera-
tzeko duen irrika. Dirulaguntza bolada eta kuentista ospea aitatzen dira ere.

Gainontzekoan betiko itxura du Susak: berritasu-
nen artean motxilako bi-
blioteka izeneko saila genu-
ke. Bertan, motxilan zer li-
buru har daitezkeen esaten
zaigu, berriki nahiz garai
batean irtendako liburuen
gainean eritzi argia emane-
z. Aipatutako liburuak
hauek: Barcarola aldizkaria;
Maiatz 10; Etxamendiren
«Aurora»; Peloten «Biharko
orotzapenak»; Bukowski-
ren «La senda del perdedor»;
Wu Ch'Eng txinatara-
ren «Simioa»; Cain-en «Kar-
teroak beti deitzen du bi al-
diz»; Shakespeareren «En-
drike VIII»; Joxe Azurmendi-
ren «Mirande eta kristau-
tasuna» eta Arestiren «Lau
teatro arestiar».

Mikel Antza eta Kartxi di-
ra sail honen egile hona-
koan.

Itzulpenei dagokienez,
Xabier Montoiaren lana du-
gu aipagarria. Dub poeta ja-
maikarren olerki batzu itzu-
li ditu sarrera oso majoa
eginez. Ingalaterran putea-
turik bizi diren jamaikar ho-
rien bizimolde biolentziaz
betea, beren klase sena; be-
ren musikak eta beren poe-
siaren erritmoak ama lurra-
ren mintzoarekin duen har-
remana, beren poesiaren
zentzu kolektiboa; ahoko
literaturaren pizua; Benja-
min Zephaniah poeta gartze-
leratua eta Linton Kwesi
Johnson poeta marxista eta
musikalaria. Tipo honen di-
skoak eta liburuak: «diskoak:
Forces of Victory, Bass Cul-
ture, LKJ in Dub eta Making
History. Poesia: Voices of
the living and the dead eta
Dread Beat and Blood». Zen-
baitek rastajendeari du-
gun iritzi okerra zuzentzeko
eta gorrotoz eta alkartasu-

nez betetako poesia irakur-
tzeko ez da makala Mon-
toiaren lana. Beste itzulpe-
na Utrere-ena da, idazle po-
lako baten mende erdiko
narrazio ero bat ekarriz,
idazleari buruzko informa-
zioa ere emanez.

Poemen artean, Joakin
Balentziarenak ditugu bate-
tik, luzeak, indartsuak, sala-
keta itxurazkoak. Badira
beste batzu F.J. Mendigurre-
nenak, hauek ere salaketaz-
koak, baina Balentziarenak
baino interpretagarriagoak.
Violet Fontek ere salaketa
bortitzeko poema batzu es-
keini dizkio Bernardo Atxa-
gari. Otamendik Bidasoari
egin dio poema motz bat
eta Allepuntako Ezrak beste
bat behin beren bizitza bi-
deak ebaki zuen bi biante-
ri.

Badu Montoiak beste in-
formazio lan bat «Jende ona
nekez da aurkitzen» idatzi
zuen Flannery O'Connor-i
buruz.

Ipuinen sailean Aitor Ara-
narena dugu bata, txikitako
orotzapenak dakartzkion
basoko aitonen etxeaz di-
harduena, tragedia gisan
burutua. Beste bat M. Untzi-
llarena, interpretazio zaila-
koa, gaiak trumilka erabiliz.
Beste bat Maddalen Irigarai-
rena, betirako maitasun-zi-
na ukitzen duena, elkarri
amestarazitako ilusioen des-
tinua madarikatzen duena.
Arratsaldero estaltzen baitu
itsas-lanbroak poesia
erromantikoak, oin bilu-
tsien aztarna ezabatuetan
berritatu maitasun inposi-
blearen betikotasuna. Amodio
frakasatuari egindako
narrazio barnekoia, kafe ba-
ten ilusiotan botea.

Gaur egun Susaren jarrai-
pena zailentzen ez badago
ere, finkatze bidea burutu-
gabea dagoela ikus daiteke,
baina bitartean hau bezala-
ko zenbakiak on besterik ez
diote literatura gaztea maite
duenari.

zinema

Kresala

maiatza

19 Donostiako zine-klub honek maiatzaren 19rako "Jules et Jim" izeneko filma eskainiko du. Francois Truffaut zinegile frantziarraren filma honen emanaldia Donostiako Aurrezki Kutxa Munizipalaren kultur aretoan izango da, Arrasate kaleko 12. zenbakian, arratsaldeko 7,30tan.

King—Kong

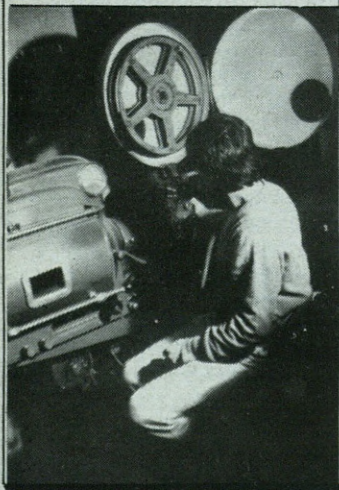
maiatza

21 Oretetako zine-klub honek badu zer eskaini hurrengo egun hauetan. Maiatzaren 21erako "Extraños en el paraíso" izeneko filmaren emanaldia, alegia. Jim Jarmusch—en filma honetan elkar ezagutzen ez duten hiru pertsonaien historia kontatzen da. Joan den astean esaten genuen bezala uste dugu New York—etik Kaliforniarako historia underground honek lilura zaitzakeela. Ez hala ere, hasierarekin moskeatu.

Groseko zineforum

maiatza

24 Hauek ere badute zer eman datozen egun hauetan. Maiatzaren 24an "Siete novias para siete her-

filma

Bero bahaiz, erre hadi!

Filmea: "9 semanas y media"
Zuzendaria: Adrian Lyne.
Gidoia: Elizabeth McNeil-en nobela batetik.
Musika: Jack Nitzsche.
Aktoreak: Mickey Rourke, Kim Basinger.

"**9** 1/2 weeks" filmeak eztabaidak sortuko ditu seguruenik, gustokoa ala disgustokoa iruditu zaien artean. Ez dugu uste inor iritzirik gabe utziko zuenik.

"Emannuelle" bakan bat kontsideratuko dutenetik, hau da, filme erotiko huts bat, "El imperio de los sentidos" en antzeko zerbait ikusi dutenen arteraino, hau da, gizakiak daukan konponente pasionalen ikertzeko eta sakontzeko asmoz egindako filmea.

Bigarren ikuspegitik ikusi dugu eta benetan gustagarria egin zaigu. Dudarik ez dagoena, alde batekoentzat ala bestekeentzat, zera da, estetikoki oso ondo moldatutako filmea dugula. Primerazko eszenak ematen dira: izotz puskarena, strep-tease-arena, zurubipe hartakoa... Telebistako publizitate onenaren pareko eszenaz osaturik dago filmea. Dudarik ez bere kalitateaz.

Istoria berez amodio istorio bat da. Izenburuan aipatzen diren aste horietan barrena dirauen amodio istorioa. Ez ordea edozein amodio istorio. Ez. Maitasun istorio erabat pasional bat da filme honetan margotzen zaiguna. Sentimenduen eta sentsazioen bidean azken mugetaraino iritsi nahi duena, nahiz eta gehiegi ez sakondu pertsonaien osagai sikologikoetan.

Aldi honetatik kritika daiteke istorioa bera. Istoria arras erromantiko bat agertzen delako gure begien aurrean. Hain erromantikoa ezen ikusleak ez bait du inoiz probatuko horrelako bide baten atsegintasuna. Ikusiko ditutailan aktore eta aktorea paregabe ederrak eta beti bezala berak egin ezin dituen gauzak egingo dituzte. Zeren eta, nork egiten du topo horrelako tipo batekin? Nork horrelako neska eder batekin?

MARTIN GOIKOETXEA

manos" izeneko filma eza-guna eskainiko dute. Stanley Donen filma hau oso guztiak izango dute jaidanik ikusi gabe. Filma honetako historia denek eza-guna da, zazpi ahizpa zazpi anai kua-drila batekin ezkontzen dira. Bitartean musika, dantza eta mota honetako filmei dagokien topiko ugari...

Getxo

maiatza

19 Getxoko zine-klub taldeak "El gran dictador" izeneko filma emango du maiatzaren 19an. Charles Chaplin—en filma hau klasiko bat bada ere,ikusgarria gertatzen da oraindik gaur egun. Getxoko Kultur Aretoan arratsaldeko 7tan.

Bideo emanaldiak Donostian

"Bideo Gipuzkoa" lemapean ospatuko da maiatzaren 18a arte zenbait bideo emanaldi. Gipuzkoako Foru Aldundiak antolatutako bideo aste honetan kanpoko herrietako bideoak eskainiko dira eta baita Euskal Herriko eta Estatu guztikoak ere. Emanaldiak Donostiako Udaletxeko behean izango dira. Donostiakoa amaitu ondoren, Irunen ikusteko aukera izango da maiatzaren 19tik 24a bitartean. Egunean hiru ordutako saioak ematen dira ikustera.

antzerkia

■ Maiatzaren 23an Getxoko Gran Cinema izenekoan "A Pintar no le gusta lonesku" zeneko antzezlan eskainiko du Teatro Estudio deritzan taldeak, gaueko 10,30tan.

■ Maiatzaren 25ean, Lapurdiko Urruñan, Debako Goaz-ekoek Alfonso Sastreren "Ez da oale egiteko oldua" emango dute ikustera, arratsaldeko 5,30tan.

Antzerkia Iparraldean

Hazparneko Galarrotsak zirela eta, Donibane-Lohitzunen eta Hendaian antzerki sail garrantzitsu bati jarraituz honoko emanaldiak izango ditugu: maiatzaren 18an, arratsaldeko 4tan Mari Bixos Heletako antzerki taldeak "Non banka han kalaka" euskaraz emango digu. Holandatik etorritako talde batek, arratsaldeko 10etan "Intimo intimo" antzerkia aurkeztuko dute. Maiatzaren 19an, arratsaldeko 4tan Hendaia antzerki Atelierrak, "Arroltzearen Antzerkiak" eta "Osteguneko andereak" antzerkiak emango dizkigu. Azkenik arratsaldeko 8tan, Amaia Zubiriak eta Pascal Gaignek kantaldi bat emango dute Hendaia Arrain saltze lekuan.

Peter Robers Araban eta Eibarren

Peter Robers mimoa jotzekan ari zaigu lanean azken bolada honetan. Hauek dira hurrengo egunetan ikus ahalko dituzuen emandien zerrenda: maiatzaren 20an Eibarko Unibertsitateko laboralean arratsaldeko 3,30tan. 22an goizeko 10,30tan Aiaran eta arratsaldeko 4tan Arzeniakako ikastolan. 23an Laudion eskainiko du bere emanaldia.

EATB—ren zirkuitoa

Euskal Herriko Taldeen Biltzarrak antolatutako zirkuito hau aurrera doa, ekainean bukatuko delarik. Hauek dira maiatzeko egun hauetan ikusi ahaliko diren antzerki emanaldiak: maiatzaren 17an **Maskarada** taldeak "Gastibeltzaren karabinak" izeneko antzezlan eskainiko du Oionen. Mark Legassen liburuan oinarritutako antzerki lan honen ardatza askatasunaren aldeko matxinada, iraultza, abentura, amodioa...

Maiatzaren 17an ere, **Goaz** taldeak Elgoibarren antzeztuko du "Ez da pale egiteko ordua" izeneko antzezlan. **23an Intxixu** taldeak Durangon "Pedro eta kapitaina" izeneko lana emango du. Bertan, detenitako gazte baten bibentziak kontatzen dira, bere azken arnasaraino torturatua izaten delarik. Lan bera ikusteko aukera izango da **24an** Legazpin. **25ean** berriz, **Kilimatxo** taldeak "Kinkanputz" izeneko lana eskainiko du Lazkaon. Hurrei zuzendutako antzerki lan honetan inork maite ez duen erregin baten historia kontatzen da.

kantaldiak

□ Maiatzaren 17an Arrigorriagako Polikiroldegian **Itoiz**, gaueko 10,30tan.

□ Maiatzaren 23an Durangoko Ezkurdi Pilotalekuan **Itoiz** eta **Jotakie**, gaueko 10etan.

□ Maiatzaren 24ean **Itoiz** eta **Jotakie**, Cabezón de la Sal—eko Polikiroldegian (Kantabrian).

□ Maiatzaren 23an Getxoko Fadura Polikiroldegian, **Oskorri**.

□ Maiatzaren 17an **Benito Lertxundiren** jaialdia Aozeko Pilotalekuan gaueko 11,etan.

□ 24an berriz, Galdames—eko Pilotalekuan ari-tuko da Lertxundi, gaueko 10etan.

arte

■ Getxon antolatutako "Irudi taldea" izeneko lehiaketaren argazki aukera bat ikus daiteke Getxoko Kultur Aretxean maiatzaren 19tik 31a bitartean.

■ Tafallako kultur etxean, Victorina Mearin-en pinturak ikus daitezke, hilaren 18a baino lehen. Leku berean eta epe berarekin, "Nafarroako Prentsa Argazkiaren II. mostra" duzue begiaren entrete-nigarri.

Gipuzkoa:

□ San Telmon, "Wiesbaden-go margolariak", 15etik.

□ Galeria 16an (Donostia), **Ricardo Toja**, 23tik.

□ Gaspar-en (Orereta), **Mariano Arsuaga** (pint.), 28ra arte.

□ Altxerrin (Donostia), **Flores Kaperotxipi** (oleoak, mar.)

□ Donostiako Caja Postal-en, **Roscurbas**, 27ra arte.

□ Antxieta etxean (Azpeitia), **Joxemari Aleman** (pint.), 16tik aurrera.

□ Donostiako AKMn, **Yosiko Makajima** (pint.), 16tik.

Nafarroa:

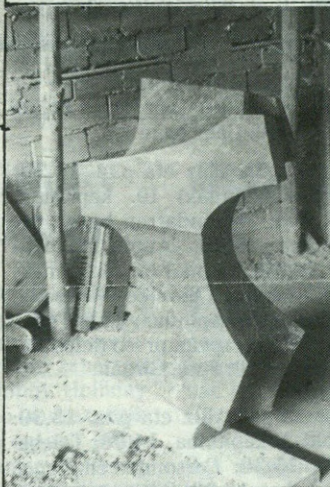
□ Nafarroako museoan (Iruñea), "Pintores del Bidasoa".

□ IAKMn (Sala G. Castañón) "Autorretratoa espainiar pinturan", 15etik.

□ IAKMn (Sala Conde Rodézno), **Daniel Perez Lamarique**, 20a arte.

□ El Porche galerian (Iruñea), **Antonio Laita**, 16tik.

□ Pabellones mixtos de la Ciudadela-n (IAKM), "Berlin hoy y Berlin veinte", 28tik.

Bidasoa inguruko margolarien lanak Iruñean

Maiatzaren 19an irekiko da Iruñeako Museo de Navarra delakoan Bidasoa inguruko margolarien omenez antolatutako erakusketa hau. Belaunaldi ezberdinetak margolarien zintzilikatu dituzte beren lanak. Belaunaldi zaharrari dagokionez: Regoyos, Vazquez Diaz, Baroja, Salis, Berrueta, Etxenike, Bienabe Artia, Montes Iturrioz, Larramendi eta Mentxu Gal. Margolari gazteagoi dagokienez, Albizu, Apeztexea, Grazenea, Marin, Hernandorena, Montes Iribarren, Urmeneta eta Sagarzazuren lanak ikus daitezke. Denetara hemezortzi margolarien lanak bildurik, beraz. Ekainaren 4a arte zabalik.

Bizkaia:

□ Caja de Ahorros Vizcaína-n (Bilbo), **Adrian Ferreño** (pint.), 13tik.

□ Banco de Bilbao-n (Bilbo): **Lorenzo Agirre** (erakusketa antologikoa).

□ Vanguardia Galeria-n (Areeta): **Miguel Jimenez Granados** (esk.), 15a arte.

□ Algortako LAKen, **Imanol Basurto** (pint.), 16tik 25era.

□ Elorrioko LAKen, **Eduardo Chillida** (grab.), 24a arte.

□ Bilboko Arte Ederretako museoan, "Plateria en Vizcaya" eta **Eduardo Chillida** (lan grafikoa).

Araba:

□ Arte Ederretako museoan, **Rafael Lafuente** (erakusketa antologikoa).

□ Sala Independencia-n, **Ortiz de Elguea, San Roman, Mieg, Lafuente** eta **Juncal Ballestin** (xerigrafiak), 20tik.

□ Artelarre-n, **Pagespetit**, 20tik.

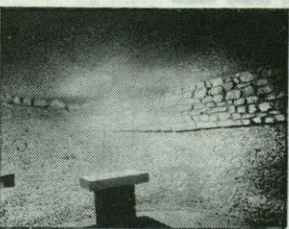
□ Luis de Ajuria salan, **Juan Jose San Pedro** (pint.), 20a arte.

□ Olagibel salan, **Pipaon** (zer.), 16tik 30era.

□ Rubens galerian, **Emilio Lope** (pint.)

□ Cafe Caruso-n, **Iñaki Artea** (arg. "colección Dosis").

□ Kultur etxean, "La imagen de las artes", 19tik 23ra.

ETB

maiatzak 11,00: Meza. 12,00: Klasikoen txokoa. 13,30: Hit Parade. 14,30: Teleberri. 14,35: Superstars. 15,00: Pottokiak (m. bizidunak) 18. kapitulua. 15,30: Don Don Kikilikon (pailazoak). 16,30: «R» Kodea (telesaila) 6. kapitulua. 17,30: Kirolak (Borroka libre). 18,00: Popa zoro. 18,30: Emakume bionikoa (telesaila) 32. kapitulua. 19,30: Txoria dut maite (egitarauaren aurrerapena). 20,00: Simon eta Simon (telesaila) 6. kapitulua. 21,00: Gaur egun. 21,15: Hemen bizi. 22,15: Kirolez kirol.

maiatzak 13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta Pitz. 13,30: Pottokiak (marrazki bizidunak) 18. kapitulua. 14,00: Teleberri. 14,40: Carsonarren Legea (telenobela) 35. kapitulua. 17,32: Haur kirolak. 19,00: Arturo erregea (m. bizidunak) 28. kapitulua. 19,30: «R» Kodea (telesaila) 7. kapitulua. 20,30: Plaza berri. 21,00: Gaur egun. 21,20: Kirolez kirol. 21,50: Dallas (telesaila) 106. kapitulua. 22,50: Gaur egun. 23,00: «Ahal bezain ongi jokatu» (luzemetraia).

maiatzak 13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta pitz. 13,30: Ferdy (m. bizidunak) 19. kapitulua. 14,00: Teleberri. 14,40: Carsonarren Legea (telenobela) 36. kapitulua. 15,40: «Ahal bezain ongi jokatu» (luzemetraia). 17,00: Plaza berri. 19,00: Arturo erregea (m. bizidunak) 29. kapitulua. 19,30: Charlie Brown (m. bizidunak) 6. kapitulua. 20,00: Baker kaleko mutikoak (telesaila). 20,30: Gaztetandik. 21,00: Gaur Egun. 21,20: Superstars. 21,50: «Lotarako ipuina» (luzemetraia). 23,00: Gaur Egun.

maiatzak 13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta pitz. 13,30: Charlie Brown (m. bizidunak) 6. kapitulua. 14,00: Teleberri. 14,40: Carsonarren Legea (telenobela) 37. kapitulua. 15,40: «Lotarako ipuina» (luzemetraia). 18,30: Gaztetandik. 19,00: Arturo erregea (m. bizidunak) 30. kapitulua. 19,30: Tintin (m. bizidunak) 2. kapitulua. 20,00: Traste zaharren kutxa (zine komikoa). 20,30: Dagoenean bonbon. 21,00: Gaur egun. 21,20: Kirolak. 21,50: Mahai Ingurua. 23,00: Gaur egun.

maiatzak 13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta pitz. 13,30: Slump doktorea (m. bizidunak) 19. kapitulua. 14,00: Teleberri. 14,40: Carsonarren Legea (telenobela) 38. kapitulua. 15,40: «Abere maitagarria» (luzemetraia). 19,00: Batman (m. bizidunak) 1. kapitulua. 19,30: Emakume bionikoa (telesaila) 33. kapitulua. 20,30: Benji (telesaila) 9. kapitulua. 21,00: Gaur egun. 21,20: Aurrez aurre. 21,50: Giltzapean preso (telesaila). 23,00: Gaur egun (informatiboa). 23,10: Fede Giroan.

maiatzak 13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta pitz. 13,30: Tintin (m. bizidunak) 2. kapitulua. 14,00: Teleberri. 14,40: Kirolak. 15,30: Carsonarren Legea (telenobela) 39. kapitulua. 16,30: Giltzapean preso (telesaila). 17,30: Aurrez aurre. 18,00: Don Don Kikilikon (pailazoak). 19,00: Batman 2. kapitulua. 19,30: Ferdy (m. bizidunak) 20. kapitulua. 20,00: Bai ministroa (umorezko telesaila) 5. kapitulua. 20,30: Kirolez-Kirol. 21,00: Gaur Egun. 21,20: Hit parade. 22,20: Esamesak. 22,50: Ilunabar aldea (telesaila) 9. kapitulua. 23,30: Gaur egun.

maiatzak 11,30: «Petulia» (luzemetraia). 13,00: Haur Kirolak. 14,30: Teleberri. 15,00: Slump doktorea (m. bizidunak). 15,30: Buck Rogers (telesaila). 16,30: «Airean topogarria» (luzemetraia). 18,00: California Fever (telesaila) 6. kapitulua. 19,00: Ibaietan zehar (dokumentala). 20,00: Sport auto. 20,30: Ipuin harrigarriak (telesaila). 21,00: Gaur egun. 21,15: Magnum (poliziakoa). 23,00: Musikala.

aste honetako luzemetraiak

Andere bitxiak batetik, Brando eta Niven bestetik

Luzemetraiak nola hautatzen diren edota astebeteko programaketan lautik hiru nola izan daitezkeen andere bitxi buruzkoak, zoriaren edo kasualitatearen eragina izan daiteke. Dudarik ez. Aste honetan behintzat hala tokatu zaigu. Hiru pelikula bitxi beste hainbat emakume bitxiri buruzkoak. Horietako batetan gainera, Marlon Brando eta David Niven-en artean interpretazio borroka eder bat emango da emakume bat dela medio. Azkenik, laugarren pelikula, istripu bati buruzkoa dugu. Katastrofearen jeneroa gogoko dute nentzako modukoa.

maiatza

19 Ahal bezain ongi jokatu bizitzak eta maitasunik ezak gogortutako emakume baten istorioa dugu. Frank Perryk zuzendutako filme honetan Tuesday Weld, Anthony Perkins eta Tammy Grimes agertzen zaizkigu paper nagusienak betetzen. Istoria Mary Wyethenen bizitza korapilotsuari buruzkoa dugu; batzutan aktorea, ama bestetan, eta beti ere maitasunik gabekoa. Mariak zati mordo batetan banaturik ikusiko du bere burua, depresio oso batetik itxarogabetasun mugagabera. Nevada jaioetako emakumea eta halabeharrez dena gaizki ateratzen zaiona. Bere gurasoak suete kolpe baten zain daude ea aberasten diren. Bera New York-era joango da modelo bezala lanean. Han gaizki pasa eta Hollywood-en aktorea bezala aritzeak ilusioa egingo dio, zuzendari bitxi batekin ezkonduko delarik eta harremanak erabat usteldu ondoren buru-ergela den haur bat erdituko du.

maiatza

20 Lotarako ipuina dugu aste honetako filmerik ikusgarriena ezpairik gabe. Marlon Brando eta David Niven aktore paregabeen arteko interpretazio borroka bat izango dugu bertan Shirley Jones aktorea delarik bien tartekoa. Ralph Levyk zuzendutako eta Stanley Saphirok idatzitako komedia bat dugu. Bi gazte, arestian aipa-

tutako bi aktoreak, neska gazte batetik maiteminduko dira. Batzuk eta besteak egingo dituzte txorakeriak hain erakargarri suertatzen zaientzat, beren berengantzeko. Jakotzak bereak egingo dituzte horretarako, eta elkarren artean ere borroka ugari piztuko dituzte hura dela eta. Haserre eta eztabaida ugari izango dituzte pelikulan barrera. Gazterik agertzen zaizkigu Brando eta Niven, ikusgarritasunik galdu gabe halere. Pelikula hau egin zuten Gary Grant eta Tony Curtisentzat pentsatu zuten borroka hori eramateko. Rock Hudson eta Gregory Peck ondoren. Azkenean ordea Niven eta Brando izan ziren hautatuak. Gure ustez merezi zuen azken bikote hau izateko aukeratua.

maiatza

24 **Petulia** dugu hirugarren anderea, edota andere bitxi bati buruz diharduen aste honetako hirugarren filmea. Richard Lester-ek zuzendu zuen zinta hau 1968. urtean, eta Julie Christie, George C.Scott eta

Richard Chamberlain aktoreek daramate pelikularen pisua. Petulia, gazte eskizofreniko eta aberats baten semearekin ezkonberria den neska burugogor eta eragabeea da. Bitartean San Franciscoko osagile famatu eta dibortziatu berri bat agertu-

ko da. Agertu eta piskana piskana Petuliaren nortasuna ezagutzen hasiko da. Maitasunak elkartuko ditu batarren eta bestearen bizitzak une batez. Baina azkenean, heldu bezain azkar aterako da Petulia Archiren bizitzatik. C'est la vie, mon amour!

maiatza

24 **Airean topo** izena du larunbat arratsaldeko filmeak eta hala moduzkoa dirudi, larunbat arratsaldeko pagotxa pasatzeko modukoa. Leslie Woodhead-ek zuzendutako filme honetan Antony Sher, David de Keyser eta Nick Brimble ditugu aktore nagusiak. Historia bene-tazkoa da. Zagreb-en (Yugoslavian) gertatutakoa, 1976. urteko irailaren 10ean. 33.000 oinetako alturan jazo-tako istripua okntatzen da bertan. British Airways Trident eta Yugoslabiako cahrter batek elkarren artean txoke egin zuten, bertan 176 lagun hil zirelarik. **Airean topo** egun hartan gertatutakoaren berreraiketa dugu. Granada TVko ekipoa bi hegazkinen eta Zagrebeko aireportuko kontroladorea-ren arteko elkarriketen kopia bat eskuratzea lortu zuen. Horren gainean eraiki zuten filmea.

botoia sakatu aurretik

Gozogintza eta gaisotasunak «Dagoenean Bon Bon»en

ASTEAZKENetanemititzen den «Da-Dagoenean BonBon» programak erreportaia domestikoetarako joera hartu duela dirudi. Aste honetan esaterako, bi gai izango dira nagusi bere erreportaietan. Horietako bata etxean edukitzen diren abereek sortutako gaitz edo gaisotasunei buruzkoa da. Zakur, katu eta txoriek eragindako gaitzez dihardu bereziki lehenengo erreportaia horrek. Bigarrena berriz gozogintzari buruzkoa izango dugu. Garai bateko gozogintza eta gaur egunkoa izango dira bertan ikutuko direnak. Aintzinakoan ahaleginduko direlarik bereziki.

Johny Holliday «Superstars»en

JONY Holliday eta Jackeline Bisset izango ditugu zerbaitegatik famosuak edota izarrak direneko programa honetan. Rockero zaharren artean ezaguna dugu Johny Holliday eta ez du beste ibolako aurkezpenik behar. Gauza berebera esango genuke Jackeline Bisset aktorea frantsesagatik. Gaur egun Frantzia dagoen aktorearik ederrena eta famatuena izango bait da bera.

«Batman» berriro ere

ERREPIKAPENAK ez dira gauza berria euskal telebistan. Horren beste adibide bat dugu aipagarri aste honetan. «Batman» marrazki bizidunak jarriko bait dizkigute berriro ere. Horrela osatzen dira ez dakit zenbat mila ordu euskaraz euskal telebistan. Beti programa berberak errepikatuz behin eta berriz. Gauzarik normalena bihurtzen da azkenean «Nik hau ikusi nuen bada?» bezalako gogoetak gero eta ugariagoak izango dira. Azken finean tebeo zaharren funtzio ematen du bete nahi dutela telebistarekin: tebeoak behin irakurri eta berriz irakurgaitz bilakatzen dira. Marrazki bizidunak berdin. Tebeoak ez irakurri eta ez ezer dakien anaia txikiaren pasatzen zaizkio orduan koloreekin jolas dezan nahiz eta tebeoak apurtu. ET-Brekin ere antzeko zerbaitetan ari direla dirudi.

ihardun aldiak

Iparralde eguna

Leitzan

Maiatzaren 18an izango da hori. Goizeko dianeroak, txalapartariak eta Baigorriko gaitariak eta gero, 10etan, Kanboko erraldoiak eta Iparraldeko txaranga bat kaleko giroa berotzen hasiko dira. 11tan, Iturengo zantzarra ibiliko da kaleetan zehar. 12tan, pilotalekuan jaialdi bat izango da: Garaziko dantzariak, Lizaso, Peña, Alkat eta Mendiburu bertsolariak, trikitrixa eta beste musika joleak... 2,30tan, herri bazkaria izanen da: zikiro jana. Gero geroakoak.

Araba euskaraz hamabostaldia

Hamabostaldi honen barnean, maiatzaren 17an, Orduñan, "Araba herrialdeko ume konzentrazioa" izango da; bertan, jokuak, antzerkia, kelejirak... izango direlarik. Laudion berriz, kantaldia. 18an, igandez, Arteenegian, "Aiara eskualdeko euskararen eguna" konzentrazioa eta jaia izango da. Arratsalde, jaialdia: Enrike Zelaia eta erromeria. Maiatzak 19an, Laudion, jaia izango da, bertan bertsolari gazteek parte hartuko dutelarik. Amurrión, arratsaldeko 7,30tan eta Kultur Etxean, hitzaldia eta mahaingurua. 20an, Amurrión, helduentzako filma bat izango da, eta umeentzat ere izango da festarik. 21ean, Audioko zineman, "Betirako sua" eta "Ehun metro". Orduñan, Peruko Sierra Salvada mendiei buruzko diapositiba emanaldia. 22an, Laudion diapositibak. Errespalditzan, goizeko 10,30tan Peter Robers mima. Arteenegian, Peter Robers arratsaldeko 4tan. Amurrión, San Roke edo Reformatorioako martxa, txirindaz. 23an, Laudion, Peter Robers goizeko 10,30tan eta Aretan 4etan. Amurrión, Araba eta Samaniegoko abesbatzak 8,30tan. Amurrión, zaldi probak eta pilota partiduak. Orduñan, «Euskara irakaskuntzan» hitzaldia. Amurrión Akelarre taldearekin dantzaldia. 24ean, Amurrión, herri kirolak eta kantaldia.

Amara Zaharretik Donosti Berrikoak

"Donosti Berri" elkartekoek programa konpakto bat paratu dute 19an hasi eta 24ean bukatuko diren ekintzez josia. 19an beraz, arratsaldeko 8tan, euskal musikaz mahai ingurua izango da: IZkoak, Elkar-ekoak, Soñua-koak eta Muskaria aldzikariak izango dira bertan. Asteartean, hilak 20 8tan baita ere, "Modernismoa eta gu" gaiarekin Beltza-ren hitzaldia. Asteazkenean, ordu berean, "Baserriko tresna zaharrak" diapositiba emanaldia, Fernando Muniozgurennek aurkeztua. Ostegunean, 22an beraz, "Naiobitarak" taldekoek Ebroren jaitsierako pelikula eskainiko dute. 23an, Imakolekin kantaldia eta elkarriketa. Eta 24an, larunbatekin, goizeko 11tan marrazki bizidunen erakusketa, gaueko 9tan herri afaria elkarte barruan Kike Amunarriz txistegilearekin eta Moskornautak txarangarekin. Sarrerak elkartean, Osasuna tabernan eta Rikardo Arregin dituzue: 800 pezeta omen. Ah, eta igandez ere zer-edo-zer izanen da.

kultur asteak

Burladako II. Kultur astea

Maiatzaren 17an, goizez pilota partiduak antolatu dira. Hauetan, Axular Elkar-tearen lagunak eta pilotari profesionalek hartuko dute parte. Gueuz, bazkideentzat afaria izango da. 18an, kalejirak, euskal musika tresnen kontzertua, eta zikiro jatea. Gero, bertsolariak eta Erramun Martikorena kantaria izango dira.

■ Zaldudon argazki lehiaketa bat konbokatuko dute; gaia: "Euskalerriko herri jaiak". Hiru taldeetan banatuko dira lanak: txuri-bel-tzak, kolorezkoak eta diapositibak. Egile bakoitzak gehienez sei lan aurkeztu ditzake eta lanak bidaltzeko epea maiatzaren 20a artekoa izango da.

Diru laguntzak euskera ikasten ari direnei

Eusko Jaurlaritzak Kultura eta Turismo Saileko Euskara Arazoetarako Zuzendaritzak, euskara ikaskeei diru laguntzak zuzentzen dizkie. Ikasketa saioaldiak uztailan, abuztuan eta irailan izango dira, interesaturik daudenek argibide bila, maiatzaren 31a baino lehen, Kultura eta Turismo Lurralde Ordezkaritzetara jo beharko dute.

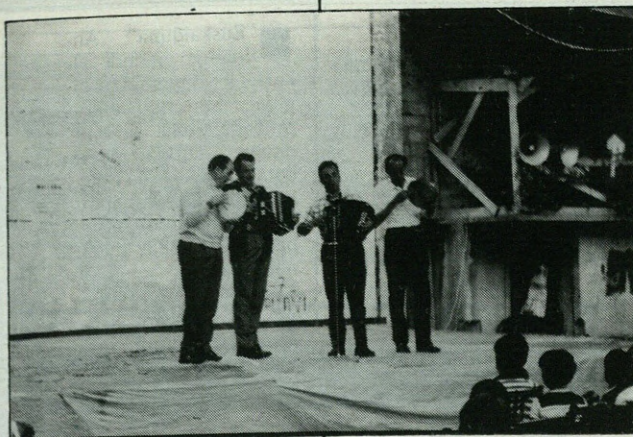
«Gure Artea» sariketa aurkeztu

Kultura eta Turismo Sailak arte plastiko erako eskultura, margoketa eta grabaketa motei buruzko Gure Artea izeneko 1986rako sariketarako deia egin du. Artista bakoitzak, nahi duen arte motan parte har leza-ke. Deha dela, moeta bakoit-terako arte lan bakarra aurkeztu ahal izango du. Lanak aurkezteko epea, irailaren lehenaren eta azkenaren arteko egunetarako izango da.

lehiaketak

■ Tolosako gaztetxea aurrera eramateko bertako Udalak ideien lehiaketa bat eratu du, proiekturik hobere- n aukeratu asmoz. Parte hartu nahi dutenek, beren lanak maiatzaren 20ean eguerdiko 13ak baino lehenago egin beharko dute.

jaiak

- Añes (Araba), 21an.
- Erandio, 23an.
- Ortuella, 18an.
- Abarzuza (Nafarroa), 23an.
- Grez (Nafarroa), 23an.
- Mendaza (Nafarroa), 21an.

Beasaingo Jai Nagusiak aurrera

Besteak beste ekitaldi hauek jai hauetan: maiatzaren 17an, 11,30tan herriko elkartearen arteko sukaldari lehiaketa Etorbide pasalekuan. 4etan, Loinatz txirrinduzale elkartearen proba. 7tatik aurrera txarangak eta gauez mozorrotuen ibilaldia eta dantzaldia. 18an, goizeko 10etan gazteen arteko Xake Lehiaketaren finala Alfíl elkartearen aretoan. 11etan trikitixarekin kalejira. 11,30tan dantzari txikien kalejira eta 12,30tan Beasaingo Akordeoi-Orkestaren Kontzertua. Arratsaldean herri kirolak eta trikitixaren kalejira.

ikastaroak

■ Donostiako Xaru elkar-teak Yoga ikastaro bat antolatu du hurrengo egunetarako. Ikastaroa maiatzaren 17, 18, eta 19an emango da eta informazio gehiagorako honexera deitu: 457861 (11etatik ordubetetara).

bertsolaritza

«Bertsolariak Arenalean 1986»

Bilboko Udalak antolatu-tako bertso saio hauek aurrera jarraitzen dute, eta hauek dira hurrengo egun hauetako emanaldiak: maiatzaren 17an Bizkaiko eta Gipuzkoako gazteak arituko dira, A. Arriola, J. Arriola, Loidisaletxe eta Euzkitze. Maiatzaren 24ean berriz, Bizkaia-aren txanda izango da, Elgetzu, Ajuria, J. R. Etxeberría eta A. Enbeita bertsolariek parte hartuko dutelarik.

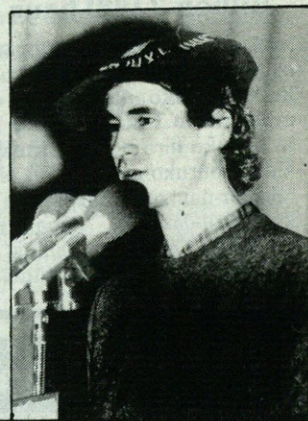
Bizkaiko Gaztetxoaren

arteko

Txapelketaren

Finala

Maiatzaren 23an Gernikako Seber Altube Ikastolan jokatu da Bizkaiko Gaztetxoaren arteko bertsopaper txapelketaren finala. Honekin bere azken txanpara iritsi da maiatzaren 5ean hasitako txapelketa hau.

kirolak

■ Azpeitian maiatzaren 18an, Zezen Plazan eta arratsaldeko 4,30tan ahari jokoak izango dira.

■ «Araba Euskaraz»ek antolaturiko ekitaldien barruan, Amurrión maiatzaren 24ean, herri kirolak ospatuko dira. Bertan, zokor apustuak eta gizon proba lehiaketak ditugu aipagarriak.

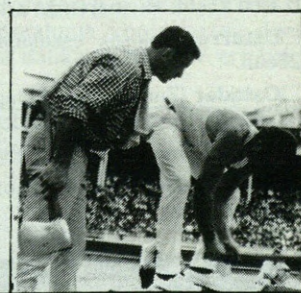
Txirrindulari proba eta plater tiraketa Beasainen

Beasaingo jaien egitarauaren barruan XXXVIII. Loinatz Txirrinduzale - Elkar-

tearen Proba ospatuko da, 2. mailako amateurrentzat. Ondoren Itolako zelaian Aitz-zorrotz elkar-teak antolatutako plater-tiraketa proba ospatuko da.

Getxon II. Kirol Jaia

maiatza
24 Getxon maiatzaren 24an II. Kirol Jaia antolatu da. Arratsaldeko 7tan, Fudurako polikiroldegian, Caja Bilbao eta Patxaran la Navarraren artean saski baloi partidua izango da. Ondoren, herriko kirolari hoberenei sariak banatuko zaizkie: Jon Azkargorta rugbylariari eta Beatriz Re-vuelta igerilariari.

Aian Mendizabal marka berri bat ezarri nahiean

maiatza

24 Maiatzaren 24ean gaueko 10etan, Jose Mari Mendizabalek marka berri bat ezarri nahi du. 80 ontzeko 8 enbor moztu beharko ditu. Jaia, Mendizabal aizkolariaren emanaldiarekin ez da amaituko, Ostolaza eta Zelaik Arria II eta Arrospideren aurka trontza ebaketan arituko bait dira. Bestalde, Iñaki Perurena bertan izango da, honek ere record berri bat ezarri nahi duelarik: 100 kilotako harri esferiko batekin ahaldituen buelta gehienak emango dizkio zirkuitoari. Festa honetan Imanol kantalaria eta Larrañaga eta «Atolla» bertsolariek ere parteaide izango ditugu.

dantzaldiak

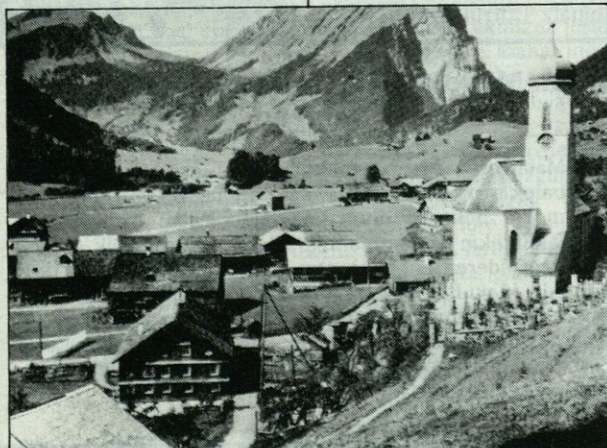
'Bilbon 2.000 haur dantzari La Casillan

"Euskal Dantzarien Biltzarra" elkartearen Bizkaiko adarrek antolatuta eta Bilboko udalaren babesean, **Bilboko eskolen arteko dantzarien eguna** ospatuko da igandean, **maiatzaren 18a**, eguerdiko 12,30etan. Bi mila haurretik gora bilduko dira bertan, urtean zehar Biltzarreko monitorean hiriburuko eskoletan ikasi dituztenak erakusteko asmoz. "Bizkar-dantza", "Zazpi jauzi", "Batzango zortzikoa", "Bera-ko mutil-dantza", "Zapatari-dantza", "San Rokillo", "Esku-dantza" eta beste hainbat eskainiko dute, benetan jaialdi bikaina izateko itxurak dituen honetan.

mendi ibilaldiak

(maiatzaren 25erako)

- ☐ **Iruñeako mendi taldeak:** Panticosako balneariora.
- ☐ **Lagun-onak** (Azpeitia): Finalista eguna Xoxoten.
- ☐ **Gallarreta** (Gallarta): Solayera - Sierra Salvada (Orduña).
- ☐ **Anaitasuna** (Azkoitia): Xoxotera.
- ☐ **Mendikari** (Hazparne): Azpeitiako Xoxote Egunera. Irteera larunbatarekin arratsaldeko 3tan Eihartzetik.
- ☐ **Pol - Pol** (Bergara): Bera - Larrun - Sara, egun guztirako.
- ☐ **Meategi eskualdeko mendi taldeak:** Solayera (1.039) Orduña (Bizkaia). Gallarretak antolatuta.
- ☐ **Tabira** (Durango): eskalada ikastaroa Atxarten. 24 eta 25ean.
- ☐ **Ganerantz** (Portugalete): Castro Valnera-ra, Vega de Pas-etik pasatuz.
- ☐ **Miru - gain** (Otxandia): Aralar (Irumugarrieta) (1.427).
- ☐ **Sestao:** Anboto (1.296).
- ☐ **Gasteiz:** Escoritas - Perigaña - Quejana.
- ☐ **Pagoeta** (Zarautz): Mendiko VI. Astea ospatuko dute maiatzaren 25etik ekainaren 1a arte.
- ☐ **Uzturre** (Tolosa): eskalada ikastaroa Hernanin, 24 eta 25ean.
- ☐ **Ostadar** (Zumarraga): Belaguako babeslekua - Kaketako amildegia - Ehularreko amildegia.
- ☐ **Artibai** (markina): Mota - (Sobron) (1.319).
- ☐ **Kresala** (Donostia): Chamonix, maiatzaren 29, 30, 31 eta ekainaren 1ean.

■ Maiatzaren 26an, astelehenarekin beraz eta iparraldean jai-eguna dela profita-tuz, Larrun mendi gailur-reen erromeria izanen da, non eta mugaz alde bateko eta besteko he-rrietako jendea biltzen bait da besta egitekoz.

■ "Euskalduna" An- doaingo mendi el- karteak jakinarazten di- gunez, aurtengo udara- rako bi bidaia antolatu dituzte, Turkia aldera bata, eta Holanda-Bel- gikara bestea. Xehetasu- nak galdegiten haslea baduzue, 592232 telefo- nora deituz.

auskalotzen

Matizatu beharra

HEMEN gertatzen direnek ez dutela parekorik mundu zabalean, ezetz. Euskaldunak, frantsek herbestera arazten dituzte espainolen agindupean eta urrutiko gobernu horiek, hots, Kosta Rika, Ekuador eta gainerakoek frantses eta espainol gobernuen eraba- kiaz betetzeko, inongo ara- zorik ez dute. Areago, nor- bait estraditatzeko ere me- todo berriak martxan jarri- ko ote dituzten errezelotan gabiltza. Esate batera Do- nostiatik Arratiara joateko, norbaitek Kafarnaunarako biletea hartuko balu ez le- goke gaizki, baina horre- tan planetako bakarra izan- go zela dudarik ez dago. Ba, euskaldun abertzale- kin egiten dutena horrelako zerbait dam diferentzia ba- tekin: baten kasoan irrazio- nalkera baldin bada arra- zoina, gobernu horien jarre- ra guztiz razionala dela esan behar, baina bi kasoak bereziak direnik ezin uka.

BEREZIA ere bada, Herri Urratsera zi- hoan jendetzari mugan ger- taturikoa. Batetik pausoa itxi eta eta bestetik jendea ostiatu. Halere, betiko prentsa objetiboak «riguroso control fronterizo» bezala izendatu du aferra. Ongi. Horrez gain, «varios miles» esan du, gutxienez hogeit mila gorakoa izan dena. Txapo. Ez da makala zue- na neska-mutilak. Dauka- zuen aurpegiaz zimentu de- zakezua basamorturik han- diena almazena agortu ga- be.

«**V**UELTA a España»n ere polita. Peru- renari sekulakoak bota di- kiote kazetari inkulto eta txolin horiek espainiar bata- sun sakratuaren izenean. Txominen aginduak sobra ere guzti horien sentsibilita- te patriotikoa desafiatu du. Baina Astigarragakoak garbi zeukan asuntia alde horretatik ere: lehen klasifi- katua galiziarra, bigarren eskoziarra, hirugarrena ir- landarra eta Pello eta Mari- no, gureak. Beraz, kazetari horiek ez zuten Txominen intelijentzia neurtzeko gai- tasunik eta hanka sartu du- te honen erabaki strategi- koa aztertzerakoan. Gero, ez omen da kirola politikaz nahasi behar.

DENA den, balantze ez da txarra, zeren Herri Urratsen inoiz baino jende gehiago bildu da, ke poteak, pelotazoak, kolpeak eta guzti gairiditu ondoan, Ipa- rraldeko bertako jende ko- purua eta abertzaleasuna goruntz doala frogatuz, Pe- llok eta Marinok ez zuten bukaerako denborarik gal- du, Txominen aginduari es- ker eta Goiok ez du dekla- raziorik egin mementuz. Antxon non daukaten —na- hiz eta ez jakin nola eta zer- tarako— ere esan behar izan dute eta Txomin Itur- berena ez dakigun arren, baliteke negoziaketetarako interlokutorea bilatu nahiz egindako xake mogimen- duak izatea. Hala balitz ho- be.

XALBARDIN

Susta sortu eta Ekaitza plazaratu Ipar Euskadin

MAIATZAREN 7ko datarekin kaleratu da astekari berri bat Iparraldean, «Ekaitza» izenez. Ia egunkari formatoko zortzi orri ditu, erdi ta erdi frantses eta euskaraz. Zuberoatik ARGIAN hainbat kronika idatzia den Allande Sokarros da bere zuzendaria, eta «Ekaitza» izenak berak adierazten du informazio politikoan orain artean monopolioa zuen «Enbata»rekin konpetentzia egin nahi duela. EMaren ildotik abiatzen da, nahiz eta bere sorreraren inguruan taldean zenbait tentsio sortu den, Herri Taldeetakoak ez direnen artean batez ere.

Elkarte berri bat ere ezagutarazi da, maiatzaren 1ean: euskal kulturaren langileak biltzen dituen «Susta» taldea. «Borrokatzen diren langile guztiekiko solidaritatea» aldarrikatzen dute, «langile euskaldun osotasunean» izateko eskubidearekin batera.

Gadafiren aitzakiatan, zerbitzu sekretu espainolen pagotxa

ZIRRARA egin du SER irratikateak Carlos Meer de Rivera koronelari egindako elkarrizketak. 1981eko otsailaren 23an estatu kolpea eragin zuten militar haien hizketa molde berdintsua, eta antzeko estiloa erakutsi zituen. Bost urteren buruan tejerazoz nahiko finkatua dagoen tesia dirudi aplikatu dakiokela Meer koronelarekin egin den operazioari. Ideologia fazistako militarra, egoera politiko berriarekin eta batik bat ETaren kolpeekin obsesioraino kezkatua dagoelarik edo zertara prest dagoena, eta itxura guztien arauera zerbitzu sekretuek aspalditik infiltratua eta erabilia. Gadafiren ideologia «joseantonianoa» dela uste izateaz gain, terrorismo internazionalaz galdetuta ETA beti Estatu Frantsesetik etorri dela egiten du arropostu.

Asteburu honetan Trilateraleko buruak Madrilen bilduta

TOKION Japonia, Iparramerika eta Mendebal Europako agintariek ondoko urteetarako politikaren lerro nagusiak erabaki bazituzten, horren irakurketa batez ere ekonomiko eta baita politikoa ere egingo dute beste maila batean munduko gizonik indartsuenak biltzen dituen Trilateral batzordeak. Politikoak, enpresagizonak eta profesionalik fama-

tuenak biltzen ditu honek. Eta Estatu Espainoleko figurak ez dira makalak: Claudio Boada, Carlos March eta Jaime Carvajal Urquijo bankeroak, Pedro Schwartz, Alfonso osorio eta Miguel Herrero politikoak, Luis Solana, Jose Antonio Segurado eta Carlos Ferrer enpresagizonak, Jose Maria de Areilza...

Bardellino kasua: justizia «bordellino» handi bat?

LOTSAGARRIKERIA bat izan da Varon Cobos eta Rodriguez Hermida juezei egin zaien ausia. Epaolari aurrera-zaleak-eta kontsolatzen dira, bien kulpabilitatea hain ebidentea izanik zigortzearen aldeko botoa eman zutelako. Baina epaia emana dago, eta Supremoaren epaia da. Behar bada Franco hil zenetik hain popularitate gutxi ez zuen ezagutu justizia espainiarrak, kolegak libre uzteko trikimailuak eginaz da biltzan beste juezekin eta abar. Alde horretatik, benetako bonba izan zen Madrilén Hernandez Gil-i ETak egin zion atentatua, eta bere helburua lortu bazuen, Estatu Espainiarrak azken denboretan jasandako krisirik gogorrena suertatu zitekeen.

Hurrengo legealdirako Miquel Rocak eman dezake kolpea

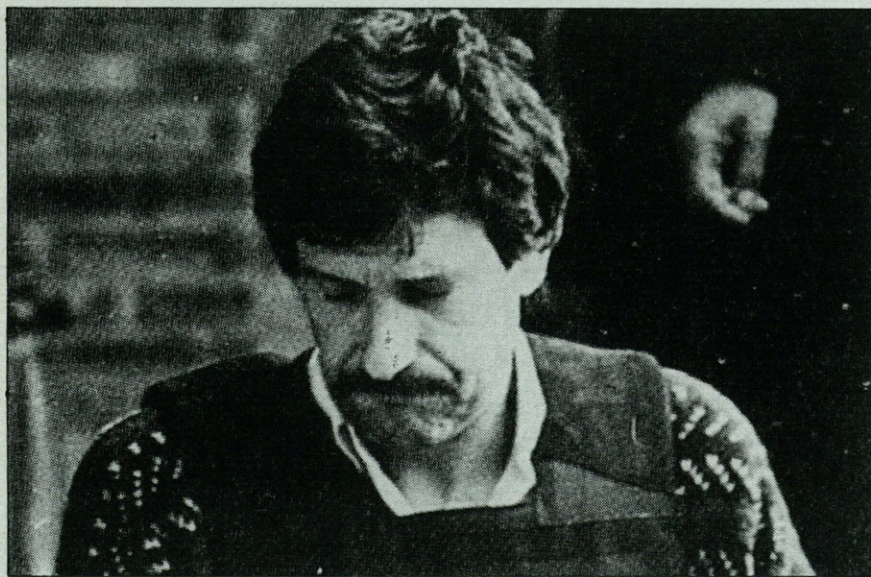
PUJOLEn itzala den Miquel Roca eta Antonio Garriguesek antolatutako «Partido Reformista»ren inguruan ari dira bizten luzera begira eskuinaren itxaropenak. Galizian erakutsi du irudi ona duela eta funtziona dezakeela. Leku guztiak ez dira Galizia, eta beti ez dago Gomez Franqueira hainako kontrolatzailearik, baina Madrilén eta beste hainbat lekutan kolpe polita eman dezake. Eta inportanteena dena, Coalición Popularren desgitea ez da hain ideia erotzat jotzen jadanik. Fragak ez du errekanbiorik gaur egun, baina ekainaren 23tik aurrera Roca-Garriguesek Seguradoreen «Unión Liberal»ean eta agian gehiago Alzagaren «PDP»n aurkitu ditzakete adiskide politikak. Katalunia kontrolatzen duen «Convergència i Unió» lotua daukate, eta PNV ere bai. Etorkizuna eskuetan.

«Pistolas» en estradizioa, Antton, Txomin...

Gradignandik Quitora, Cassinelloren beso luzea

Sarritan ordu gutxitan iresten ditu aktualitateak Euskal Herriko prentsaren titularrak. ARGIA honen azalean Eugenio Etxebeste «Antton» Santo Domingotik Ecuadorra eramatearen eskandaloa azpimarratzen delarik, egun baten buruan Gregorio Jimenez «Pistolas» en estradizioak utzi du zaharturik berri hura. Negoziaketa hotsen eta Txomin eta Anttonen inguruko gertakarien arteko lotura, arrasto askok erakusten dute. Eta hauteskundeak arterainoko zalaparta garantizatua dugula dirudi.

Txomin Iturberen biografiak egiten hasi eta prentsari terrorista ikaragarriaren argazki ordez mitoa atera zaio.

Goio Jimenez en estradizioa zenbait iturritan azken asteotan Felipe Gonzalez en gobernuak bultzatzen duen ofentsibaren barnean ulertzen bada, beste zenbaiten eritzian bere abiadan eta egokitzen zen epean heldu den gertaera iragarria baino ez da.

Txomin Iturbe eta Eugenio Etxebesterekin gertatu direnak, aldiz, askoz

gauza kalkulatuagoak dirudite. CESI-Dek egindako negoziaketa aipamenak dira tartean, PNV eta HBren arteko elkarriketak, Madrid aldean suertatu diren bi atentatu benetan larriak. Ondoko asteetan ikusiko da hobeto zergatik eta zertarako dauzkaten, dauzkaten bezala eta dauzkaten lekuan, Txomin eta Antton.

Ahetze eta Santo Domingo, uste baino gertuago

PAFeko polizia frantsesek apirilaren 27an Txomin Iturbe detenitu zutenean, «ohizko kontroletako batean» izan zela zabaldu zen estraina. Biharamonerako ezaguna zen Ahetze herria ongi kontrolatua zutela poliziek arratsalde hartan. Hurrengo orduetan jakingo zen bera interrogatzera heldu zirela polizia espainiarrak ere, nahiz eta Txominek erantzuna ukatu zien.

Mundu guztiak aitortu du tratu berezi bat eman zaiola Txomini; komunikabideetan azpimarratu den bezala, buruzagiei ematen zaien tratua. Aspalditik duen errefuxiatu estatutoak beste iheslari gehienei ez bezalako eskubideak ematen dizkio. Azkenaldi honetan frantsesak ez dira errefuxiatuekin kontentplazio handiekin ibiltzen, ordea, eta Txominekin lege bidetik eta poliki jokatzea erabaki dutela ikusita, zerbait berezia bazerabilteula ulertu ahal izan zen.

Jende gutxi zekien apiril hondar horretan beste operazio bat zegoela martxan, hemendik oso urrun. Eugenio Etxebestek aipatua zien bere familiarekoei, antza, Santo Domingotik irteteko posibilitatea. Baina maiatzaren batean Venezuelara zihoala abisatu zitzaizkion harriturik geratu ziren horiek. Lau egun «desagerturik» egon ondoren azalduko zen Ecuadorren.

Zergatik Ecuador eta Bordalen nahiago?

Estatu Frantsesak bere lurraldetik kanpo bota dituen 34 errefuxiatuen garrantiak ipini ditu auzitan berriro Anttonen kasuak. Nor da, izan ere, horien bi-zi eta eskubideen erantzule? Parisko gobernuak eskuak garbitzen ditu, eta

deportatu bakoitza dagoeneko sistema politikoaren preso geratzen da. Cabo Verdera nahiz Cubara eramandakoei orain artean bederen eskubide guztiak errespetatu zaizkien artean, eskandalaria izan zen Ecuadorko gobernuaren jokabidea, polizia espainolek Aldana eta Etxegarai errefuxiatuak tortura ziztaten ametituz.

Justu Antton Ecuadorra eramatea ulertu da Ezker Abertzaleko giroetan Felipe Gonzalezen gobernuak eskurago edukitzeko maniobra bezala, nahiz eta Santo Domingotik bestelako esplikazioa eman den, alegia une delikatuak zela berentzako, hauteskunde zail eta benetan biolento batzuetan murgilduak direla. Baina gobernu espainolak zertarako nahi du eskurago Antton?

Galdera hori lotzen da jende guztiak Txominetaz egiten duenarekin: zergatik eta zertarako detenitu dute eta orain? Zirkunstantzia batzuk aipatu behar dira, eta bata hauteskundeak dira. PNV eta HB Bergaran mahai baten inguruan biltzen ziren goizean ETak Madrilen burututako atentatuak abisoa ematen bazuen, Madrildik garai elektoral honetan gauzak ahalik eta ongien amarratu nahi ditu.

Intoxikazioa ala kontakto nahia den eztabaidatzen da

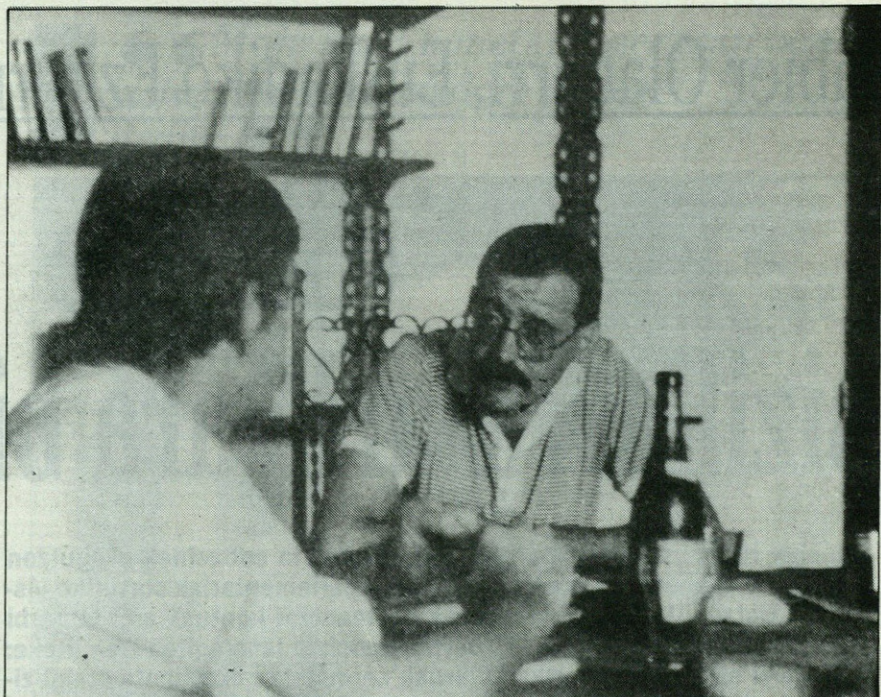
Negoziaketa posibilitateak azken hilabeteotan Ruiz Gimenezek berak ere aipatu ditu, eta ETaren aldetik negoziaketa nahiak betidanik plazaratu badira gutxienez joan den urtetik Madrildik ere bide beretik sondak boteaz joan direla gero eta zalantza gutxiago dago.

Juan Felix Erizek horren berririk eskaintzen du laster liburutanda guztietan izango den bere liburuan. Hamar urtetako plazo batean KAS alternatibaren bertsio moderatu bat osatzea eskainiko zukeen, Erizek adierazten duenetik, Armada espainiarraren intelijentzi zerbitzu den CESIDek. Proposamena ETari pasa baino egun gutxi lehenago egin omen zuen atzera CESIDek, nahiz eta enpresari elorriotarrak bi folioak erakunde armatuari iritsierazi zizkion.

ETak berak adierazia du Erizen gestioen funtsa oso garbi ez dela agertu, eta aldiz CESIDekin zuzenean ez dela harremanik sekula izan. Galdera guztiak dira, beraz, zilegi. Benetakoa negoziaketa bati buruz abiatzeko inguratze puntuak ote dira? Ala ikuspegi pesimistago batek luke arrazoin, ETA barruko indar-harremanak sondeatzeko tranpa itxurak dituela, alegia?

Kontaktoak errezteko ala hautesko?

PNV eta HB Bergaran bildu zirenean, aho batez adierazi zuten noizbait iritsi behar duen ETA-Estatu Espainola negoziaketa posiblea errezteko egiten zute-

ETaren burua sakabanatu eta zatikatzeko edo eskurago edukitzeko, Ecuadorreko indefentsiora eraman dute Eugenio Etxebeste.

la. Txomin polizia frantsesak harrapatu duenean, batzuek Madrilgo atentatuaren erantzuntzat jotzen zuten bezala, beste batzuek gestio horien kontrako erreaziotzat ulertu dute. Esan nahi bait da, HB eta PNV bildu baldin badira, beste maila batzuetan ere kontaktoak izango liratekeela ulertzen da, eta beti ere mundu guztiak Txomin ETako buru daukanez, gestio horiek eteteko saio bat izan liteke bere detentzioa.

Orain artean Madrid eta Parisen arteko tratua joan diren bezala joanda, inork ezin bait du sinetsi, eta Iñaki Esnaolak berak hala adierazi zuen Amnistia aldeko Batzordeekin eman zuen prentsaurrekoan, inork ezin du sinetsi frantsesek beren kasa eta espainolei gustoa emateko egin dutenik detentzio hori.

Txominen detentzea eta Antton Ecuadorra eramatea elkarri lotuak baldin badaude, azken asteotan urrats berri bat eman nahi izan dute Madrildik azken hiru urteotan martxan ipinitako estrategiaren ardatzetako batean: ETaren burua ahalik eta gehien zatitu, eta horretarako lehen urrats bezala pusketan sakabanatu, eta denborak ere joka dezala.

Goio Jimenezen estradizio «bananeroa»

Guzti horiek hipotesiak baldin badira, Goio Jimenez Moralesekin suertatu denaz jadanik jendea ondorioak ateratzen dabil. Estradizioa bera bezain gogorra gertatu bait da erakarri duen sospresa.

Aspaldi erabakia zen Costa Rican «Pistolas»entzako estradizioa, horretarako aurreko erabaki judizial bat azpiko gain jarri behar izan zelarik. Ezarri zitzaion gartzelaldia bukatzean gertatu behar zuen estradizioak, azaroan, baina lanak kondena arintzen duenez, maiatzetik aurrera edozein momentutan agitu zitekeen.

Norbaitek espero bazuen Costa Rica gero eta errepublika «bananeroagoa» dela eta hango burokraziak Goio Jimenezen paperak ahaztu egingo zituela, Fernandez Ordonezen eskoltako gizonak berek ekarri dute, hango presidenten berriaren opari gisa. Duela bi urte Costa Ricako justiziari bere hitza janzaraziz borobildu bazuen operazioa, ez zegoen Gonzalezen gobernuari hariak zintzilik uzteko.

«Hauteskundeak gainean direla, udazkenerako norbere posizioak sendotu nahian ari da», komentatu digute. Madrilen ETak Hernandez Gil-i, Estatu-ko laugarren gizona orden xuxenean, egindako atentatuarekin erakutsi du noraino dagoen prest iristeko. Negu hotz eta euritsua izan bada, kixkaltzeko moduko uda ote datorren susma daiteke.

Iñaki ZUBIONDO

Xabier Olaberri, Euskadiko Ezkerrako parlamentari

«Gizarte siziliarra ari gara bilakatzen»

Euskal Herri osoan eta bereziki Gipuzkoan, ia edozeinek ezagutzen ditu Xabier Olaberri, Euskadiko Ezkerrako parlamentariak sorturiko «istiluak». Batzuentzat «istilu» direnak besteentzat kontuak argi ta garbi eskatzea da; hurrengoarentzat, berriz, oposizio lana egitea izan liteke: ETB eraiki eta martxan jartzeko diruak zer-nolatan erabili eta eraldi ziren, langabetuei eutsitako zergak ez dituela Diputazioak atzera eman nahi, desenpleguaren ordez «zesantiak» jasotzen direla zenbait erakunde publikotan...

«Hemen kamarilak eta famili ideologikoak dira funtzionatzen dutenak eta ez dago nazioaren kontzeptu hori».

ARGIA.— Zuk zeuk, nola definitzen duzu «istilu» horien gorabehera? Oposizio lana, kontrol demokratikoa, «instituzioak desestabilizatzea»...

Xabier Olaberri.— Istilu horiez aparte, baditut beste hainbat aktibitate parlamentuan, eta joan den urtean bertan 40 bat artikulua atera nituen prentsan oso gai astun eta gozabeei buruz: kontrol ekonomikoa, une honetan hemen egiten den ekonomia politikoaren kritika e.a.

Oso sintomatikoa da herriak ez erreakzionatzea gai serio, sakon eta ga-

rrantzitsu hauen aurrean eta aldiz, behala erreakzionatzea bizitza politikoak dituen anekdoten aurrean, batzuetan inportante izan litezkeenak, baina azken finean anekdota hutsak direnak, zuk diozun «istiluak».

Beraz, ez dut nire burua hor enkasillatzen utzi nahi, anekdoten mundu horretan. Nik adibidez, Lemoizen arazoa eraman nuen eta ehundaka ordu izan ziren, eta nire parlamentu lanetan eskandalo eta istiluena ehuneko bat besterik ez da izango. Baina herria halakoxea dugu guk eta horrixe ematen dio arreta.

A.— Bestetik, ordea, badirudi nekez onartzen duela botereak oposizio lan hori joku demokratikoaren barruan. Ez al gara oraindik bide zuzenean abiatu?

X.O.— Halaxe da, demokrazia ez da oraindik sendotu. Ikasi dugu demokrazia lau urtez behin botoa ematea dela eta hori beharrezko bada ere, ez da nahikoa erregimen demokratikoan. Nolanahi ere guk ditugun eskandaloak oso txikiak dira; bestela ikusi besterik ez dago Italian gertatzen dena: P2 logia, mafia, e.a. kritika izugarriak sortarazten dituztenak.

Moja herri honetan ordea, ezer esan bezain laster desestabilizadore esaten dizute, okerragorik ez bada. Beraz, herria ez dago ohiturik, eta inor baino gutxiago boterea.

Orain bertan euskal gobernuak ez du lotsarik esateko «ez dizut erantzungo, ez dut uste-ta horretara behartuta na goenik», eta kito! Hemen herriaren ordezkaritza gobernuak balu bezala eta ez parlamentuak. Beraz parlamentariok gonbidatu batzuk gara, soldata pagatu behar zaion gonbidatuak eta doblea emango ligukete isilik egongo bagina.

A.— Ildo horretatik, dimisioen arazoa dago. Herri honetan dimisioa zer den ez dakigula esana duzu sarri.

X.O.— Ez dakigu ezta politikaren mundua sartuta gaudenok ere. Adibidez, zesantien arazo honen berri izan nuenean ni txunditurik geratu nintzen, eta halaxe uste dut geratu dela mundu guztia. Erreakzioa ordea, boterearen aldetik betikoa izan da, hau da, errua mezulariarena dela, Olaberri, berriz ere Olaberri. Ba ez. Olaberri ez: boterea, eta, boterea berari komeni zaionerako erabiltzen duen politiko jendea.

A.— Hitz beste eginez, politika eta demokrazia, besteak beste, botoa ematean datza, eta partiduak bototan neurtzen dira eta ez arrazoitan.

Jendeak aintzat hartzen al du egiten den lan eta kontrol hau?

X.O.— Beno, botoak begiratzuz gero, esango genuke ez dugula gure lana oso ongi egiten, zeren askoz okerrago egiten duten beste batzuk baino boto gutxiago baitaukagu. Baina nik ez diot jendeari esango zer egin behar duen eta zer ez. Gauza bakarra esango dut: bakoitzak merezi duen gobernua daukala. Eta beraz, jendeak uste baldin badu euskal politikan botereari aurre egingo dion partidurik ez dela behar, bada, botoa eman behar dio boterearen aurrean isiltzen den partiduari.

A.— Botereari aurre egitea diozu. PSOE ere hortxe dago itxuraz oposizioan.

X.O.— Gure Herrian PNVri eta PSOEri gauza bat gertatu zaie: Bapatean botere gehiegi eta jende gutxiegiarekin aurkitu direla. Nahasketa hori, ikaragarria da. Eta gehiegizko botere horretatik ateratzen den nagusikoikeria ikaragarria da. Horretan biak bat etorri dira.

Beraz, PNVk ez dio itilurik sortuko PSOERI eta ezta PSOEk PNVri ere. Hau da, oposizio lana hitzetan bakarrik gertatzen da. Bakoitzak administrazioa erabiliko balu bestea kontrolatzeko, ba beldurgarria izango litzateke. Beraz, ez da harritzeko PNVren oposizio erreala PSOE ez izatea, azken finean kolaboratzaile baitu. Eta ordainak Madrilen, han PNV PSOEn laguntzaile. Halaxe zioen Marcos Vizcayak: «Paktoa egin zenetik, hau hilda dago». Hau bi gizonen arteko paktoa da, bakoitza bestearen lurrian oposizio delarik: Nik zu bakean utziko zaitut eta zuk ni bakean utziko nauzu.

A.— Herri Batasuna ere hor dago. Zer moduz ikusten duzu talde politiko horren bidea?

X.O.— Nik gauza bat eskatu diot beti HBri: dioenarekin kontsekuente izan dadila. Ez zaiola gustatzen autonomi estatutua, ez zaiola gustatzen parlamentu baskongadua... ederki, ba doazela hara eta eman dezatela beti euskal gobernuaren kontrako botoa. Hori bere eza-dostasuna adierazteko modu bat izan zitekeen eta HBk hori egin izan balu PNVek ez zukeen egin duen bezala gobernatzerik izango, eta ezta egin duen bezala boterean sendotzerik izango ere: minorian egongo zen eta negoziatu egin beharko zukeen.

Baina zer egin du? Ez da joan. Eta ez joate abstentzioa da, eta abstentzioa gobernuaren aldekoa da. PNVren aliaturik onena HB da.

A.— Lehengora atzera etorriaz, zein dira herri honek dituen arazorik nagusienak aurrera egiteko, zuk salatu nahi izanarren agian kaleratu ez direnak?

X.O.— Nire ustez, herri honek dituen arazorik larrienak bi dira. Alde batetik,

“Moja herri honetan, ezer esan bezain laster desestabilizadore esaten dizute”

«Abstentzioa gobernuaren aldekoa da. PNVren aliaturik onena HB da».

dislokazio soziala, hau da herri bezala lan egiteko dugun ezintasuna. Hemen kamarilak eta famili ideologikoak dira funtzionatzen dutenak eta ez dago nazioaren kontzeptu hori, guztien bateratzaile izan litzatekeen sentimendu hori.

Nik uste hori dela arazo nagusia, gero bere ondorio politiko eta soziologikoak dituen. Gurea gizarte zatikatua da eta bestetik baditu horrek ondorio ekonomikoak ere: Euskal Herriak bizi duen krisialdiak iturri asko ditu eta horietako bat, gero eta astunagoa dena, zera da: krisialdiaren aurrean erreakzionatzeko kapaziterik eza.

Gero ta zabarkeria handiagoak menderaturik gaude eta zabarkeria hori gure herri hau txikitzen ari zaigu nahiz noizean behin mezu baikorrak zabaltzen diren eta lasaitzen gaituzten eta herri herri honek funtzionatzeko duen apatia eta ezintasunaren isladapen bat besterik ez da, ekonomiaaren alorreko isladapena.

A.— Askok kostatzen al da kritikak ongi ulertaraztea?

X.O.— Beno, horixe da Frankok erakutsi ziguna. Inork ezer salatuz gero, hura konspirazio judeo-masoniko-komunista zen. Eta funtsean norbaitek zerbait kritikatzeko baldin badu, bere ustez gaizki dagoena, haren asmoa da gauzak hobeto eginaraztea.

Gizarte siziliarra ari gara bilakatzen, nolabait esateko. Gonbarazio guztiak dira gehiegizko baina nik esango nuke gero eta antz handiago dugula siziliarrerekin, funtzionamendu mentalitate siziliarra daukagula esango nuke: Gu gaude alde batetik eta gainerantzeko guztiak bestetik. Eta «gu» hori talde differentea izan liteke une bakoitzean, ezta? Eta gu ongi goazen bitartean, bost axola beste guztiari.

Joakin Aldazabal

Groupement
pour les droits des minorités

*Les minorités
à l'âge de
l'Etat-nation*

Groupement pour les droits des minorités.

«Les minorités à l'âge de l'Etat-nation».

Fayard - Géopolitiques et stratégies.

Fayard-ek lehengo urtean aterako liburu honi intereseko gauza bat baino gehiago bilatu diogu. Alde batera utzi dugu "minoria" edo "gutxiengo" deitzen direnei buruzko eskubidea edo nazioarteko legeak ukitzen duen kapitulu luzea. Gainerantzekoetan, ikustapen orokor interesgarriak ematen ditu; Islam-ek gutxiengoak nola erabiltzen dituen eta Txinaren historian zehar kontzeptua nola bilakatu denari buruzko bi kapitulu luze eta gehienbat historiko eskaintzen zaizkigu. Txinakoa batipat arront jakingarria da, haiek munduaz orain dela ehun bat urte arte izan duten ikuskerara eta europarren kolonizazioaren eraginez eta beldurrez nola Estatu-bateratuaren ideia berengantzen duten.

Sobietarrei buruzko kapitulu bat ere badago. Ez du René Tangac-ek (parte bakoitzaren idazteaz espezialista bat arduratu da) oso ondo uzten sobietarren "gutxiengo"ei buruzko politika: Lenin-ek geroztik afera poliki samar degeneratzen dela erakustera dator; azterketa nahiko zuzena iruditu zaigu. Liburuak duen akatsik handiena —eta konjuntio gisa bere balio ideologikoa zalantzan jartzen duena— Frantziari buruzko tratamenduan datza. Izan ere, sobietarrei halako kritikak (justuak, seguruena, berriro diot) egin eta gero, onartezina bait da (hala legeak nola datuak eskuan ditugula) honalako parafoska bat: «Elles (Frantziako gutxiengo territorialak) retrouvent le parfum soviétique d'un passé chaleureux et fraternel, et de fait, plus personne en France en 1985 n'est en droit de se dire brimé, rejeté, ridiculisé ou marginalisé du fait de son appartenance à une ethnie territoriale».

Liburua osatzeko gaia interesatzen zaion edozeinek ezagutu beharko lukeen ijitoei buruzko artikululu bat dator, eta azkenik diasporaz eta genozidioaz zer-edo-zer argitu lezaketen beste bi saiotoxo. Daukan "toke frantses-zalea" aparte utzita beraz irakurri beharra.

Arabiarren Ligakoek Tokio-ko bilkura salatzen

Maiatzaren 11an argitara duen agiri baten bitartez Arabiar Ligak aurreko astean Tokio-n mundu kapitalistaren zazpi estatutik boteretsuenak bilarazi zituen «tontorra» bortizki salatu du. Salapenaren punturik garrantzizkoena terrorismoari buruzkoa da, «zazpi horiek palestindarren borroka zuzenarekin nahastakatu nahi dutena», diote, «israelarrak direlarik —eta horietaz ez dute hitzik ere esan— benetako terrorismoa praktikatzeko dutenak», zeren eta berek okupatzen bait dituzte palestindarrenak diren lurralde zenbait, hala ber Libano eta Golan alderdiak. Kapitalismoaren handiek, arabiarren ustetan, Israel-ek terrorismoa praktikatzeko segitu dezan eragiten dute; are gehiago zabaldu dezan ere.

Radioaktibitatea jakitan dabil orain

Sobietar agintariak Txernobil-eko istripuaren ondorioz hildakoen kopurua lau lagunetara igotzen zela jakinarazten zuten egun berean ezagutzen ziren mendebaldeko Europako estatuak jakien eta bestekien inportazioei jarritako trabak. Izan ere Europako Ekonomi Elkartekoek ez dute, mugarik gabeko epe batetan, ekialdeko Europako ez barazkirik, ez potezko elikagairik onartuko; neurri horiek materiale nuklearraren ihesa gertatu eta segituan okelari eta esnekiei buruzko neurriak erantsten zaizkie.

Siria ere terroristen begi-bistan

Ekialde Erdian gertakizunak bata bestearen atzetik heldu dira izugarritzko abiadan. Mubarak-ek Arafat-ekin eta jordaniarrekin kontaktuak ugaritzen dituen momentuan, irudipena baino gehiago da Siria-ren kontra nolabaiteko ofentsibarik prestatzen ari dena. Tel-Aviv-en edota Washington-en. Israel amerikarrak Libiari buruz hasi ziren gisa berean hasi da, Siria "terroristen" gibeletik dagoela eta horrelakoak esanez, bizkitartean Britainia Handiak hiru diplomatiko siriarrak igorri ditu, etxera itzulian, espioitzan aritzeko akusazioaren azpian; Siriak bere aldetik erantzun egin du, leku onean amaitu ez daitekeen dinamika arriskugarri batetan sartuz.

Klima aldatzen ari denekoa

Klimak zein gizonak eragindako baso-landarren deuseztapena da gaurregun pairatzen dugun krisis ekologikoaren alderdirik kezkagarrienetakoa. 1965ean Nazioarteko Meteorologia Erakundeak abisu eman zuen: "Datozen 20 urteetan planetak nekez aurreikus daitezkeen aldakuntzak sufrituko ditu".

«**B**ihitegi handiak sortu beharko lirateke, basoak babesteko neurriak hartu eta meteorogian sakontzeko inbertsio handiak egin», esan zuten N.M.E.koek. Ez zitzaizen aditu.

Brasilgo Meteorologia Obserbatorioko zuzendariak hitz egiten du orain: «Hipotesi asko dago, Lurraren klima aldatetak esplikatzeko. Eguzkiaren hiperaktibidadea litzateke arrazoia, batzuren ustetan. Eguratsean sobera dauden su-mendi partikulak, besterenetan. Gas karboniko (karbono-dioxido) gehiegi legoke, azkenik». Baina —eranstean du berak— baso-oihanen heriotza eta berdearen eskasia dira arazorik egitazkoenak, zientifiko gehientsuenen eritziz.

Fenomeno hau, horregatik, gas karbonikoaren gehiagotzearekin guztiz lotuta dago. Planetaren airea landareek purifikatzen dute, gas hori absorbituz. Gasa etengabe eta geroz eta gehiago sortzen delarik eta landareak geroz eta gutxiagotzen diren unean, «suizidio kolektibora goaz», ekologistek hainbestetan —eta hain alperrik— salatzen dute.

Ikaragarri emendatu den gas karbonikoaren ondorioz aipatuenetakoa da karren beroa da, «efekto estufa» deiturikakoa: eguzkiak lurra berotu dezake, baina beroa atzera espazioruntz ateratzen eragozten du. Iparramerikako gobernuaren arabera, bizi garen hamarkada honetan hasi daiteke poloen desgela bat. Ozeanoetan ura biziki altxatuko da, eta itsasotiko uholde izugarriak pairatu beharko ditugu.

Horren aurrean, azken urteotan beste teoria batek egin du bidea: «efekto estufa» delako hori eskualde tropikalean gertatuko litzateke bakarrik, eta karbono-dioxidoaren larriegiko pila-

tzearen azkeneko ondorioa klimaren hoztea litzateke, zeinarekin Lurra aro glazial berri batetan sartuko litzatekeen.

Gehiegizko beroak ozeanoak, lakuak eta ibaiak lurrindu egingo lituzke. Airearen berotuko litzateke, eta hezetasuna gehiagotuko litzateke. Aire hori poloetara joango litzateke. Poloetatik, aldi berean, behe-atmosferan barrena, eskualde tropiko eta semitropikoetara haize hotz eta lehor bat joango litzateke. Ura beraz, ozeanoetatik poloetara igaroko litzateke, bertan elurretan eroriz. Eskualde polarrak, izotza pilatuta, haziko lirateke. Poloak astunago lirateke. Ozeanoetan noski ur gutxiago legoke. Lurraren alderdi sentsibleak aktibidadean hasiko lirateke, lurrikarak eta su-mendiak sortaraziz.

«Brasilen, astean batz bester hiru "fronte hotz" heltzen dira orain, lehen gertatzen ez zena», obserbatzen dute bertako meteorologoez. Fenomeno hori Brasilen urteko 100 mila km. karratu baso-tropikal desagertaraztearekin oso lotuta dagoke. Seguruaski batzutan entzuten dugun «klima aldatzen ari da» komentario ustez a-zientifikoak ez dira horren absurdoak izango.

«Ikusten dugun etorkizun beltz hori buru ematearren, munda guztian eginahalak egin beharko genituzke, landaretza zaintzeko eta gas karbonikoari eusteko. Horrek gizartearen aldakuntza politiko sakon bat inplikatu luke».

«Azkeneko soluzioa»

Edozein momentutan —eta goardia bajatuz gero anitzez errazago noski— Libiaren aurka bigarren «raid» bat gerta liteke. Lehenbizikoaz ez bait zuten amerikarrek gogoan zeukatekeen helbururik printzipalena erdietsi: Gadafi-ren errejimenaren hankaz gora itzulikatzea. Libiako apirileko bonbazketak munduan zehar oso aldeko erreaktziorik sortu ez baldin badu ere, badirudi amerikarrek datu hori (lehengago ere bazekitekena) ez dutela bigarren operazio bati buruz sobera erabiltzen. «Garrantzizkoena —esan du George Shultz Estatu sekretarioak— amerikarren ehuneko 70a alde izatea da, horrenbestez zeinek galeraz liezaiguke?»

Erasoaldi berri baterantz, ekintza lagungarri gisa, hauek aipatzen dira: Bat, C.I.A. ren aktibidadeak bizitu, batipat Libia barruan, Gadafi joan arazi edo-ta asasinatzeko; azken horretarako bakarrik, hamar milioi dolar bideratu berri direla esaten da. Bi, OTANeko Estatu gehienek Libiaren aurka neurri ekonomikoak hartu zitzaizkion behartu. Bigarren hau ere martxa onean doala begi bistakoa da (Europa, zein makur dabilen...) Eta hiru, eta aurreneko biekin nahiko ez baldin balitz ere, amerikarrek Libiako portuetara armak eramango lituzkeen edozein itsasontziaren hurbiltzea galeraz lezakete.

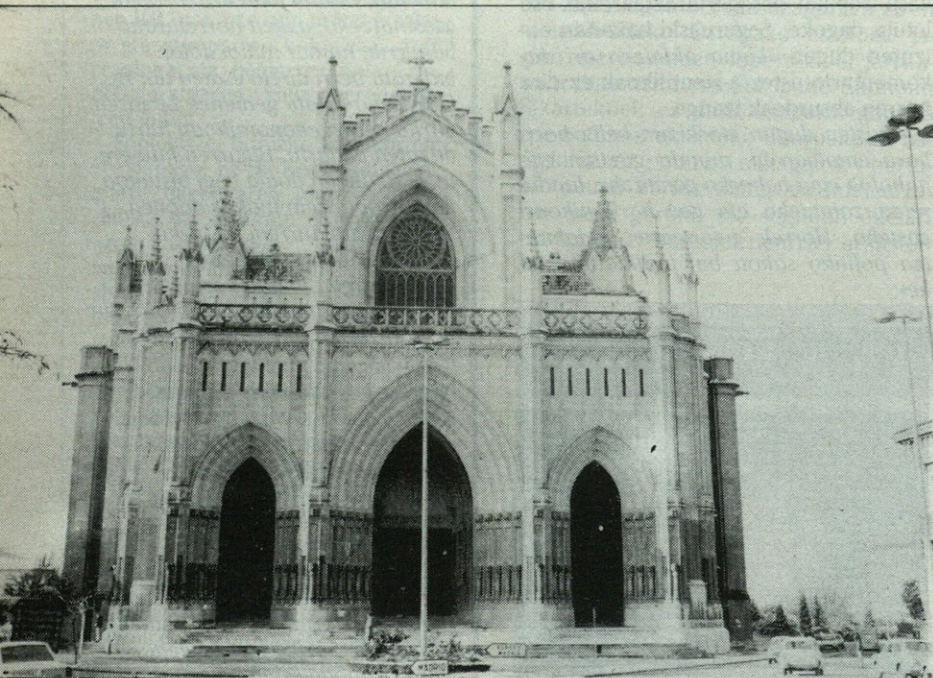
Horiekin guztiekin Gadafi-k, Reagan-en hizkera erabiliz, «bere borondate onaren probak ez-emanaz segituko balu», «azkeneko soluzioa» bideratu lezakete: Libiako hirietako bonbazkatze masiboa, inbasio «europo-amerikar» baten aitzindari. Libia, zenbaiten ustetan, «kartoizko fortaleza» bat litzateke, beraz aise eroriko litzatekeena. Hura Granada-rekin baino Vietnam-ekin konparatzen dutenen ahotsak alferrikako lirateke. Halaz ere, horrelakoxe ekintza batek arrisku gehiegi erakarriko lukeela komentatzen balira ere, hola, edo hala, edo nik ez dakit nola, erasoan jarraituko direla, ezpairik ez da. Kasu Siria-rekin, gerra luze horretan hurrengo atakatur bera izan litekeela ez da-ta seinalerik falta.

P.SASTRE

ONCEk protesta egin duen arren

Lorategi usaintsu bat Gasteizen

Duela hilabete bat hasi ziren Gasteizen Udalaren hiri plan-gintzaren barruan lorategi usaintsu bat egiteko lanak. Berau, hiri erdi erdian kokatuko da, Katedral berriaren inguruko jardinetan, hain zuzen. Uztailaren amaierarako bukatuak izango dira lanak.

Katedral berriaren inguruko parkean kokatuko da jardín usaintsu hau.

Parke honetan, ikusmena bigarren planoan geratuko da, itsuentzako oztopoak kendu egingo dira eta kartelak brailleraz ere ipiniko dira

Ezaugarri hauetako lorategiak Europako hiri askotan badaude ere, ez da Espainako hirietan honelakorik kegin, eraikitzen den lehena delarik.

Hasiera batean, itsuentzako lorategia zela zabaldu zen, zeren eta Udaletxeak aditzera eman bait zuen hau egokituko zuela itsuak oztoporik gabe ibil daitezkeen eta honetaz gain landare usaintsuak landatuko zirela. Gai honi buruz Gasteizko ONCEk ideia honen kontra azaldu zen, esanez, beraientzat parke berezi bat egitea ez zela komenigarria eta gainera ez zutela behar. Honelako berrien bidez jendearengan minusbali- duenganako gutxietsizko jarrerak areagotu egiten direla, ezertarako gauza ez balira bezela tratatuz. Itsuak ez bait ditu hainbeste oztopo aurkitzen gizartean bizitza arrut bat egin ahal izateko.

Itsuak kexu agertu dira Udalaren aurrean

Gasteizko Udalak ez du esan parke hau itsuentzat bereziki eginda dagoenik, baina bai ikusmena bigarren mailara pasatzen dela, usaimenak garrantzi handiagoko papera jokatzeko duelarik. Udalak uste du parke usaintsua izango denez, beste edozein baino erabilgarriagoa gertatuko zaiola itsuari eta horrexegatik zenbait konponketa egingo direla, besteak beste, beraien mugimenduak oztopatzen dituzten gauzak ezabatu edota txarteletan landareen ize- nak euskaraz eta gaztelaniaz ezezik brailleraz ere agertu.

Honetaz gain Udaletxeak beste honako hobekuntza hau ere egin du hiri barruan: soinu- zko semaforoak, itsuak erosoago ibil daitezkeen.

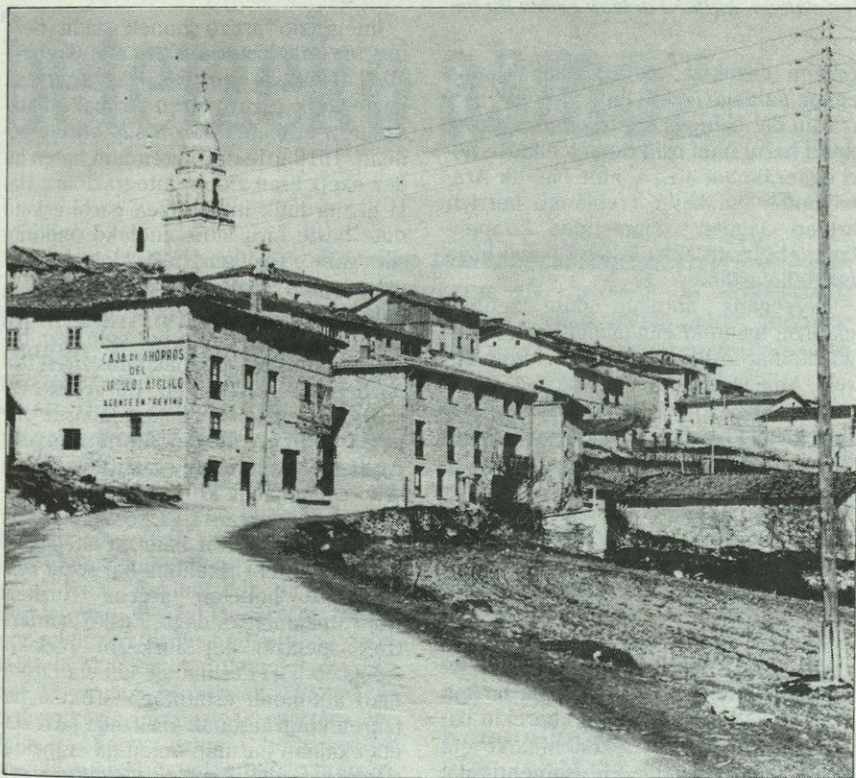
Baina itsuek ez dute uste Udalak egin zezakeen guztia beraien bizitza hobetzeko egiten duenik. Hauen kexa da, beraiek boletxoak saltzeko kioskoak behar dituztela eta honek ez duela baime- nik ematen ipintzeko. Euskal Herriko hiri guztietan honelako kioskoak daude eta gainera Gasteizko eguraldi gogorra ezagutuz ez dute ulertzen zergaitik ez dituzten kioskoak ipintzen, kalean sal- du beharrean. Kioskoak ipintzeko plan orokor bat bidali dute udaletxera. Hauek aurkeztutako planean ez da ba- karrik non jarri behar diren aipatzen, baizik eta Gasteizek hiri estetika galdu ez dezan, hauek nolakoak izan behar diren ere.

Blanka AGIRIANO

Elkarte berri bat sortuz

Zerbait hasi da mugitzen Trebiñon

Trebiñoko bizilagun batzuk elkarte kultural bat sortu dute Arabarekin harreman soziokulturalak indartzeko asmoz. Iza-tez, elkarte honek helburu soziokulturalak besterik ez ditu. Baina Trebiñon gai soziokulturaletaz hitzegiterakoan Araba agertzen da nahitaez.

1940an trebiñarren %95,93ak baietza eman zion integrazioari bigarren referendumean, baina gobernuak ez zuen onartu.

Elkartearen ideia Trebiñoko udalako jende gazteen artean sortu da, eta hasieran jendea bildu nahi dute inolako lotura politikorik gabe eta kultura oinarria bezala hartuz. Hala ere Arabarekin harr4emanetan jartze ideia honen azpian integrazioaren asmoa datza. Baina trebiñotarrek ez dute hori politikatzat jotzen, normalizaziotzat baizik, zentzu-

gabeko den zerbait konpontzea.

Administrazioa baino ez Burgosen

Trebiñoren egoera bereziak dakar zentzugabeko hori. Araban sartuta 220 km² eta mila biztanle inguru ditu. Trebiño konterria Burgos probintzia da,

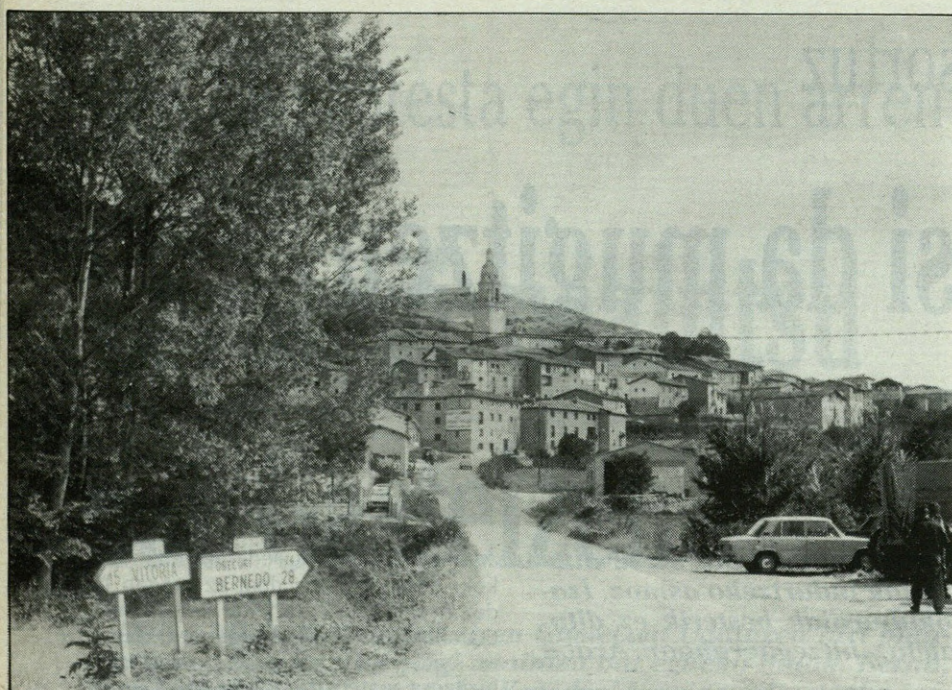
administrari mailan bederen. Ekonomikoki dirua Arabara doa, ez zergen bidez noski, baina merkatal harremanak eta abar Gasteizekin egiten dira. Gainera jendea gero eta gehiago Gasteizen bizitzera joaten da. Elizaz ere Gasteiz du zentrua.

Kulturalki ere arabarra da herrialde hau. Euskara XVII. mendean galdu omen zen, orain ez dauka presentziarik, baina zenbait gazte ikasten hasi dira azken urteetan. Toponimi euskalduna irauten du kasu batzuetan, eta errepideetan herrian izenak euskaratuak ikusi daitezke.

Guzti hau hala izanik Burgosera jo behar dute arazo administrariak edo halako zerbaiten beharra dutenean. Argi denez ezin dute Arabako Diputazioetik inolako laguntza edo zerbitzurik jasot. Honen ezaugarri bat telefonoaren kasua izan daiteke. Herrikoek beraiek ordaindu behar izan dute telefonoaren instalazioa, beste Arabako herrietan Diputazioak subentzionatzen zuen bitartean. Halako gauzak gertatzen dira ere kaleen konpokatetik, errepideekin eta abar. Oso nabaria da errepideetako egoeraren aldaketa konterrian sartzerakoan, gaizki zainduak eta zuloz beteak bihurtzen dira.

Gasteiza aldentzen ari da jendea

Bata bestetik oso hurbil diren 47 herri txikik osatzen dute herrialde hau. Bi udaletxetan banaturik daude, Trebiño eta La Puebla de Arganzón, azken honen bi herri besterik ez du eta historikoki ez da, normalean uste izan denez, konterriaren parte izan. Gasteizko mendiek separatzen dituzte herrialde hau eta hiriburu arabarra. Bere lurretan lepoak eta muinoak ugari dira, baina ez oso garrantzitsuak. Haietan harritz, pago eta arteak aurkitu daitezke. Ayuda Ibaia gurutzatzen du Trebiño ekialdetik mendebaldera. Garai batean

Administrazio mailan instituzioek egin nahi ez dutena, kultura arloan egiten du herriak.

komunikazioetako leku garrantzitsua izan zen.

Gaur egun jendea aldentzen ari da Gasteiza, gazteak batez ere eta herriak despopulatu ari dira. Askotan herritarak Gasteizen bizi dira eta herrira joaten dira lan egitera bakarrik. Elkarte berri honen partaideek diotenez herri hauek ez dute bizitzarik, kasu gehienetan 5 edo 6 biztanle besterik ez dute, nekazaritzan aritzen direla batez ere. Herri batzu abandonaturik daude jadanik. Azken urtean ez zen gazte bat ere aurkitu soldaduskara joatekotan zegoelarik.

Elkarte kultural berria

Egoera hau, jasaten den isolamenduarekin areagotu egiten da. Despopulazioa dela eta udaletxeek diru gutxiago daukatenez gero eta gauza gutxiago

eskaini dezakete, beraz jendeak alde egitea nahiago izaten du.

Hau da, hain zuzen, trebiñarrek kontutan hartu nahi izan dutena elkarte hori egiterakoan, alegia, alde batetik Arabagandik eta baita Trebiñoko herrien artean dagoen isolamendua konpontzea, eta beste aldetik herri hauei bizia emateko asmoa.

Horregatik antolatu dute zenbait ekintza, haien artean jaialdi bat hurrengo ekainaren 14an. Jaialdi horretan «Joselu Anaiak» taldea joko du eta elkarrearen aurkezpen bezala egingo da. Beste asmo bat da aldizkari bat sortzea, aldizkari honek Trebiñoko arazo interesgarri batzutat arduratuko da; herrialdearen historia, nekazaritza, ekologia; kultura, eta abar. Zenbait hitzaldi ere prestatzekotan dabilta, toponimia, antzerki, dantzak eta halako gaiak buzur.

Gauzak egiteko erakunde bat da beraien asmoa, haien ustez jendea ez da mugitzen eta. Hala ere interesa badaukate halako projektuan, Arabarekin harremanetan jartzea ekonomikoki eta beste arrazoiengatik ere komeni zaie. Jendeak arabarratzat jotzen du bere burua, eta gazteak basko sentitzen dira. Hau zailagoa da zaharrek, kontu haundiz ibili behar omen da kasu honetan. Jendea, beste herrietako jendea bezala, mesfidatzen du politika usaina daukanaz. Horregatik argi utzi nahi dute elkarte horrek asmo kulturalak besterik ez dituela eta ez duela inolako erakunde politikorekin zerikusirik, nahiz eta Araban integratzearen arazoa buruan eduk. Bere helburua egoera

Apurka jendez hustutzen ari den Trebiño, ekonomikoki eta izpiritualki Arabarekin lotua dago

normalizatzea da eta hori ez dute politikatzat jotzen, logikako arazo bat baizik.

Zentzu honetan esaten dute kalte handia egin diela Prudentzio Deunaren egunean EGIk ateratako pegatinak. Eraskailu honetan «Trebiño ez da España» eta «Trebiño Araba da» irakur zitekeen. Honek mesfidantza handia sortzen du herriko jendearengan, elkartekideek diotenez.

Integratzeko asmoak

Integrazio arazo honek badu bere historia eta historia luzea da. Trebiño eta La Puebla jaurgok izan ziren eta bazterturik geratu ziren Arabako batasunaren erabateko prozesua burutu zenean. 1919 urtean referendum baten bidez ezetz esan zioten integrazioari. Hala ere ordutik integratzea garbi eskatu dute beste hiru aldiz, inolako ondorioz gabe. 1940an %95,93ak baietza eman zuen beste referendum batean, baina gobernua ez zuen onartu. 1958 urtean beste ahalegin bat egin zen, batzar administrari guztiak ados ziren baina berdina gertatu zen, Burgozko Diputazioak ez zuen emaitza onartu. Azkenik 1980n Trebiñoko udaletxeak Araban sartzea eskatu zuen eta Burgozko Diputazioak kontra jarri zen berriro. Kasu honetan UCDko zinegotziak egotziak izan ziren baietz esateagatik. La Puebla ere iskanbila bat sortu zen. Momentu honetan arazoa Auzitegi Konstituzionalean dago, Eusko Jaureritzak apelazio bat aurkeztu zuelako. Apelazio hori Castilla y León eta Euskadiko autonomi estatutuen artikulatu batzuren kontraesanak azaltzeko jarri zen eta ekainan hartuko omen da erabakia. «Defensor del pueblo» delakoari ere dossier bat bidali zitzaion.

Oraingoz badirudi integrazioa ez dela oso posible baina elkarte honekin hasi da Trebiñon zerbait mugitzen, Arabarekin harreman kulturalak sortzen eta jendea motibatzen. Administrazio mailan instituzioek egin nahi ez dutena, kultura arloan egiten du herriak.

**Pablo Ruiz de
ARETXABALETA**

Politika usainak
mesfidantza sortzen
omen du, «Trebiño ez
da España» eta
Trebiño Araba da»
bezalako esaldiak ez
dira ongi hartzen

Parke naturalen plana pikutara joateko arriskutan komunikazio sarearen proiektu berriarekin

Jaurlaritza, mendiak antenaz betetzeko asmoz

Azken urteotan gure herrian bizitzaren termometroak «sensibilitate ekologiko» baten gehitzea eta zabaltzea erakusten digu. Kontzientzia hori badago, eta ez bakarrik herri xehearengan, instituzioetan ere tarteka-marteka nabarmentzen da naturaren osasunarekiko ardura antzeko zerbait. Halere, ardura hori desagertu egiten dela dirudi sarritan, oraingoan «Komunitate Autonomorako Komunikazio Sarea»rekin egin nahi dutenarekin plazaratzen zaigunez.

Eusko Jaurlaritzaren hitzetan Euskal Herriko orografiak izugarri oztopatzen du komunikazio-onden bidea eta horregatik, bada, nahitaezkoa da proiektu hori burutzea Euskal Herriko bazter bat ere gelditu ez dadin onden bizita gabe. Horretarako Pagolar (Laudio) eta Orixol (Aramaio) mendietako gailurrean komunikazio instalazioak ezarriko lirarteke eta, horrez gainera, beste zenbait menditan ere antenak eraikiko lirarteke.

Baina badira zenbait pertsona, zenbait talde, mota honetako progresorekin aurka altxatu direnak. Horietako bat Orixolgo Antenaren Iker Taldea dugu, eta esan digutenez, «ez dugu onartzen ditugun naturgune apurrak apurtzera datorren progresoa. Ez dugu onartzen instituzioen legeak berak ere defenditzen dituen naturguneak sarraskitzera datorren instituzioen progresoa». Ezin garbiokiago mintzatu, bistan denez.

Hona hemen, bestetik, Txintxetruk,

Eusko Jaurlaritzaren ordezkari bezela, Aramaion, Orixolgo antena eztabaidagai zelarik izandako debate publikoan esandako hitzak, beren jarreraren arazoipide bezala: «Ura defenditzea ekologia baldin bada, maila berean beharko da Madriletik ireskailuz bidaltzen dizkiguten frekuentzia apurrak defenditzea».

Komunikazio sarearen plan zehatzak

Aramaioiko talde ekologistakoentzat, berriz, Txintxetruk bi kontzeptu nahastu ditu irrati eta telebista frekuentziak defendatzea ere ekologia dela esaten duenean: «Ura, eguzkia, airea, lurra, landareak, etabar, elementu naturalak ditugu, bizitzarako «beharrezkoak». Eta berauen gabeziak eta hondamenak kalte handiak dakarzkionte edozein bizitza moztari. Frekuentziak, pistak, antenak (eta berauen ondorioak ingurugiroan) gizonak egindako gauzak dira eta gizo-

Eraikitzen ari diren bi antenez gain, gutxienez beste 15 gehiago egiteko asmoa dauka gobernuak: Aratz, Uzturre...

Gobernuko en hitzetan, antenen bidez frekuentziak defendatzea ere ikuspegi ekologista batez jokatzeko izan daiteke.

naren bizitzari eroso egin diezaiokete baina ez dira inoiz izan bizitzeko «behar-beharrezkoak».

Hermetismo erabateko batez eramatzen ari da Eusko Jaurlaritza aferra hau, taldekoei eritizian. Estraineko antena bi horien ondotik, beste bi eskari egin dituztela jakin da: Bernedo (S. Tirso) eta Pipaone (Peña Cuervo), biak Sierra Kantabrian.

Eta gainera beste 15 antena bat (gutxienez) jartzeko asmoa dagoela jakin ahal izan da: Aratz, Uzturre (Tolosan)... Azken egunotan beste batekin hasi ei dira Lekeitio aldean (Izasterren).

Orixolgo Antenaren Iker Taldearen eritzian, txarrena ez da kasu isolatu bakoitza, horrek izan dezakeen ondorio orokorra baino, «izan ere, «Komunitate Autonomorako Komunikazio Sarea» deritzan proiektuan Eusko Jaurlaritzak daraman jokaerak, Jaurlaritza bereko «Viceconsejería de Medio Ambiente»k eta Gerediaga Elkarteak egin dako «Parke Naturalen» proiektua erabat baliorik gabe geratu da «Interior»ek asmatutako komunikazio sarearen proiektu horrekin».

A. AZKARATE

Piraguaz egin den bidaia politenetako bat

Hiru urte pasa dituzte bost piraguazaleek bidaia hau prestatzen.

Bost gazte Venezuelako oihaneko ibaietan

Bost gazte. Guztiak irakasle, ikasle edo «bohemio»ak izaki, aurtengo Aste Santuko oporrak aprobetxatuz, martxoa hautatu zuten beren abenturaxoa egiteko garai bezala. Madridetik Caracas-era Iberiako hegaldi normalean egin zuten, bai eta Caracas-etik Canaimara ere. «Ia hiru urte generamatzan bidaia prestatzen; gure amets, ilusio eta itxaropen guztiak bertan jarriak genituen».

Beno, gal ez zaitezten. Canaima, Venezuelaren hego ekialdean aurkitzen den herria dela esango dizuet. Bertan sekulako aintzira izugarri bat dago eta hara eramaten dituzte joateko diren turista urriak. Hori bai, turista oso oso aberatsak bakarrik joaten dira. Halere, Canaima ez zen gure lagunaren helmuga, Kamarata baizik. Kamaratara joateko, ordea, ez dago ez errepide, ez pista eta ez inguratze modurik, abioneta edo hegazkintxo batetan ez bada.

«Aukeratu genuen ingurunea Guayana eta Brasilgo mugen inguruan kokatzen da, agian, «Aingeruaren Jauzia» ezaguna izango zaizue, munduko ur jauzirik garaiena da. 1.000 metro ditu eta urte osoan jarraikiro dario ura».

Beraz, hegazkintxo bat alokatzea zen helmugara heltzeko posibilitate bakarra: tira, helmuga baino abiapuntura heltzeko. «Bi edo hiru alokatoki zeudenez, Saul Jimenezena ez hartzeko gomendatu ziguten, hiruzpalau aldiz nahitaezko lurreratzeak egin behar izan bait zituen, baina preziorik egokiarena zenez ez genuen zalantzetan hasteko astirik izan eta Saul Jimenez-ekin joan ginen».

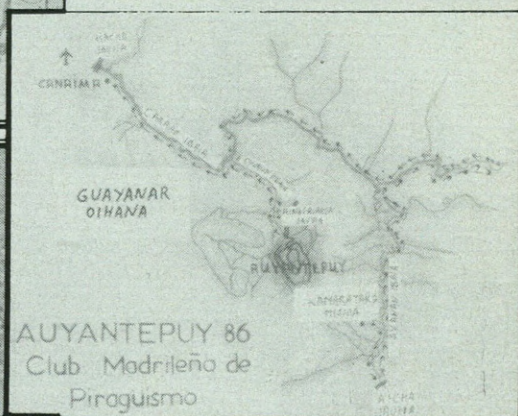
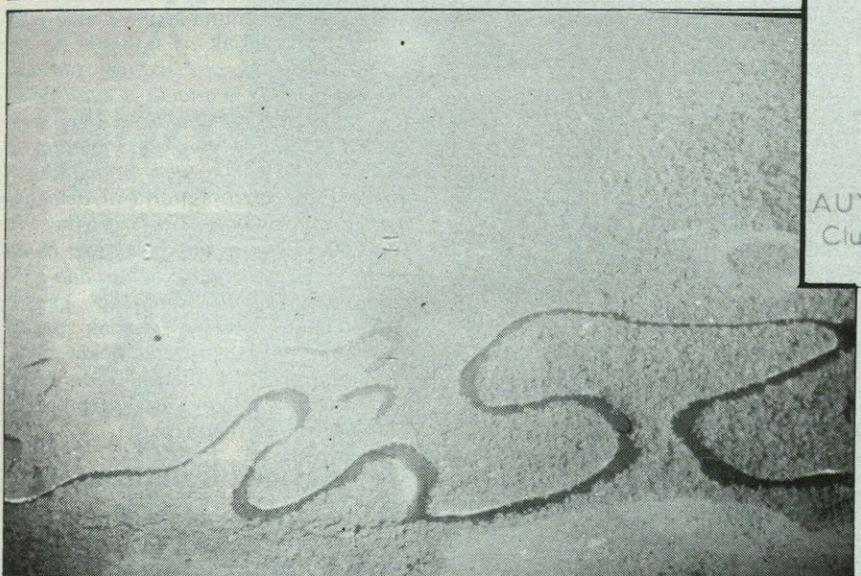
Canaimara helduta, harrera ona

Inoiz ikusi gabeko paisaiekin liluraturik utzi ninduten hegazkintxo hartatik ateratako argazkiak erakutsi zizkidatenean: oihera zeharo hertsia, hostotsua eta sartzetina ageri zen, ezkerrean, beti «Auyan-tepuy».

«Hegazkintxo hark «seisientos» zeharkilo eta hautsi bat gogora arazten

*Ingurune hartako
kartografiarik ez
omen da existitzen;
«radar» mapa bat
zuten soilik, eta
bidaian zehar bi aldiz
atera ziren mapa
hartatik*

Bidaiaaren mapatxoak.

ko agurea; INEF-eko lizentziatua da. Besteren artean, Nilo ere jaitsi zuen piraguz.

— Jorge Buzo, argentinarra eta Venezuelaren bizi dena. Orinoco ibaia, Caribeko uharteak eta antzeko hainbat jeltiera eginak ditu.

— Eduardo de Bercia, madrildarra baina familia Venezuelaren bizi da. INEF-eko irakaslea da. «Ur bizietan» espezialista da. Gibraltar-eko zeharbidea, Tenerife-Gomera travesia eta beste hainbat egin ditu.

— Miguel Barcia. «Club Madrileño de Piraguismo»-ko presidentea. INEF-eko ikasle da.

Indioek berek egindako piraguetan

Talde dotorea osatzen zuten, bada espedizionaliek. Guztien zaletasun komuna: piragua. Ez zituzten, ordea, piragua Venezuelara eraman: batetik, bidaiaren zailtasunengatik eta bestetik beren bidaiatxoak ahal bezain modu autoktonoenean egin nahi zutelako. Gaurrengoko piragua moderno eta sofistikatuen ordez, indioek beren eskuz egindako «curiara»-k erabiltzea erabaki zuten. «Curia» bat, normalean erramu enborra erabiliz egin ohi dute.

Enborra hustuz, eserlekuak ezartzen dizkiote eta enborraren azala jartzen diote erosoagoa izan dadin. Curia bat

Saul Jimenezen hegazkinetik, beldurrez baina paisaia ikaragarriak dastatuz.

zidan; kasik ez ginen sartzen 6 pertsona eta pardeleria guztia. Beldur handia pasa genuen». Halere, nola edo hala heldu ziren Kanaimara eta inongo ez behar eta ustekaberik gabe zorionez.

«Bertan eliza bat eta misiolari etxe bat topatu genituen eta gogo onez onartu gintuzten beraien artean». Bertako biztanleak «Pemón eta Camaracotos» indioak dira eta beraz izen berdina daramaten dialektoan mintzatzen dira. Gutxi batzuk ba omen dakite gaztelera ere.

Klima, tropikala denez etxegintza oso sinplea da, ez dute hormarik ere eraikitzen, «morige palmaz» eta kaina-beraz eginiko sapaia soilik; «maloca» izena hartzen dute bizileku hauek.

«Gure asmoa Kamaratatik abiatuz, «Akanami» ibaia «Carrao» ibairaino igotzekoa zen; Carrao, Carony ibaiaren adar bat da eta Carony, aldi berean Orinoco-rena; esango nuke, bada, Ca-

rrro Orinocoren biloba dela. Ondoren Carrao aurrera jarraituz, Chorum ibaia hartu eta «Aingeruaren Jauzi»-raino heldu nahi genuen, eta hemendik berriro atzera eginez Canaimara, hegazkinnez iritsi ginen herriraino. Guzti hau ulertzeko, mapa moduko bat egin di-
zuet».

Jende apartez osaturiko taldea

Munduan pertsona gutxi ausartuko litzateke honelako lurralde basati batetara joatea baina, zalantzarik gabe bertara joan ziren 5 partaideek larrua eta gorputza ondua eta zaildua zeramaten aurreko espedizio eta abenturetatik.

— Oscar Diaz, madrildarra, estatu mailan piragista hoberenetarikoa du-gu, Estatuko proba gehienetan parte hartu du. Espedizioaren eragile haundiena izan omen da.

— Luis Ruiz, madrildarra, espedizio-

egiteko hilabete inguru behar izaten dute eta 8 bat pertsonak egiten dute lan. «Gehien harritu gintuena, curiaren pisua zen, 200 k. inguru pisatzen zuten».

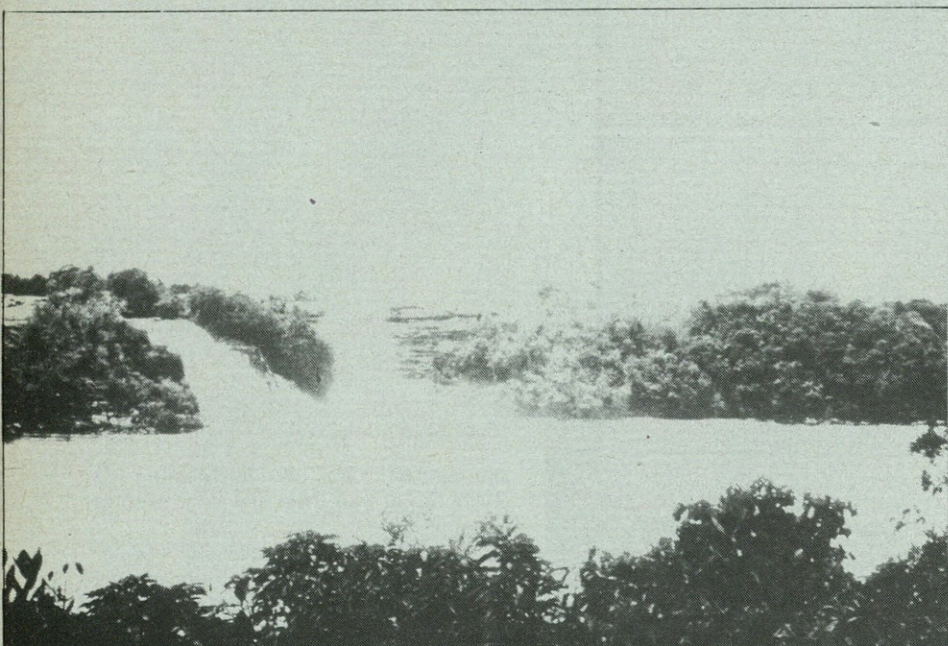
Epaiketa indioa jasan behar

Curiara pare bat erosteko tratuan ari-tu behar izan omen zuten; baina tratua ez ezik inguruko jauzi batzuk ikustera joateagatik dirutza handi bat ordaindu behar zutela eta, ezezkua eman zutela-ko, epaiketa bat antolatu zieten herri osoaren aurrean.

«Gure ustez ez zen legezkoa turista

esandakoa itzultzen zieten herrikoei baina gure ustez eta keinuak ikusiz, ez zieten inondik inora guk esandako gauza bera esaten. Azkenean eskatzen ziguten dirutza ordaindu eta curiara bat eskuratuz nahiko nazkaturik ihes egin genuen Kamaratatik».

Bai Akanam eta bai Carrao ibaietako ura oso iluna omen da, eta ibaien ertze-tan apar tankerako zerbitu pilatzen da. Ez dira, ordea, inongo kutsadura edo zinkeriaren hondar, ibaiak daramatzan hosto, adar eta hondakin natural pilo batek sortarazten duen oxigeno faltak ematen dio ilun kolorea eta garraztasu-na baizik ez den apar tankera.

«Aingeruaren jauzia», bidaia-ko tokirik zoragarrienetako bat.

(eta turista pobre gainera) izate soilaga-tik halako diru mordoa kobratu nahi izatea. Baina ez ziguten, ezertxo ere barkatu. Zoritxarreko epaiketak iraun zuen goiz hartan ez ziguten ez argazki eta ez grabaketarik egiten utzi. «Bi per-tsonak gaztelara ulertzen zutenek, guk

«Bigarren curiara bidean topatu ge-nuen indio bati erosi genion; tira, curi-ara bakarrik, utzia balego bezala aurki-tu genuen baina indioa azaldu zenean berea zela esan zigun. 200 bolibarren (1 bolibar- 10 ptz.) truke eskuratu ge-nuen zartadura eder bat zuen curiara hura eta noski indioak sekulako nego-zioa egin zuela pentsatu zuen. Harri eta zur gelditu zen, ordea, 'beira min-tzaz' mementu batetan berria bezala utzi genuela ikusi zuenean».

Maparik gabe ibili beharra

Ingurune hartako kartografiarik ez omen da esistitzen, «radar» mapa bat zuten soilik, eta bidaian zehar bi aldiz zuten mapa kaskar hartatik atera zire-la konturatu zirenean, nahiko kezkatu-rik egon ziren. Zorionez beti itzultzen omen ziren mapara. Gainera mapan ez zen urlaster pare bat baizik ageri eta gero 17-18 bat pasa zituzten.

Janaria ere gaizki kalkulatu omen zu-ten, espero ez bezalako ur geldoak to-

Indioen ohituren araberako judizioa noztu zuten, bertako piragua batengatik eskatutako dirua pagatu nahi ez izanagatik

patu zituztenez egun gehiago pasa zi-tuztelako. Halere, gosea ahaztu eta be-har bada sekula gehiago ikusiko ez zu-ten paisaiarekin konformatu beharra zeukaten. Dortoka handiak, uretako za-kur erraldoiak, «tigre» armiarma eta beste hainbat animalia ikusi ahal izan zituzten; parasitoak ere nonnahi.

«Jadanik Carrao ibaitik Chorum ibaian sartzeaz geundela 9 egun gene-ramatzan pertsona bakar bat ere ikusi gabe. Nekea ere gero eta nabariagoa zen eta edozein txorakeriarengatik su-tan jartzen ginen. Janaria arrazionatu beharra geneukan. Gure artean ten-tzioa zen nagusi une askotan, baina arazo guzti haiengatik beharbada gero eta elkartuagoak sentitzen ginen».

Azkenean urlaster guztiak pasata «Aingeruaren Jauzi»-raino heldu ziren. Oraindik, ordea, itzulerako bide guztia falta zen eta gainera ur korronteetan gora egin beharrekoa.

Birjintasunetik zibilizaziora

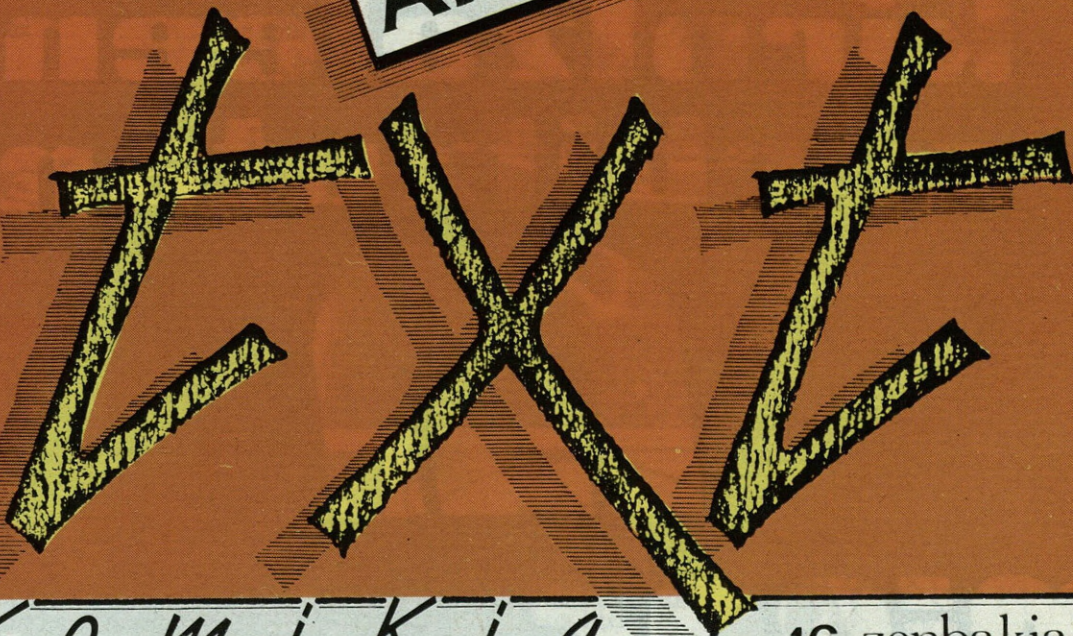
Chorum ibaian beheara bi egun t'erd-i kosta zitzaizen bidea, 10 ordutan egin zuten gorakoan, Canaimaraino.

«Transbordadoreen poste batzuk iku-si genituenean, birjintasun hartatik no-labaiteko zibilizaziora heldu ginel-a adierazi ziguten. Bidean, makina bat aldiz arrantza egiten saiatu ginen baina ez genuen ezer lortzen. Azkenean ber-tako arrantzaleen sekretua ere jakin ge-nuen: barbasco deritzan belar mota bat jaso eta txikitzen dute, ondoren ur gai-nean banatuz: belartzar hau droga bor-titz bat omen da, eta inguruko uretan zeuden arrai guztiak hiltzen zituen».

Arazo, gorabehera, abentura eta bu-ruhauste makina bat pasa eta ongi pasa ondoren, beren bidaia helmugara heldu zen. Hainbat gauetako ametsa errealita-te bihurtu zen, hiru urtetako lanak sari ederra izan zuen eta orain, soilik berri-ro Madrilgo zoko ilun eta kutsatura itzultzea gelditzen zitzaizen. Baina oroi-mena beti egongo da bizirik, berriro bi-zitxari aurre egin arte, munduko beste txoko bakartiren baten bila joan gabe...

Amaia ELOSEGI

Hiruzpalau
derrigorrezko
lurreratze eginak
zituen hegazkin
batetan ibili behar
izan zuten, sei
pertsona kasik sartzen
ez zirela

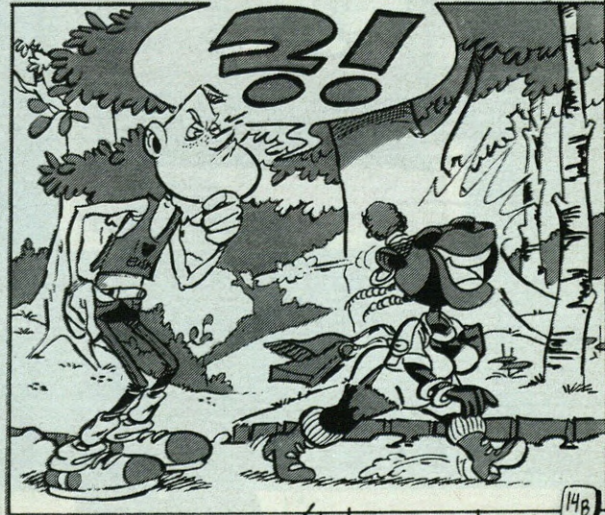

K O M I K I A

16. zenbakia

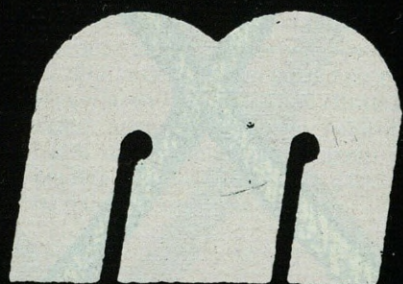
WALTER GARMENDIA JR.

Lopetegui & Varela 86

Lopetegui & Varela 86

kirolzaleen zerbitzutan

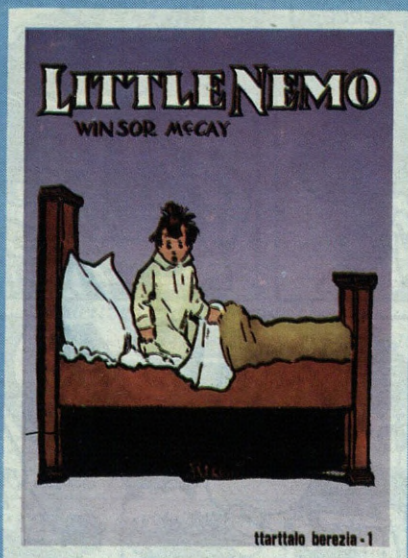
miner

donostia

271050 eta 270447

EZ UTZI IRAKURRI GABE

NEMO TXIKI Aren ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

Aurrekoaren laburpena: Jasandako eraso eta atentatuarekin, Cortok Rasputini leporatzen dio ekintza horren erantzukizuna eta bere bila joan da, mendeku bila. Bien bitartean, Corto eta Ras teman ari direnean, «Monjea» heldua dela iragartzen da.

JOAN
ZAITEZ BAI,
CAIN,...ETA HOBE
ERRATHIRIK
BANAGO, ZE ZEU
IZAN BAZARA...
ORDAINARAZIKO
DIZUT.

SBRINDOLIN...
ZER EGITEN
DUZU HORRELA
JANTZITA?

OH, MISS
PANDORAGATIK DA.
TOKI DOTORE BATETAN
DAGOELA PENTSA
DEZAN NAHI DUT.

ONDOTXO
EZAGUTZEN
ZAITUT...

HARA ZOZOA/
SERORAZ JANTZEKO
ASMOA ZUREA
EZ DELAKO
HASERRATZEN
ZARA?

BAINA
POZTUZAITEZ.
BERA ONDO
DAGO.

NESKATXA GAZOA,
HILZORIAN EGON DA...
EA SBRINDOLIN, ZOAZ.
ETA ERANTZI
JANTZIHORIEK.

ZEU AL
ZARA SBRIN-
DOLIN?

EZ!

ZER
MODUZ PRIN-
TZESA?

OH,
CORTO
MALTESE...

DENA
KONTATU DIDATE.
ZUGATIK IZAN EZ BALITZ...
ITOTA NENGOKE...

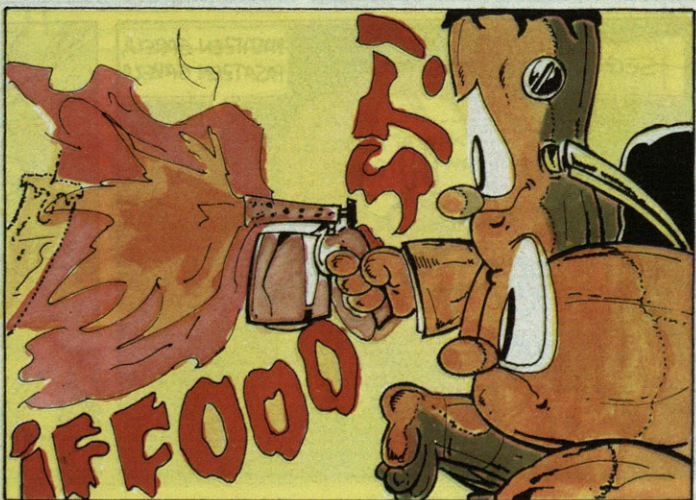
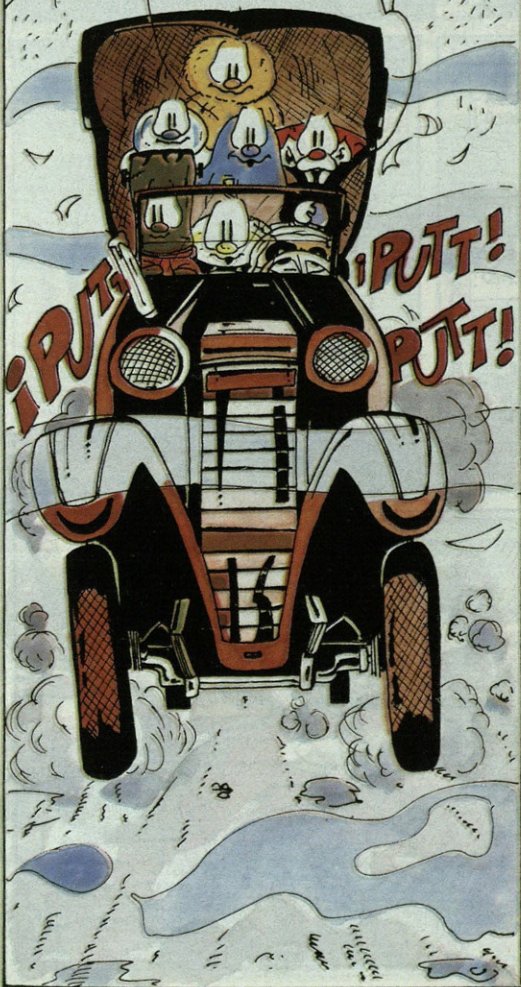
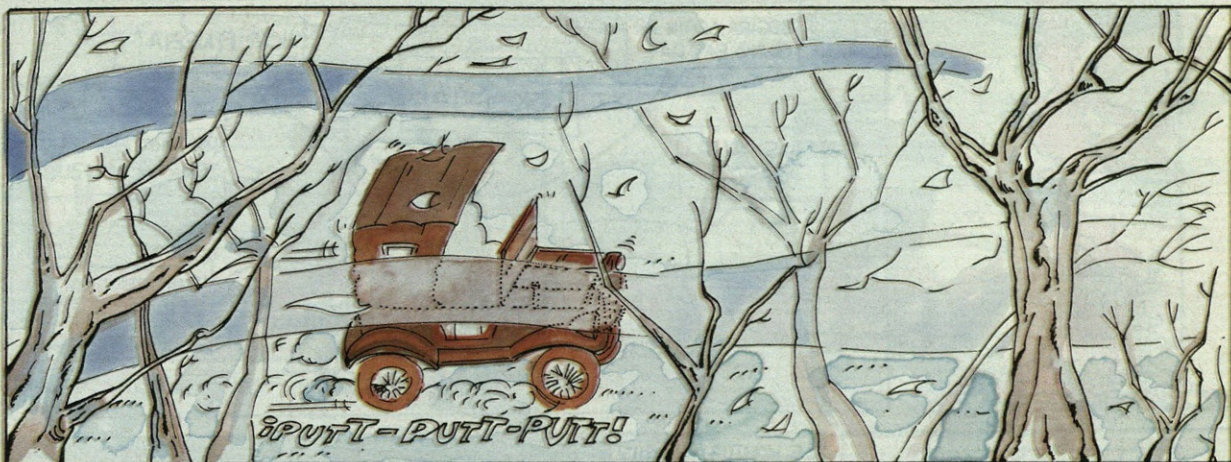
ENTZUN...
GAUZA BAT
ESKATU NAHI
NIZUKE.

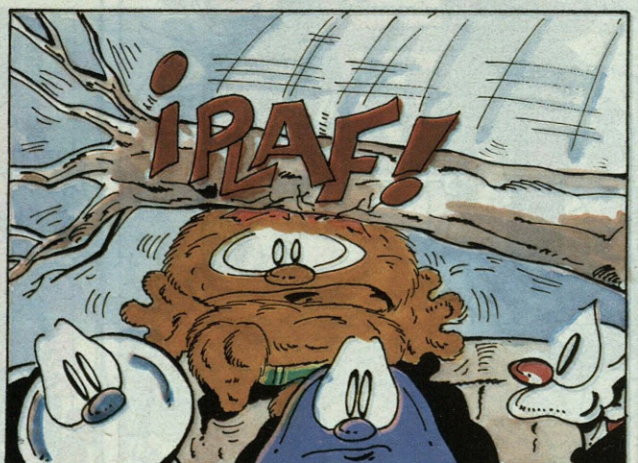
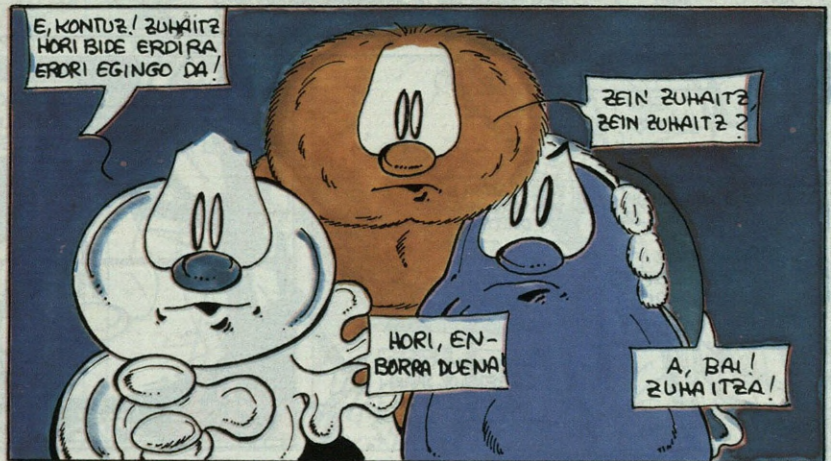
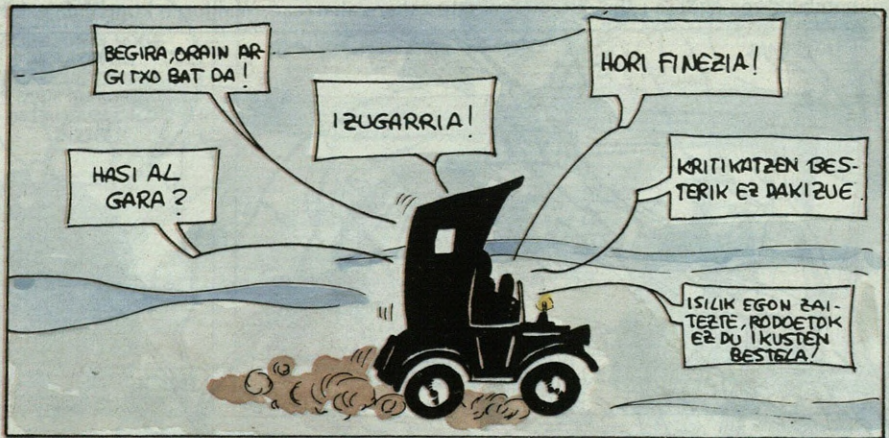
ESAN...
BELARRIAK
BESTERIK
EZ DAUZKAT.

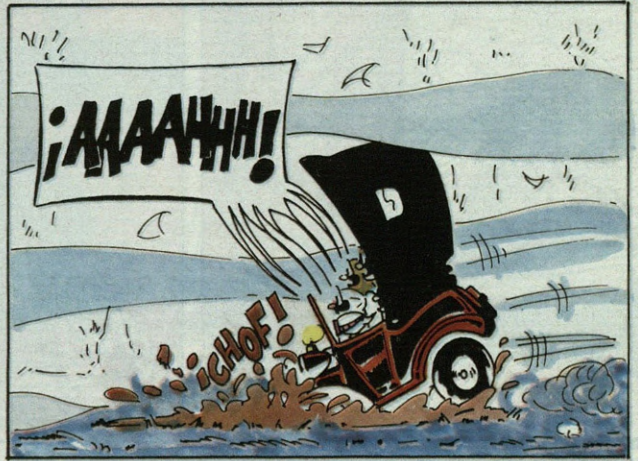
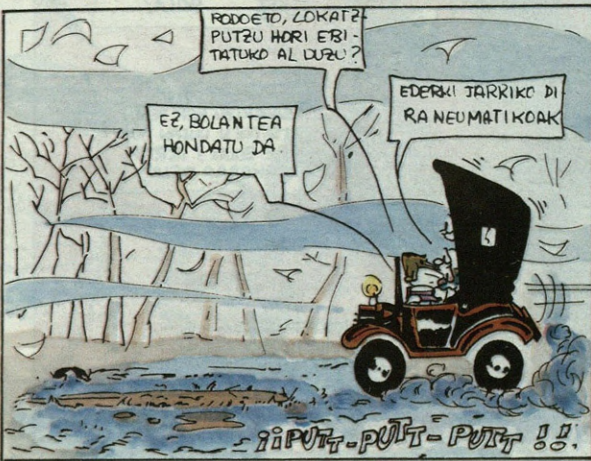
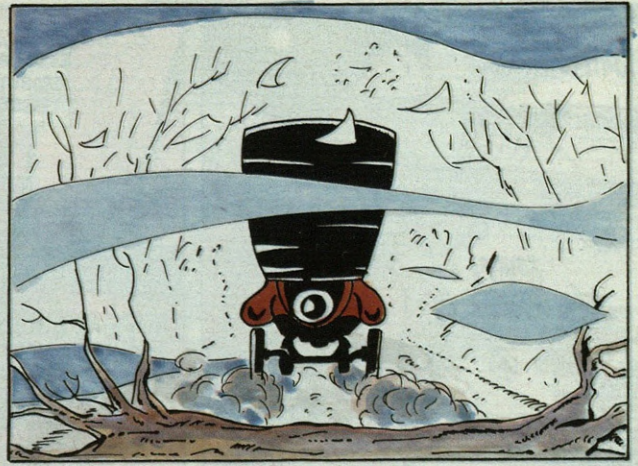

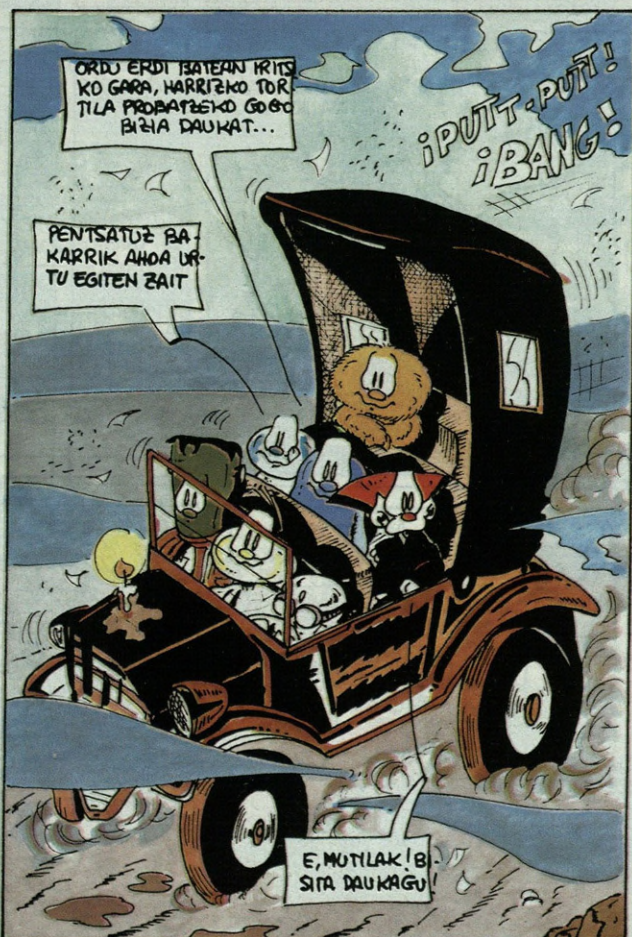
AGINDU
IEZADAZU
EZ DIOZULA
MINIK EGINO...
CAINI.

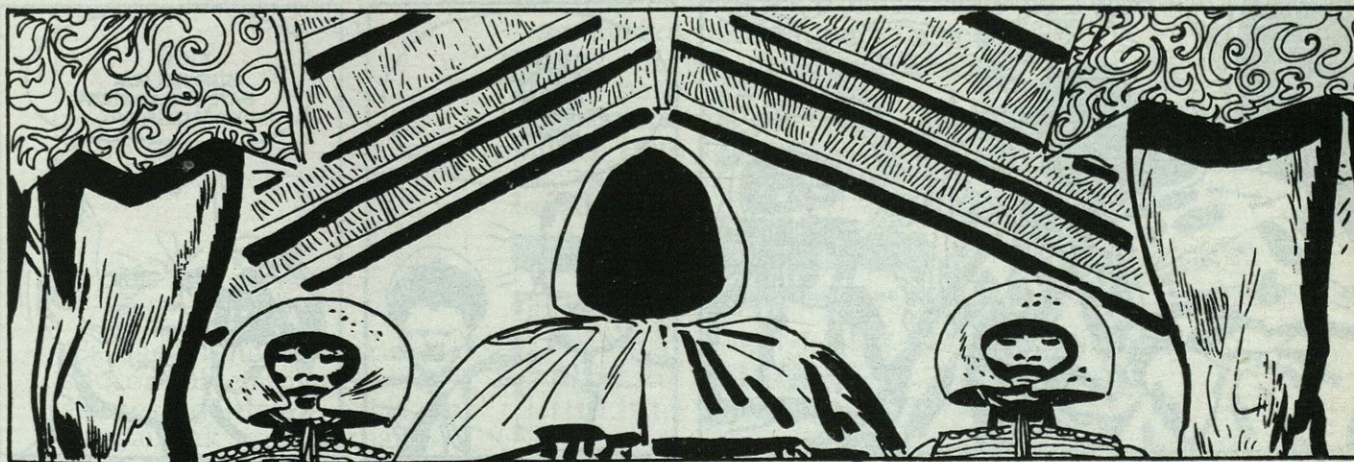
Aurrekoaren laburpena: Waldo Aprobetxategiri harrera berezia egin ondoren, istorioko munstroek Transilvaniako lurretatik ibilalditxoa egitera irten dute beren auto zahar-zaharrean. Waldoren konpainia ezinbestekoa dute iadanik.

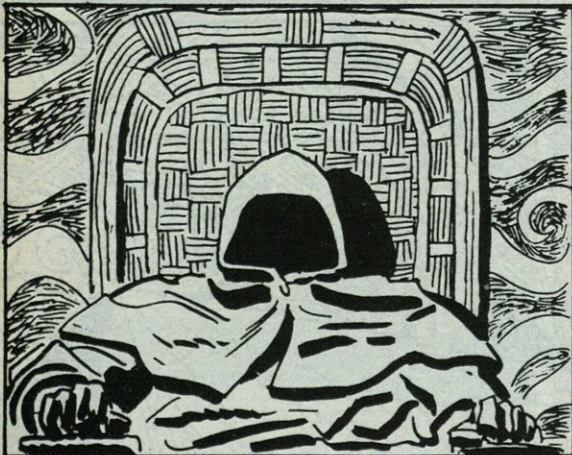

TELESFORO MONZON

Hitzak eta Idazkiak

«Nere bizian, asko gizon balio haundiko ezagutu ditut. Gutik naute, Monzonek bezanbat lagundu, nere biziko jokabideen garbiki ikusten eta sakontzen» (Piarres Larzabal).

«Ez nuen behin ere ikusi edo entzun murmurika edota esamesa gaiztotan, nahiz eta gizagaixoak gorri-gorriak aditu eta irentsi. Horra hor egiazko gizatasuna» (Julen Madariaga).

Monzon egiazko askatasunaren izpiritua da; lau haizetara zabaltzekoa, erosotasun eta atsedenarekiko loturak apurtzekoa, gaur egungo borroka gazteei dagokielako pentsakera galgarrian lokartzea urteen poderioz...» (Alfonso Sastre).

«Biharko Euskal Herria euskalduntzen ez badugu, Euskal Herriaren hizkuntza, mintzaira, hizkera, bene benetan, beheko mailetik hasi eta goiko mailetaraino egiten ez baldin badugu, esan dezakegu hori ez dela Euskal Herria».

«Nik, benetako politika egitasunean oinarritzen dela sinisten dut»

«Kultur arloan, non dihardudan lanean, kolaboratzaile kementsua izandu da Telesforo Monzon giza mailan bihotz handiko gizona zen bezalaxe» (Jose Migel Barandiaran).

«Neretzat, bere lanaren merezimendu garrantzitsuena ez datza poetika teknikan, Monzonek ematen duen bere izpiritu egoeraren aitormenean baizik, gure herriak nozituriko astindu gogorretan, XX. mendearen lehen erdikadaren azkenetan suertatutako gertakarien kausaz. Orduan dator bere ahotsa beste poetenekin tartekatzerara, eta beraiekin batera, gure herriarren ahots bihurtzen da» (Jesus Maria Leizaola).

INFORMAZIO GEHIAGO NAHI BADUZU
BETE EZAZU TXARTEL HAU ETA
HELBIDE HONETARA BIDALI:

JAIZKIBEL KULTUR ZERBITZUAK
Posta-kutxatila 3.175
DONOSTIA

Izena
Abizenak
Kalea Znb.
Herria Herrialdea
Telefonoa

LITTLE NEMO SLEEPY-HEAD

ZER
BERRI
DUGU
NEMO
XIKIA-
ZENSA-
DIK?
BIDEAN
AL
DAGO?

ERREGE GOREN HORI!
NEMO TXIKIA ZURE
KONDORTALDEKO BATE-
TARA IGO DA HONEZ GE-
RO. ETA HARRESIAREN
GAINETIK HEGAN EGI-
TEARI EGIN DIO. AZ-
KEN BERRIEK DIOTE-
NEZ JADA ALDE HO-
NETAN DAGO, BERAZ
EDOZEIN UNETAN
AILEGATUKO DA NEMO
TXIKIA, ERREGE GO-
REN HORI!

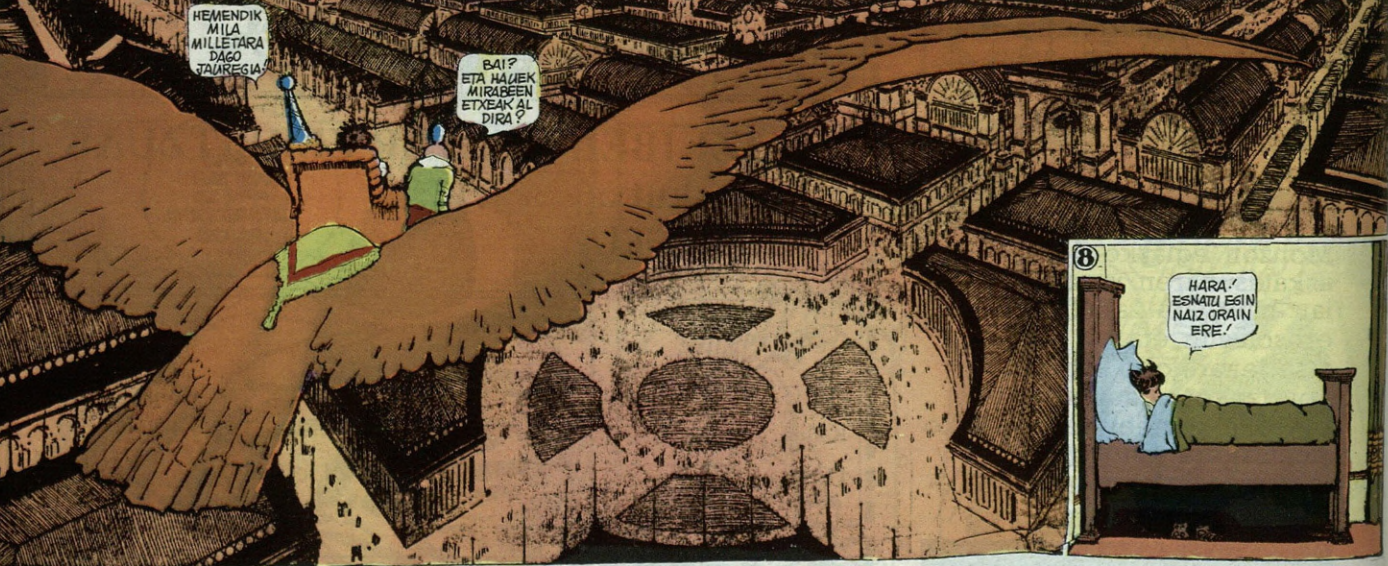
TIRA,
MOTEL,
ALTXA
ZAI TEZ!

EZ
DA
NAHI!

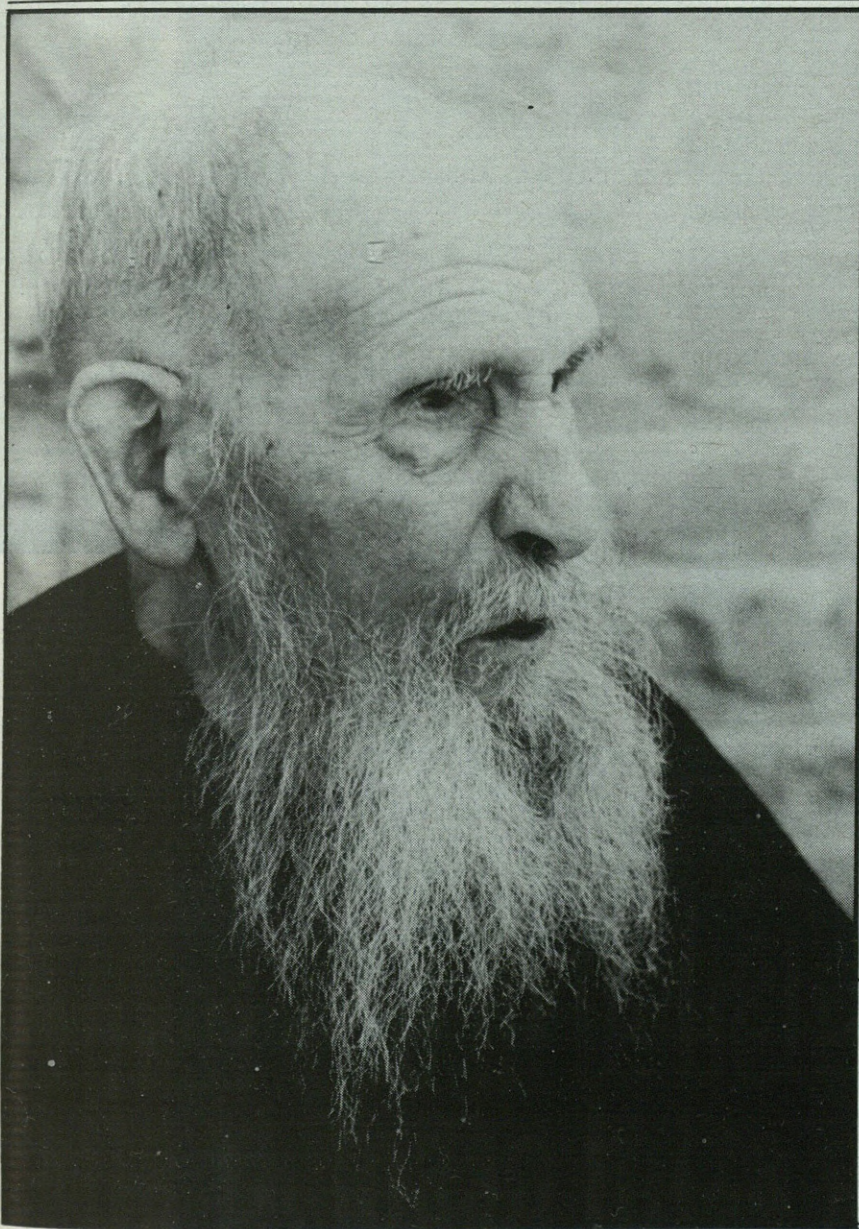
LORTAKO
DUTE!

ZIRIKA-
TU HEGAN
HAS
PADIN!

TIRA,
BOKO,
ZUTIK!
GORA!

Aurki 100 urte beteko dituen Aita Damaso Intza gure aldizkariaren sortzailearekin

1919.ean sortu zuten Iruñeko kaputxino batzuk gure ARGIA honen ama ZERUKO ARGIA, euskal kazetaritzaren habe zaharrena. Sortzaile den Aita Intzagana zoaz. Eguzki galdapean Iruñeko Errotxapean dagoen komentuan aurkitzen duzu elbarrientzako aulki horietako batean eserita, bakar bakarrik terraza batean, ikusten ez duten begiak zabalik, ia osotoro gortua, hizketan hasi ahala lerdea ahotik abitora, negarrezkoak ez, gaitzak sortutako malkoak begietan, dardarrez eskuak, aurpegi zimela, ahots ezti, galdera bat egin eta erantzuna zeharo bestelakoa, Kubako gerra galtzerako 13 urte beteak. Ezin euskara batua eraman, gipuzkera kuttun.

Euskal kazetaritza aipatu eta, aldizkaria erlijioarekin lotuko beti berak, ZERUKO ARGIA Euskal Herriko kristaudentzat. Eta konturatzen zara pelikula diferentean bizi zaretela, bai, pelikula diferentean, baina...

elkarrizketa: Damaso Intza

“*Kaputxino gaztelarrek ateratzen zuten «El gran pensamiento seráfico»ren antzeko zerbait egin nahian sortu genuen Zeruko Argia».*

GALDERA: Zu, Damaso, Zeruko Argia aldizkingiaren sortzaile zaitugu.

ERANTZUNA: Artean ez geneukan euskaraz «Irugarrengo frantxiskotarra» deitzen zena besterik, 1911.ean sortu zena, zortzi orrialdekoa, hori besterik ez genuen euskaraz Euskal Herriarentzat, eta ikustean aldizkingi hari horren harrera ona egiten zitzaiola bazter guztietan, ia Euskal Herri osoan, uste dut 5.000 harpidedun, beste zerbait egiteko asmoa hartu genuen. Hura ez zen bakarka egina, alkartasun bat zen «Irugarrengo frantxiskotarra». Hura sailka bildurik egoten zen. Ikustean guztien artean horrenbeste maite zutela eta hain atsegin zitzaiea gure Buanabentura oieregirari gogoratu zitzaion egin behar genuela beste bat Euskal Herrian oraindai-

«Irugarrengo frantxiskotarra» aldizkaria

no izan ez zen bezalakoa, eta hori euskal abesti ta guzti, hilabetero, ta hala, hartarako Aita Buenabentura bera hasi zen alde batean eta bestean galdezka bere aita probintzialari nork lagundu nahiko zukeen gure lanbide horretan, eta ikusirik hain gogo onez hartzen zutela, ikusirik batzuk eta besteak eskeintzen zirela geren lanetarako, orduan gure aita honek egin zuen lehendabizikoan «Irugarrengo frantxiskotarra»rekin egin zuena.

Gure aita kaputxino katalandarrek orduko sorturik zeukaten «Irugarrengo frantxiskotarra» eta hori hain polita ikusirik,

gure aita probintzial Kataluñan hazi hari erakutsi zion Buenabenturak eta honek: «gizona, ez nekien bagenuenik horrelakorik, baina guk egin genezake beste bat honetxan antzekoa» esan zion, «bai zera ta, nork?» «Aita Damasok eta nik» erantzun zion Aita Buenabenturak «eta beste batzuk ere badira, hartarako eskentzen direnak». Orduan esan zuen aita probintzialak: «bueno, hori egin daitekela uste baduzu esaiozu Aita Damasori bera izan dadila zuzendari ta bertatik sor dezazuela aldizkingi hori, zuk ikusi zer egin nahi duzuen.»

Eta bata ta bestekin hitz eginez «Irugarrengo frantxiskotarra» sortu zen Euskal Herria guztirako, hara.

GALDERA: Artean sortu gabea zenuten Zeruko Argia.?

ERANTZUNA: Bai, artean sortu gabea zen «Zeruko Argia». Gero, gure xedea gertatu zen «Zeruko Argia»rekin, «Irugarrengo frantxiskotarra» sei milataraino zabaldu zen Euskal Herrian eta hori ikustean gure Aita Buenabentura badator esanez: aizu, ikusi honako gure aita kaputxino gaztelarrek daukaten beste aldizkingi hau, «El gran mensajero seráfico», begira zer polita den, ba hau bezain ona ta hobe egin behar dugu guk kaputxinoek Euskal Herrian. Nik esan nion: zoaz hortik, ez halako txorakeriarik esan, lehen hor gabiltza hirugarren ordenaren aldizkingiarekin hau dela ta bestea dela ta batzutan estu samar eta orain zera, berria, eta halako neurritako aldizkingia, ez horren ametsik egin. Baina Aita Buenabentura setosoa zen, bere asmo honetan iraunkorra eta joaten zaio gure aita Probintzial lehen izandakoari eta lehen «Irugarrengo frantxiskotarra» sortzea iritsi zuaneri eta erakusten dio kaputxino gaztelarrek egindako «Mensajero seráfico» hori ta esaten dio: begira zein aldizkingi ederra duten gure aita gaztelarrek, guk egin behar dugu beste bat hobe Euskal Herriako.

GALDERA: Barkatu Aita Intza, zein zen Aita Buenabentura.

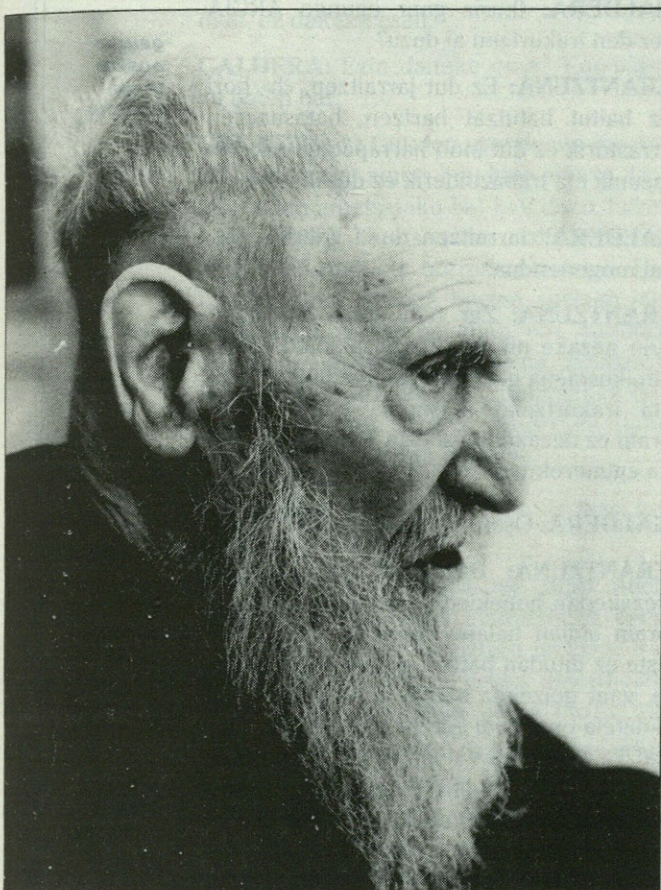
ERANTZUNA: Hura zen nere lagun ikas-taro guztietan, Oieregiko semea, maisu ba-

hitz
erdaldunak

«Zeruko
Argia»ren
sorrera

harpide-
dunen
kopurua

“Euskara batuak zaildu besterik ez du egin, ez aurrerabiderik ez irabazbiderik, hitz español eta frantses asko sartu ditu”.

Aita Buena-bentura Oiategi

ten semea, bere aita maisu zen, gaztelarren aldizkingia bezalakoa egin nahi zuen. Gure herriak ez bait zuen «Irugarrengo frantxiskotarra» eta «Jangoikozale» sortu berria besterik. «Guk sor dezakegu 25 orrialdekoa hilabetero euskarazko abesti berri euskaldunak eman ditzakeena. Eskeini zaizkit Aita Donosti eta beste batzuk». «Zoaz ba Aita Damasorengana» agindu zion Aita Probintzialak «eta esaiozu nere borondatea dela eta bertatik bera izan dadila haren zuzendari», eta hortatik sortu ziren bi aldizkingiak, bestenaz ez ziren sortuko ez bata ta ez bestea. Zeruko Argia 19.ean sortu zen.

GALDERA: Gerran eta zer moduz?

ERANTZUNA: Badakizu zuk ere, orduan ez genezakeen aurrerapenik egin, atzerapena etorri zitzaigun, eta euskara galtzeko bidea sortu zen, halaxe. Nere adiskideen

artean odola isurtzen ikusi nuen, bai jauna, «Argia»ren zuzendari zena adibidez, ez dakit nola deitzen zen, euskaldun bikainak eta edade onenean hil zizkiguten batzuren batzu. Bata Donostiakoa zen, «Argia» aldizkingiaren zuzendaria, «Argia», «Zeruko Argia» ta gero sortu zuten han. Hil zuten zuzendari hori etxez etxe ibiltzen zen «Argia» saltzen, «Argia» saltzen zuten, baina «Zeruko Argia» utzi gabe.

gerra eta odola

GALDERA: Badakigu bestalde ibili zinela garai batean Nafarroako aditza biltzen.

ERANTZUNA: Bai hala ibili nintzen euskaltzain aukeratu nindutenean eta euskalki eta berexki guztiak edo gehienak biltzeko asmoan hasia nintzen, baina lan gogorra da ta ahal nuena eginez banindoan ni ta gero euskaltzain aukeratu nindutenean horrexek behartua aurkitzen nintzen lanari ekiteko. Ta horixe, jarraipena behar da.

GALDERA: Herriz herri ere ibili zinen esaera zaharrak biltzen.

Nafarroako aditza

ERANTZUNA: Bai, herri askotan ibili nintzen, lehendabizi nere hitzaldiak eta nere lanak egiten nenbilen artean han hemen aurkitzen nituen esaera oso politak, eta esaten nuen, hau aberastasun handia dugu ba, holaxe hasi nintzen pixkaka pixkaka biltzen, eta euskaltzain egin nindutenean gehixeago bildu nituen eta hargatik argitaratu ziren bederatzi orrixi «Euskera» aldizkingian. Eta haiek argitaratuta gehiagoko asmorik ez neukan baina, euskaltzain egin ninduten eta, zerbait egin behar. Batez ere herri batzutan oso harrera ona egin zidatelako. Beran adibidez, hara joan nintzen ta han nenbilela galde egin zidan hango euskaltzain garai hartan zen batek, ea zenbat esaera zahar bildu nituen: «150 bildu ditut» nik, «hainbeste bildu duzu» berriaz berak, «zoaz ba beste herrietara, ez zazula lan hori eskuetatik utzi, Euskaltzaindiak lagunduko dizu lan honetan nik hitzematen dizut» eta orduantxe saiatu nintzen beste herrietan biltzen.

esaera zaharrak

GALDERA: Aizu Aita Intza, nola ikusten duzu gaur egun egiten den eta idazten den euskara, euskara batu hori?

“Euskal liburuen edizio eder eta apainak edo eliz handi eta miragarritzkoak ageri dira nere ametsetan”.

ERANTZUNA: Hori diozun ezkeror, Euskaltzaindiari oraindik hitz bat esateko asmoa lehen banuen nik, eta hau zen: Euskaltzaindiak behin batean galde bat egin zidan. Euskaltzainburuak idatzi zidan hainbeste esaera zahar bildu nituela ikusirik eta esan zidan: zergatik ez diguzu Euskaltzaindian erakusten nola egin daitekeen lan hau ugariago?

Nik garai hartan, ez dakit zergatik, nola nahi delarik, ez nuen hori gogoan hartu, orain ahuldurik nago eta ezin dut ezer egin, baina aurreko urteetan gogoan erabili dut nik Euskaltzaindiari hil baino lehen nago haxe erakutsi behar diodala. «badakizu esaera zaharrak biltzeko biderik hoberena, lehen bildurik daudenak eskuan direla, joan herriz herri euskara hutsik egiten den etxeetara eta hor ekin, ikusiko duzue, zenbat eta zenbat uste ez duzuenak aurkituko dituzuen» esan nahi nion Euskaltzaindiari hil baino lehen. Euskaltzaindiari ez diot hori esan, baina esateko asmoa erabili dut gogoan orain baino lehen.

GALDERA: Aita Intza, nola ikusten duzu mundua gaur egun. Gaztetan izango zenituen esperantza batzu, bete al dira?

ERANTZUNA: Mundua beti mundu. Onik aski badu, baina gaitz nahikoa. Bestenaz garai hartarako polita genuen ba Gipuzkoa, gipuzkoera, gipuzkoera egiten nuen, hori baita euskalkirik zabalena eta ugariena ere nere ustez.

GALDERA: Minduta zaude euskara batuarekin?

ERANTZUNA: Damaturik nago bai, euskalkiak behar dira. Euskara batuarekin zaildu besterik ez baitugu egin Euskal Herria, zer ugaritu du, zera sartu ditu, hainbeste ta hainbeste erdarazko hitz, edo frantsesetik hartuak edo espanyoletik, eta hori egin beharrean lehen esan dizudana egin behar zen, herriz herri Euskaltzaindiak ezarri euskaltzain bat hartarako, ta dihoala etxez etxe euskara hutsik hitz egiten duten etxetara eta hantxe saiatu lehendik bildurik dauden euskalkien bidez hitz eta zera berriak biltzen, hori da biderik egokiena eta erosoena.

GALDERA: Ikusiz gaur egungo ARGIA zer den irakurtzen al duzu?

ERANTZUNA: Ez dut jarraitzen, «h» hori ez baitut batutzat hartzen, batasunaren arrastorik ez dut inon harrapatzen nik, batasunik eta irabazbiderik ez dut ikusten.

GALDERA: Jarraitzen duzu gaurko euskal mogimendua?

ERANTZUNA: Zer nahi duzu, badakizu ezin nezake nik irakurri, aspaldiko urteetan ikusmena galdu nuen eta egunerokoak eta irakurtzeko ikusmena galdu nuen, orain ez dezaket ikusi ezta hizkirik handiena egunerokoan.

GALDERA: Osasunez nola zaude?

ERANTZUNA: Daukadan adinean izan dezakedan hobekienik nere ustez, egia da orain aldian halako txorabio batzuk edo uste ez ditudan batzuk gertatzen zaizkidala, gaur goizekoa bezala, esan didate egin didatela omenaldi edo halako zerbait, Euskal Telebista eta Teelenavarra egon omen dira, baina ni ez naiz ezertaz ohartu. Bestalde, katarroa ere nerekin daukat. Egune-ro nere garbialdiak egiten ditut, ezarriaren garbialdiak egiten ditut eta horri eskerak irauten dut. Indar eginez heldu da berez halako eztul bat eta lehertzen da nere karkaxa, sail bat handia, jarraio, behin eta berriz eta horrela ateratzen da asko, asko, bat aspertu egiten da lan hori egiten, baina egunero gauerdian edo eguardi ondoan edo dena dela orduan batez edo biez hori egin dut nik aspalditxoan, horri eskerrak irauten du nere ahotsak. Nere eskuzapietara egunero lau bat aldiz botatzen dut karkaxa. Zikintzen baititut lau bat sudurzapi egunean. Itsua ere banago, ezin diezaioket eguzkiari zuzen begiratu nekatu egiten naiz, begiak itxi erazi egiten dizkit.

GALDERA: Lo ondo egiten al duzu?

ERANTZUNA: Lo ona, bueno, holaxe, holaxe egiten dut. Baitare aspalditxo hone-tan amets asko.

GALDERA: Zein dira Aita Intzaren ametsak?

gaurko
euskal
mugi-
mendua

osasuna

ikusmena

loa

ametsak

Euskal-
tzaindiari
esan nahi

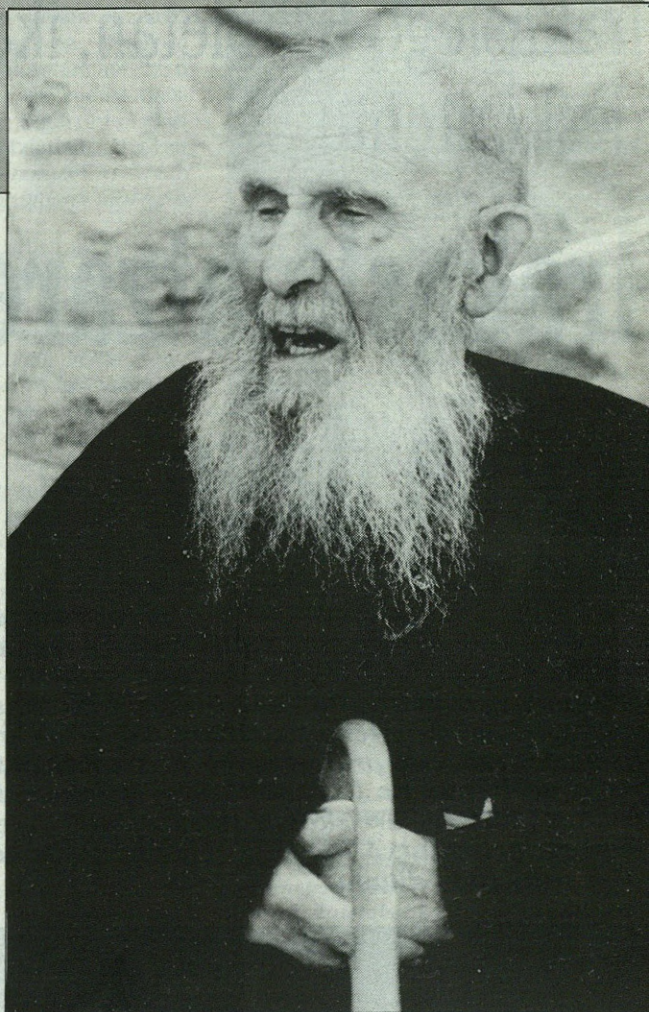
ERANTZUNA: Alde askotarakoak dira, oi oi oi, ez daiteke esan.

GALDERA: Ezin daiteke esan? Kontaiguzu baten bat.

ERANTZUNA: Gutxien uste duzun moetatik heldu zaizu amets bat, hain ederra. Izaten dudan ametsetako bat hau duzu, lurreko etxerik aberatsenetan saltzen diren euskal liburuak eta horren antzekoak, batzutan pilaka, Jaunak begien aurrean jartzen dizkit. Beste batzutan eliz handiak apainduri guztiekin, jo, baina nolakoak izaten diren eliz horiek, Jaungoikoak bakarrik asmatzen ditu ta aingeruek buru aurrean jartzen halako gauzak.

GALDERA: Aita Intza, zuk nola ikasi zenuen euskaraz idazten?

ERANTZUNA: Euskara nik ikasi nuen jaiotzez nere gurasoak euskaldunak ziren eta denekin euskaraz aritzen nintzen. Irakurtzen euskaldun jakintsuen irakurketen bidez ikasi nuen. Jakin behar duzue nik euskara galdu nuela Tudelan lau urtez apaizgai egonda. Joan zitzaidan behin ama bisita egitera eta nik euskara ahaztuta izaki, hark, jakina, erdararik ez zekien, eta negarrez hura alkarri ezin ulertu geniolako. Herriko neskatxa bat harekin etorria zen beharrik, eta hari bidez ulertu genion alkarri. Ni Tudelara apaizgai eraman ninduen apezka euskalduna eta euskaltzale zen, eta joan aurretik esan zidan han nengoen bitartean ez gero euskara ahazteko, baina nik ahaztu egin nuen, eta handik urte batzuetara berriz alkar ikusi genuenean gogora erazi zidan orduan esandakoa, eta nik emandako hitza bete ez nuenez, esan zidan berriz ere euskaraz hitz egiten hasi behar nuela. Hartarako hara zer egin nuen. Bagenuen garai hartan astean behin ostegunetan tarte bat gaztelaniaz hitz egin ezin genuena, tarte hura lateraz hitz egiteko genuen, eta aita hark agindu zidan neri eta nere adiskide Buenabenturari debekatua zegoela erdaraz hitz egitea eta euskaraz hitz egin behar genuela. Bestetik euskal liburuak erosi genituen euskara gehiago ez atzetzeko.

GALDERA: Daukazun adina izaki, zer eskatzen diozu bizitzari?

ERANTZUNA: Jaunari eskatzen diot iraupena eman diezaion gureari eta aurrerantzean ere bai, geren arterako eta Euskal Herri osorako, zer nahi duzu ba?

GALDERA: Gazte zinela ez al zenuen begiratu xamur bat ere herriko neskatxentzat?

neskak

ERANTZUNA: Beste aldera, guzti horiek beste aldera. Ni kaputxino sartu nintzeneko gogo garbi garbia izan nuen kaputxino ta apaiz izatea, eta beti jarraio nion nik nere asmo eder horri, Jaunak emandako asmo eder horri, holaxe.

GALDERA: Zenbat urte dituzu orain?

ERANTZUNA: 99 urte dira Araiz bailarako Intzan sortu nintzela, aurtengo urriaren 18an beteko ditut 100 urte.

Iñaki CAMINO
Josu LANDA

euskara
ahaztu
zuenekoa

Irakaslego Eskoletan, ikasle eta irakasleak deskontentu

Irakaskuntzaren mundua sutan dago

Bilboko bizilagunak honez gero ohituta daude. Egunero egunero, kale nagusietan, manifestazio, kexu ekintza edo kolektibo haserrenen bat ikus daiteke. Artikulu hau idazten ari garen momentuan, Magisterio eskolako ikasleak protestari ekiten ari zaie, eta leihotik heuren eskaerak entzun ditzakegu. Irakaslegoak ere, protestarako arrazoirik badu eduki, «Proyecto de Plantillas Universitarias» delakoa dela medio, lanpostua, galtzeko arriskutan ikusten bait dute heuren burua. Hemen, artikulutxo honetan, batzuren eta besteren ardurak plazaratu nahi ditugu.

Bilboko eta Gasteizko Eskoletako irakasleek atera duten agirian esaten denez, delako «Proyecto de Plantillas Universitarias» arrazoi askogatik da salagarria.

OHOrako Irakasle Eskoletako kolektiboak greban edo haserre bizian badaude, ez da, zoritxarrez, arrazoi berbera dela kausa; eta zoritxarrez esaten

dugu, kolektibo bakoitzak beren ardura espezifikoa dituelako, eta dirudienez, erreindibikazio ekintzak ere alde berdinetatik bideratzen dituztelako.

Has gaitzen lehenago ikasleen arazoak ikusten, eta gero irakaslegoarenak ikusiko ditugu.

Ikasleek protesta kalera eraman dute

Ikasleak, Gipuzkoan, Araban, Bizkaian zein Catalunyan edo Galizian, kaleratu daude, protestak. Eratu behar den «Irakaslegoaren Estatutu» rako oinarriak Madrilgo Ministeritzak ezagutzera eman zituen momentu beretik, Eskola batzuetako ikasleek berehala jo zuten eskolen geldiketera, eta apurka apurka, beste Eskoletakoak elkartu zitzaizkien. Momentu honetan, oraingo geldiketa hau mugagabea izango dela planteatzen dute, eta leku batzutan, Gasteizen esaterako, ekaineko konbokatoria anulatzeari ekingo diotela erabaki dute. Azken batetan, arrazonatzen dute, zenbaterako garrantzia dauka kurtso galtzeak, gero, dena den, hainbat urte langabezian «galduko» badute?; zeren, ezarri nahi den Estatutu horrekin, langabezia ziurtaturik daukatela esaten bait dute, eta borroka azken puntutaraino eramateko prest omen daude.

Ekaineko konbokatoria anulatu

Bizkaiko Irakaslego Eskolako ikasleak ere, Gasteizen planteatutako arazo berbera ari dira pentsatzen momentuan, eta artikulu hau kaleratu orduko, posible da erabakia harturik egotea. Hala ere, erabakiok ez dira soilik Eskola batetan edo bestean hartzen. Euskal Herrian koordinakundea antolatutik dute, eta bertako ordezkariak ere, Madrilgo koordinadorera joan izan dira, ekintza bateratuak burutzeko asmoz. Koordinazio guzti hauen jomuga zera da, planteaturik dauzkaten arazoei erantzun kolektiboa eta bateratua emateko.

«Guk oso kritikagarri ikusten dugu sei urtetara bitarteko haurren hezketa ez obligatorioa izatea, eskola gurasoen esku uztea diskriminazio bide gertatzen baita» (Irakaslego Eskoletako ikasleak)

tea. Baina, zeintzu dira arazook? Problema batzi aipaturiko «Irakaslegoaren Estatutua eratzeko oinarrien Dokumentua» delakotik datoz, eta beste batzu, bestelako agindutetatik, zenbait kasutan, konfirmatu gabekoak, baina hala eta guztiz ere nahaste berraste ikaragarria sortu dutenak. Horietariko zurrumurrua, esaterako, oposizioak konbokatari dagokio.

Zer gertatzen da oposizioekin?

Berriki zabaldu den zurrumurruari kasu eginez gero, Estatu Espainiarrean ez dira oposizioak 1992 urterarte konbokatuko, hau da, gehiengoarentzat oraindik zabalik zegoen irtenbide profesional bakarra, neurri honekin, desgertu egiten da. Neurri hau aurrera eramango balitz, hurrengo sei urtetan bakarrik irakaskuntza pribatuan (honek daukzan konotazioa eta baldintza guztiekin), edo eta euskaraz egindako irakaskuntzan (B eta D ereduak hedatzen doazelako, eta euskarazko irakaskuntzak oraindik garapena posibilitatzen duelako) lortuko zuten oraingo maisu-maistra-gaiak lanpostua, ikasketak amaitu ondoren. Zirkulantzia honek, iaz sortu zen arazoa, berriro piztuko luke, erdalzaleek «agravio comparativo» delako lelo iragangarria azalduko dutelako.

Dena den, ez da hau Magisteritzako ikasleek azaltzen duten arazo bakarra. Ba daude egon beste arazoak, heuren-tzat oso kezkarigarri direnak, eta kale-ra joatera bultzatu dutenak.

Irakaskuntzaren jerarkizazioa

Madrilgo Gobernuaren enkarguz, «experto» talde batek egin duen Projektuaren arabera, honako mailak eratzen

dira: Haur hezkuntza, Lehen mailako Hezkuntza, Bitartekoa, eta Bigarren mailakoa. Sailkapen honetan agertzen den beste puntua zera da, maisu-maistrek ezin izango dutela Bigarren mailan irakatsi, eta bai litzentziatuek. Heurek esaten dutenez, «litzentziatuei irtenbide bat aurkitzeko, guri lanbideak murriztu egiten dizkigute».

Bestalde, maila batetik bestera pasatzeko jarri diren probak, jerarkia sartzen dutela irakaskuntz sisteman pentsatzen dute. «Hirugarren graduako maisu baten kontrolpean egin behar dugu lana, eta bigarren gradura igotzeko, eta lanpostuaz benetan jabetzeko, tutore horren informazioa onak behar dira. Bigarren gradura igotzen denak, bere lan pedagogikoaz gainera tutoriak eta jessio mailako ardurak har ditzake bere gain, eta ardura horien araberrako soldata jasoko du. Bost urte grado horretan egin ondoren, eta merituen aprobaz gaudituz gero, hirugarren gradura igotzen dira maisu-maistreak, baina horretarako Administrazioak deialdiak egingo ditu. Honek, noski, sekulako jerarkia ezarriko du irakaslegoaren baitan».

Ikasleen arteko borroka sortu nahi

Etorkizunerako pentsatzen den plangintza hau nahiko ez bazen ere, Ministeritzaren erabakien artean «acceso directo»koei oposizioetatik pasaeaztea, baina B frogaz eskatzea, erabaki du. Neurri honek berehala sortu ditu ikasleen arteko tirabirak, hemen ere desberdintasunak ezartzen direlako.

Oro har, ikasleek lege proiektu honi hamaika akats ikusten diote, eta horien artean, hezkuntzaren ez-obligatoriotasuna: «Guk oso kritikagarri ikusten dugu sei urtetara bitarteko haurren hezketa ez obligatorioa izatea, eskola gurasoen esku uztea diskriminazio bide gertatzen baita. Bestalde, oso bidezkoa litzateke hezketa hemezortiz urtera bitartean ere obligatorioa izatea».

Berriki zabaldu den zurrumurruari kasu eginez gero, Estatu espainiarrean ez dira irakasleentzako oposizioak 1992 urterarte konbokatuko

«Irakaslegoaren Estatutu»rako oinarriak ezagutzera eman zirenetik, Eskola batzuetako ikasleek berehala jo zuten eskolen geldiketera, eta apurka apurka, beste Eskoletakoak elkartu zitzaizkien.

Irakasleak ere, deskontentu

Arestian azalduko guztia ikasleentzat kritikagarria bada, irakaslegoari ez dio gauza onik ekartzen. Eta hauen kasuan, bereziki, «Proyecto de Plantillas Universitarias» delakoa dugu salagarri.

Bilboko eta Gasteizko Eskoletako irakasleek atera duten agirian esaten denez, delako Plantila arrazoi askogatik da salagarria. Lehenengo eta behin, dokumentua erizpide ekonomikotik baino ez da oinarritzen, bestelakoak txororatu. Bigarren, erabilitako erizpideak, elitistak eta irakaskuntza kalitate hobekuntzaren kontrakoak direla aipatzen dute. Hirugarren, neurriok autonomia printzipioa apurtzen dutela diote, unibertsitate bakoitzak beharrian eta ezaugarri propioen arabera erabakiak har ditzala oztopatuz. Laugarren, zera esaten dute, Eskolei tratamendua desberdindua ematen zaiela Fakultateekiko, eta gainera ez direla egoera elebiduna duten zentruen berezitasunak kontutan hartzen. Azkenik, Dokumentu honek ez dituela onartzen Irakaslego Eskolek irakaslegoaren hezkuntza iraunkorrean duten ardura, eta ardura honen beharrianak.

Laura MINTEGI

Hile honen bukaerarako plana

Hirugarren AEK anpada Urkiolan

Hilaren amaierako zubia aprobetxatuz berriz ere ekingo dio AEKk AEK anpada antolatzeari. KORRIKArekin batera hauxe dugu AEKk antolatzen duen ekintza nagusienetarikoa bat bai antolaketa mailan suposatzen duen lanagatik, bai erakarri eta biltzen duen jende kopuru izugarriagatik (gogoratu antolatzaileen kalkuloen arauera lehenengo AEK anpadan 85.000 pertsona inguru hurbildu zirela Urkiolako landetara).

AEK anpada bezalako ekintza baten antolaketa eta muntaia ekonomian eta eraketan, berez dakarren esfortzu izugarriaz konziente izanik beharrezko deritzo AEKk apostu gogor horri berriro ere gogoz ekiteari. Apostu arriskutsua da mobilizazio honen arrakasta edo frakasua determinatuko duten hainbat eta hainbat faktore ez baitaude antolatzaileen esku, orain dela bi urtetako AEK anpadan egon zinetenok gogoratuko dituzue Urkiolako euri eta lainoak. Gainera aurten Felipitok aurreratu dituen hauteskundeen saltzan bete betean sarturik geratu da, kanpaina AEK anpadaren hirugarren egunean (maiatzaren 31ko gauean, hain zuzen ere) hasiko delarik.

Halere, eta orain arte aipaturiko faktore guztiak aztertu eta baloratu ondoren bere jende guztia mobilizatuko du AEKk aurten ere Urkiolako landetan AEK anpada multitudinario bat antolatzeko.

AEK anpada partizipatibo bat

AEK anpada, orokorki begiraturik oso ekintza positiboa da AEK krentzat, akatsak akats eta erroreak errore. Alde batetik, euskararen ikaskuntzari begira medio aberatsa eta eraginkorra delako, euskara erabiltzeko gune bizi eta aberatsa.

Bestetik, propaganda aldetik ezin uka daiteke ekintza errentagarri denik AEK krentzat, esfortzu pertsonala ere ikaragarria izan arren eta arriskua ere berarekin eraman.

Horretaz gain positiboa da harremanetarako eta komunikaziorako giro

atsegin bat errazten diolako AEK anpadak hara doan jende guztiari, AEK kide edo bestelako jendea izan.

Beraz, koordenada horietan kokatu behar dugu AEK anpada eta bere helburuak: kultur ekintza, euskaraz egiteko aukera, euskararen aldeko mobilizazio handia. Nolabait definitzekotan AEK anpadaren nortasuna termino hauetan egingo genuke: jaia, kultura eta borroka elkarturik euskara berreskuratze borrokan AEKk antolatzen duen mobilizazio errebindikatibo eta ludikorik nagusienetarikoa.

Iraganari noizean behin begiradatzeko bat botatzea ez da inoiz kaltegarri suertatzen eta orain arte egin diren bi AEK anpadak aztertu ondoren berehala ikusiko dugu akats handiak ere egon direla. Ildo horretatik AEKk egin duen balorazioan zuzendu beharreko zenbait errore agetu dira argi ta garbi. Alde batetik euskararen presentzia eskasa Urkiolako landetan jendeak ez bait zuen espero eta behar genuen beste euskararik. Bestetik, aktibitateen hutsunea dugu. Horrela, zenbait ekintzaren ausentziak, edo bakarrik moeta bateko ekin-

Maiatzak 29, osteguna.

goizez: 11etan bertso saioa
12etan trikitrixa, Leon eta Maurizia
arratsalde: fanfarriak, Tirri-tarrak eta besteren bat
10etan jaialdia, ITOIZ
12etan berbena, ZINTZOAK
3etan zinema

Maiatzak 30, ostirala.

goizez: 9etan mendi txangoa, Anboto-Zabalondo-Izpizte
12etan trikitrixa, Leon eta Maurizia
1etan fanfarriak
arratsalde: 5etan txontxongiloa eta fanfarriak
10etan jaialdia: ZUBIPEKO SWING
PORK PIE HAT
12etan berbena, AKELARRE
3etan zinema

Maiatzak 31, larunbata.

goizez: 9etan mendi txangoa
10etan gaiteroak, albokariak eta trikitrilariak
1etan bertso saioa
arratsalde: 5etan txontxongiloa
7etan fanfarreak
10etan jaialdia, OSKORRI
12etan berbena, AHOTZ
3etan zinema

Ekainak 1, igandea.

9etan mendi txangoa
12etan gaiteroak, albokariak eta trikitrilariak
1etan bertso saioa eta fanfarriak

Horretaz gain ohizkoak diren zerbitzuak ere antolatuko dira: Urkiola-Durango-Urkiola AEK autobus bereziak, txosnak, oilaskoak, janaridenda, informazio bulegoa, botikina, garagardotegia, akanpalekua...

tzen presentziak (berbena eta kantaldiak), labur eta pobre utzi zuen AEKnapadaren edukia.

Aurtengo AEKnapadarako AEKk egin duen plangintzan errore horiek zuzentzeko bideak jarri dira. Arestiko saioetan eman den euskararen presentzia eskasa erremediatzeko hizkuntzari begirako ahalegin handiagoa egin behar da eta horrek landetara doazen AEKumeen eta euskaldun guztien protagonismo handiago bat eskatzen du.

AEKnapadara doan jendeari buruz, denetarik jendearen topaketa zabala eta estilo guztietako jendearen hurbilpena nahi da. Oso garrantzitsua da AEKnapada ez mugatzea berbena eta emankizunetara. Hauek barne direlarik, noski, antolatzaileek beste gauza bati deritzote behar beharrezko: AEKume eta beste kumeek antolaturiko ekin-tza eta aktibitateei. Aurretiaz prestatutako ekintza hauek AEKko eta bestelako kolektiboen sortzailetasuna eraman-go dute Urkiolara eta berauon protagonismoak adierazi ahal izango du egokiro AEKren errealtatea. Beraz, inola ere ezin gaitezke konformatu ematen zaigunaren konsumitzaile edo hartzaile soil izateaz jendea, emango zaigun «jaialdi-programa» derrigorrez mugatua izango delarik betiere.

AEKume eta AEKazaleen protagonismoa

Egindako azterketaren arauera AEKnapadaren arrakasta lortzeko bide bakarra euskaltzale, AEKume eta jende AEKzalearen presentzia, parte hartzea eta protagonismoa dugu. Horrexegatik «ekintza ofizialen» programak nahiko leku utziko dio AEKko eta AEK ingurko kolektiboek asma eta aporta ditzaketen aktibitateei. 86eko AEKnapadaren izaera eta edukia bera ere horretan jarrita daude, aktibitate horien arrakastan.

Helburu hori lratzeko mintegian AEKk onarturiko jokamolde antidiglosi-koa edo ekintza bidezko ikaskuntzaren barruan txertaturik dago. Honezkerio AEKren euskaltegi, gau eskola eta bar-netegietan hainbat eta hainbat ekintza eta aktibitate prestatzen ari dira. Oraindik ekintza horien programa buruturik ez dagoelarik prestatzen ari diren ekin-tza batzuren berri ematera mugatu be-har gara. Beraz, hona hemen ekintza posible batzu: irrati bat eraman eta ber-tan programazioa egin, AEKabarketa (mintzaleku batetatik nor bere hitzal-dia bota), AEKazoka edo AEKmerkadi-loa bertan eskualde bakoitzaren berezi-tasunak eta bestelako gauzak bilduz, parodiak, antzerkia, mimoa, txontxon-giloak, herri kirolak eta jolasak, mural handiak, mozorroak eta maskarak, tai-lerrak, aldizkaritxo bat atera...

JOXERROMO

GAZTE GINEN

Mirariak

AFEITATZEKO orri bat soroaren erdian!

Antonia eta Andres haurrek Birjina ikusi zuten Ezkioko bazterrean, eta laster antolatuko ziren ibilaldiak eta erromeriak Azkarate anaien zazpina lekuta-ko Buick ederretan, tabernak zabalduko ziren kristau zintzoen atseginerako, Ama Birjinaren postalak ere salgai zeuden, dantza ere egin izan zen ilunaba-rrean, Antonia eta Andres haurrek errosarioa esaten zutelarik Ama Birjinaren irudia ikuskatu ondoren.

Afeitatzeko orri bat soroaren erdian!

IKUSTUNAK ugaritu egin ziren berehala: Ataungo gazteak, Beizamako neska, kamionari errioxar batzuk, fotografo bat... Ramona starlette bat bilakatu zen. Gerora azalduko zenez, bazuen bere «enpresaria» ere, nolanahiko ezagutzak ez zituen arduraduna: ikustaldi bakoitzean, Birjina zauri txiki batzuk hasi zitzaion egiten Ramonari eskuetan, ezpata batekin...

Afeitatzeko orri bat soroaren erdian!

ORDUAN, urrunegi eraman zenean, azaldu ziren kristau prestuak. Han ez zen inolako miraririk. Extasiak gorputzaldi kataleptikoak besterik ez ziren, zientziak aspaldian aztertu eta argituak. Zer negozio zekarten esku artean Ramona ikutatu eta mimatzen zuten gizon haiek? Zergatik ez zuen nahi Ramonak katxea zezaten ikustaldira baino lehen? Non zeuden Goikoetxea ataundarrak egin behar zituen deklarazioak? Non zegoen Goikoetxea bera?

Afeitatzeko orri bat soroaren erdian!

BAINA ordurako lana egina zegoen. Errepublikalaiko eta antiklerikal hartako lehen urteko uda osoan ederki azaldu zuen Euskal Herriak (eta zenbat erromes Nafarroatik Ezkiora...), Madrilgo gobernamentua Jesuiten kanpora-tzea (Jesuitak Loiolan pronto omen zeuden armaz defendatzeko...) eta bestelako lege fedearen kontrakoak egosten ari zelarik, zenbateraino zen herri jainkozalea eta fede haundikoa, zeren azken finean Ezkiokoa hutsa gertatu baldin bazen ere, ez zegoen zer duda egin bertaratutako jendetzak argi eta garbi adierazi zuela be-netako fede bat, fede on bat. Halako argudioak zerabiltzaten orduko nazionalis-tek.

Afeitatzeko orri bat soroaren erdian!

Esan gabe doa Ama Birjina ikusi ere ez eze, berarekin hitz ere egiten zutela ezenbaitek. «Agur Jesusen Ama» eta «Egizu zuk, o Maria» abesten zitzaion le-henik, eta gero, errosarioa esaka, ikustunen zorabioak eta lebitazioak hasiko zi-ren, eta zioten: «Ama, zein zera?», «Ama, zer nahi dezu?», «Ama, zer deseatzten zaizu?», «Ama, agertu zaite guztiei». Eta Ama Birjinak ere hitz egiten zien, eta Ramonari esan zion Beizamako batzuk behintzat zerura joanen zirela. Garaitsu hartan Teresa Newman aleman ikustunak, extasiak jota, arameozko hitzak es-ten zituen, Jesus gurutzean mintzatu zen hizkuntza hain zuzen. Baina Ezkion ez zen halakorik. Hizkuntza xumeagoa zerabiltzen denek han. Eta Ama Birjinak era berean erantzuten zien: euskaraz.

Afeitatzeko orri bat soroaren erdian!

ORAIN, berrogeitamabost urte geroago Ama Birjina azaldu da berriro Euskal Herrian, Bizkaian, Unbe mendian, Sopelanatik gora. Euskararen eremu bar-ruan dago noski Unbe, eta ikustunak ere euskaldunak dira. Eta mintzatu dira berarekin. Ba omen daki euskaraz, baina erdaraz mintzatzen omen da, ikustu-nek berek diotenez. Ama Birjinak ere eboluzionatu egin du.

Mirari honek benetakoa izatea merezi du: orri erdi bat soroa afeitatzeko!

Koldo IZAGIRRE

Udaletako euskara arduradunek, aditzera

1986ko Erroldaren prestaketa egiten hasi zenean jakin genuen «Instituto Nacional de Estadística» delakoak, Hauteskunde Zentsua bidez egiteko asmoa zuela.

Zenbait Udalek, Foru Aldundik, Legebiltzarrak, Jaur-laritzak, euskara ez baztertzeko eta legeek diotena betetzeko eskabidea INEri zuzendu zioten.

Hala ere, Hauteskunde Zentsua egiteko pertsona bakoitzari eman behar zaizkion orriak gaztelania hutsez daude, euskaldunok eta Euskal Herria, oraingoan ere, baztertuz.

Egoera honen aurrean, Hauteskunde Zentsua egiteko pertsona bakoitzari eman behar zaizkion orriak gaztelania hutsez daude, euskaldunok eta Euskal Herria, oraingoan ere, baztertuz.

Egoera honen aurrean, Hauteskunde Zentsua ez egiteko eta elebidun izan zedin eskatzeko erabakiak, zenbait Udalek hartu zituzten. Baina, INEk eman duen erantzuna, aspaldi honetan Euskal Herriak jaso duen erantzunik lotsagabeena da: «...aplicacion del artículo 139 de la Ley 5/1985 del Régimen Electoral General sobre 'Delitos en particular': (Serán castigados con las penas de arresto mayor y multa de 30.000 a 300.000 pesetas los **funcionarios públicos** que dolosamente incumplan las normas legalmente establecidas para la formación del Censo Electoral)... Madrid, 14 de abril de 1986. El subdirector general».

Honen aurrean, udal administrazioiko euskararen aldeko langileok zera adierazi nahi dugu:

1) INEren jokua udal funtzionariak mehatxatuz, euskararekiko beldurra eta etsipena sortu nahiean, onartezina da.

2) INEri exigitzen diogu Hauteskunde Zentsurako agerietan ez dezala euskara baztertuz.

3) Udalei, dei egiten diegu, euskara baztertuz gero Hauteskunde Zentsua egin ez dezaten eta eskatzen diegu, beren erantzukizun politikoa har dezaten, udal funtzionariak INEren mehatxu horietatik aske utziz.

UDALETAKO EUSKARA ARDURADUNAK

Koro Easo (Hondarribia), Jorge Giménez (Irun), Idoia Mendizabal (Orereta), Jon Urrujolegi (Pasaia), Patxi Apalategi (Lezo), Inazio Agirre (Donostia), Lourdes Zubeldia (Usurbil), Itziar Azpiroz (Aia), Nekane Murua (Zarautz), Belen Golmaio (Zumaia), Jazinto Fz. Setien (Hernani), Patxi Bastarrika (Andoain), Eloi Egibar (Billabona), Kike Amonarriz (Tolosa), Garbiñe Mendizabal (Ordizia), Andoni Sarriegi (Beasain), Jesus M. Alberdi (Urretxu), Inma Urzelai (Legazpi), Imanol Galdós (Onati), José Félix Díaz de Tuesta (Arrasate), eta Begoña Azpiri (Eibar).

HABEk ez du Lurralde Audientziaren erabakia bete

Lurralde audientziak agindu dio HABEri «Egarako Langaiak» izeneko liburuak zabaltze eta salmenta lekuetatik erretiratzea. HABE-k ez du oraindik agindu hori bete.

1986.go otsailaren 27an HABEK «Egarako Langaiak» izeneko liburu bildumaren aurkezpena egin zuenean, liburu hauen egileok agertu genuen prentsaren aurrean argitarapen honekiko desakordioa arrazoi hauek aipatuz:

1. Liburuotan benetako egileen izenak ostentzearen, liburu desberdinen egileen izenak nahasian

emateaz gain, sortze lan intelektualean parte hartu ez duen zenbaiten izenak ere erantsi zirela. Areago ez girela egile bezala agertzen, baizik eta nork zer egin duen zehaztu gabe, «esker-rak» ematen zizkigutela. Eta:

2. Edozein egileren oinarritzko eskubideak mespreatuz, gure baimenik gabe eta gure borondatearen kontra, hitzaurre eta sarre-ra metodologikoetan zentsura egon zela, eta honen ondorioz testuak aldatu eta zati batzuk ezabatu zirela.

Areago, argitaratze prozesuan izkutatu zaizkigun liburuak irakurtzen hasi garenean, beste ezuste bat izan dugu: gure obrek izan duten itxuragabeko argitarapen deitoragarria. Izan ere, liburuak hutsez eta errakuntsez josita eman baitira argitara, batzutan arlotekeriara helduz.

Hau guzti hau ikusita, erabaki genuen egileok Lurralde Audientzian HABEren kontrako suspentsio demanda bat aurkeztea. Hau da, HABEK lan hauen argitarapenean gure funtsezko eskubide zenbait errespetatzen ez zuelakoan, eskatu genuen argitarapen osoa salmentatik erretiratzea.

Lurralde Audientziak oraindik sententzia eman ez badu ere, berau atera bitartean, on eritzi dio zuzenbidean «medida cautelar» deritzona agintzeari. Eta «auto» honen bitartez, 1986.go apirilaren 23an, HABEri agintzen dio liburu guztiak zabaltze eta salmenta lekuetatik erretira ditzan.

Astebete luzea pasa dela, oraindik ez ditu inondik erretiratu eta segitzen dute saltzen. Salatu nahi dugu, beraz, HABEren jokaera arazo honetan: egile garen aldetik dagozkigun eskubideak ez errespetatzeaz gain, justiziarekiko begirunerik eza ere erakusten du oraingoan, Lurralde Audientziaren erabaki hau derrigorrez bete beharrekia baita.

Eusebio BABAZE
Karlos SALINAS
(Egarako Langaien egileak)

Ni ere zezenen alde

Badakit oso mementu polemikoan natorrela plazara, baina azken larunbatean Donostian izandako zezenen aurkako txirringutzakadak nazka eta higuina sortu zituen nigan. Han ikusi nituen antinuklear eta ekologista guztiak, Mendaroko antzeko «krimenak» gertatzen direnean, hori euskal kultura dela eta, isil asko geratzen direnak. Ni euskalduna naiz, eta hain zuzen ere euskalduna sentitzen naizelako nago zezen plaza- ren alde, Mendaro eta antzeko lekuetako herri-kirolen alde nagoen bezala, ala uste duzue AEK-n ikasten duzuenak zaretela bakarrik euskaldun?

Ni beti joan izan naiz zezenetara benetako Donostia hartan, gaur zoritxarrez Arrano Beltzez eta antinuklearrez hain beteta dagoen Donostiya zaharrean, baina zezen-egunetako oroitzapen xamur haietxek ematen ditate indarra zuek bezalako ipokrita guztien aurka kupidagabe burrukatzeko. Uste dut gure alkate Labaienena eta ertzainen legeak irau- nen duela zutik.

Xabier L.

z asko ditut laurak
animaliak balira bez
it kontratatzen dudane.
nahi badute joateko
nik sinatutako dokur
la adieraziz. Beino

Haur eta gazte literaturaz, «Jakin»ek antolatuturik.—

Erakusketa eta hitzaldi ugari eman zen iragan den astean, Donostian, haur eta gazte literaturan diharduen marrazkigintzaz, Jakin aldizkariak eraturik. Marrazki erakusketa moldatu zutenen artean Balzola, Egillor, Errazkin, Olariaga, Zabaleta eta beste topatu genituen Aurrezki Kutxa Municipalaren aretotan, ikastolatako gaztetxoez inguratuta. Hitzaldi eta mahainguruetan Atxaga eta Lertxundik ez zuten kale egin, Txiliku zarautzarra, Zubeldia, Elustondo eta Olariagaren konpainian. Erakargarria bilakatu zen beraz, euskal liburugintzan zerikusi galanta hartu duen haur eta gazte literaturaren ilustrazio mundu kreatiboak, Estatu espagnol eta atzerrian sarritan saritua.

Dohantasunari buruzko zehaztasunak

Azken boladatan hainbeste aipatu den ikastolen datorren ikasurterako dohantasuna "deusean" geratuko dela dirudi. Ezen Gobernu autonomoko Hezkuntza saileko kontseilari den Churruca jaunak gezurtatu egin bait ditu, joan den astean, orain arte euskal komunikabide orotan dohantasunaz esandako guztiak. Eta ez hori bakarrik; Churruca aditza eman zuen bezala, gai honen inguruan prentsa eta telebistan aitaturakoak ez dituzte beren ardurapean hartuko, antza denez ez da-eta datorren ikasurterako ikastolentzako dirulaguntza kopurua besterik erabaki: 6.860 milioi orotara. Hots, milioi mordoxxa honek aurrekontua baino ez du osatzen, ikastolak dohan bihurtuko dituen aurrekontu.

Bideoaldia hiru ziutatetan

Donostia, Irun eta Eibar izan dira aste honetan zehar Amerika eta Europako merkatuko video lanik interesgarrien lekuko. Europako zortzi hirik aldi berean eginiko «European Media Art Network» erakustaldia ekarri da, Iparamerikan 70eko hamarkadan beltzen eta portorrikeñoen ghettoetan eginiko «Hip Hop» eta Euskadi eta Estatu espainoleko beste zenbaitekin batera. Erakustaldi honen bitartez teknologia berriko komunikabideen garrantzia azpimarratu nahi izandu da, batez ere herbestean egundoko lekua bereganatzen ari den sasoi hauetan.

Arantxa Mendizabal, berriz errektore.—

EHU-UPVko errektore izendapena atzera bota dutenean eta Emilio Barberák bere lekua galtzean, berriro ere Arantza Mendizabalek egin beharko du errektoretza asuntuen kontu, beste edozein erabaki hartzen ez den bitartean bederen, eskutara ailegatu bait zaio azkenean sententzia testua. Hurrengo klaustroa konbokatuko aurretik badirudi Gobernu Juntarekin mintzatu beharko dutela batzarrean, anartean Unibertsitateko irakasleak klaustroa ospatzeko etengabeko eskaerak egingen ari badira ere. Itxura denez, makina bat buruko min eragingo du errektoretza auzi honek oraindik ere, eta hurrengo asteotan ez ezik, azterketa garaiko hilabeteotan istilu, tirabira eta matrakaren berri emateko paradarik izango dugu.

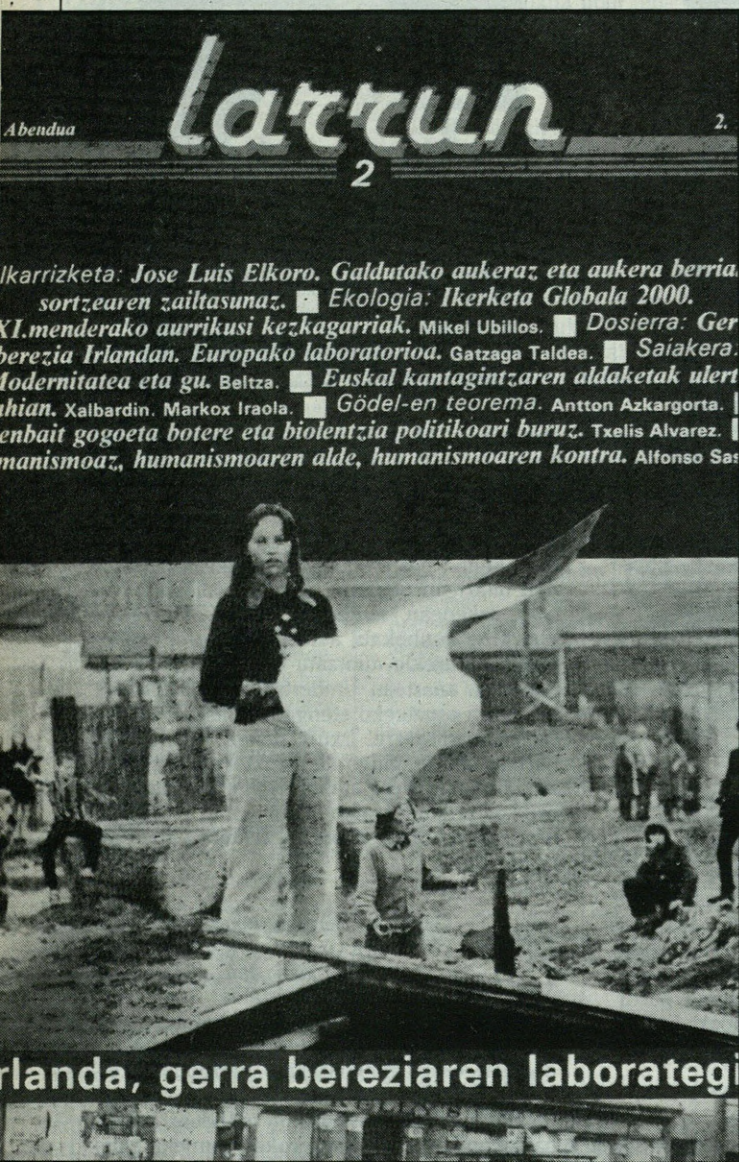
Letra Galegoen Astea

Galiziako Semeak elkarteak eraturiko Letra Gailegoen II. Astea ospatu da joan den astean Sesentaon. Herrialde horretako kultura ezagutzera emateko zen helbururik nagusia, eta baita bidenabar euskaldungoarekiko harremanak estutzekoa. Hala, egitarau zabaleko kultur aste bat antolatu zen, bai haurren munduari begira bai zinema eta musikari orokorrean leku egin. Horrez gain, arte erakustaldiek, gastronomiak, dantzak eta abarrek primeran girotu zuten aste osoa, ostiralean egun nagusiari ekiteko: Letra Gailegoen Egunari, alegia. Rosalia de Castro, Castelao eta Valle Inclán-i buruzko bideoak eman ziren hitzaldi zenbaiten artean.

Arabako Folk Jaialdia

Zenbait komunitate autonomo eta Italia eta Britainia Handiko talde eta kantariak parte hartu zuten Arabako II Folk Jaialdian maiatzaren bigarren asteburuan. Mikel Laboak eman zien hasiera jaialdi hauei, Manuel Luna cantabroak amaitzeko. Bien bitartean «Fairport Convention» ingelesek, «Al Tall» italiarrek, «Metisay» kanariarrek eta «Txanbela» jo zuten, piskanka tinkotzen ari diren topaketa hauetan. Bertara hurbildu diren taldeek instrumentu zahar eta herri tradizio musika bitxia eskaini dute Gasteizko Mendizorroazako polikiroldegian.

Irlandako gerraren egia LARRUN aldizkarian

**Bost espertoak
Irlandaz mintzatu dira,
zapaltzaileen
ikuspegitik.
Gatzaga Taldeak
LARRUNen, 30 orritan,
abertzaleen egia
eskaintzen dizu.**

Nazio proiektu bati buruz

LARRUNEN HARPIDEDUN AN NAHI DUT

Izen-deiturak.....
Helbidea.....
Herria.....
Probintzia.....
Banku edo Aurrezki Kutxa.....
Sukurtsala.....
Zenbakia.....

Sinadura:

Harpidedun txartela

**Eguzkialde etxea
Aldapa bidea — Egia
Donostia, 20012**

Tel.: 293613

Beste Herri Urrats arrakastatsu bat aurten

Senperen, herria oinez, hala beharrez

Hogei mila pertsonatik gora iragan omen ziren pasa den maiatzaren 11an Senpereko lakuaren inguruan antolutako Herri Urratseko zirkuitotik.

Gauko bederatzietan, iragan igandean, Senperen, kilometro bakoitzean kokatu tabernetan, ez zegoen gehiagorik bierririk edateko. Oharpen arrunt materialista honek erakusten digu, SEASKAK antolatu hirugarren HERRI URRATSEK nolako arrakasta ukan duen. Alkoholaren eraginaz, norberaren osagarriak galdu duena, euskarak eta iparraldeko ikastolen elkartek irabazi du.

Aurten ere, kirol zapata bereziak erosiak genituen, beste hoegita hamar mila eta piko pertsonak bezala, Senpereko aintzinararen inguru osoak kondatzen dituen lau kilometroak, oinez, presarik gabe, egiteko. Txapelak, boltsak, pegatinak eta «ikastola bai» zekartzen badgeak eskuratu ondoan, prest ginen,

festari zentzu egokiaren emateko. Adin guzietako jendeak ikusi genituen, umeak eta xahar konkortuak, pobreak eta aberatsak, snobak eta punkiak, dantzariak eta antzezleak, euskararen apokalipsa oraindik zelebratu nahi ez zutenak oro.

Hegoaldetik etorri zen, urtero nola, aire freskoa eta sostengu gaitza. Autobuska. Erran behar da, batzuek hiru ordu eta erdi pasatu zituztela mugan, kontrolatuak izaten. Aipa ditzagun bestalde, muga-frontera zakar hortan, pertsona frangok jasan zituzten, polizien egurrak, haien artean Herri Batasunako diputatu batek. Iparraldetik ere, jendalde ohoragarria jin zen Senperera, aro ederraz balia, artoak ereinik, familiarekin eguna lasaiki iragaite-ra.

HERRI URRATS da ohituraz, euskal kulturaren espilu edo miraila. Aldi honetan berdin, azken bi kilometroetan, ikusi ziren pintura erakusketak, eskulan exposizioak, Herriz-Herri astekariaren txosnak, Gure Irratiaren alde pegatin, saltzaleak, sokatira eta harri altxatzale saioak. PATXARAN eta DE-SASTRE fanzineak, beren ohizko erronakan, Senperen agertu ziren, beti bezain bikain.

Animazio izugarria laku inguruan

Iparraldeko Gure Irratiak eta Irulegiko irratia egin zuten lan baliosa nola utz mensionatu gabe. Hauek, egun osoan, Senperetik zuzenean emititu zuten, Lapurdin, Benaferroan, Zuberoan eta Baztanen barna hedatuz, He-

ri Urrats honetako alaitasunak, lau haizeetara, Imanol imen-soak kanta lezakeen maneran. Arratseko hamarretan, Lucien Etchezaharretaren akitura miretsi behar zen...

Maiatzaren hamaikan hain zuzen, MAIATZ aldizkariak, bere hamaikagarren zenbakia ateratzen zuen, Leitzako Gotzone Sestorain poetisa gaztearen lehen obrarekin batera. Gotzone Sestorainen liburua geroxeago aipatuko dugu, «Maiatz» berri hau, arras interesgarria da, sensual eta hein batean, aroari lotuz, tropikala. Usaian eskribitzen duten idazleek parte hartu dute ala honetan, eta ez gara lista osoa zerrendatzen nekatuko.

Senpereko aintzira inguruan animazio gaitza zegoen beraz. Eta, jende gehienak, joanez geroz, begiak ilargiak argitzen zuen urean galduak, Seaskako lankideak (buruzagiak, ostatuetan zer-

bitzatzen aritu zirenak, ondok, lurrean hedatu plastikozko basoak eta zikinak garbitzen ariko zitezkeenak) pozik zeuden hirugarren Herri Urratsek erdietsi zuen popularitatea ikusiz. Jean Berria Seaskako lehendakariak, erran zuen, biharamonetik goiti, laugarren zita preparatzen hasiko zirela, eta aldi berean urtean zehar, gobernuarekin negoziatzen saiatzen.

Aurten ere, festaren lanpioak itzalirik, buru zokoan gelditzen da, euskal herriak, mugaren bi aldetarik, bere dignitatea lortzeko moldatu egun berezia gertatu delako sensazioa...

I.B.

Kalimotxo, Patxaran eta Desastre fanzineek eskatzen dutena:

Iparralde tropikala eta urririk...

Desastre.— Guk egiten du gu bakarrik euskaraz. Motibazio berdinak ditugu, fanzineen bidez ideiak pasa arazten entseiatzen gara, ideia umoristikoak eta hola...

Patxaran.— Patxa beste helburu batekin sortu zela ez da arras egia. Fanzine bat daukan talde bat da Patxa, taldeak esprimitzen duena agertzeko sortu da Patxa fanzinea.

A.— Destroy hitzaren inguruan biltzen diren fanzineak dituzue ez?

Desastre.— Bai, gure kasuan bai, destroy, lan asko egin behar dugu, eta horregatik ardura ateratzen da destroy hitza. Gurea, musikari, punk musikari batez ere, eta politikari dedikatua da. Gero hemen rock talde gutxi dagoenez, saiatzen gara K.G.B. eta Beyrouth Ouest taldeak ezagut arazten...

A.— Zer ekartzen dizue errebista baten moldatzeak?

Kalimotxo.— Opinione desberdinetako jendea alde batetik jalgitzen den produktio finituxea da fanzinea. Taldea oso disparetea da. Hitzegiten baldin badut, nere buru xoilaren izenean mintzo naiz, eta neri zenbait gauza publikoki errateko baliatzen zait, gauza horiek irakurtzen dituztenak politikoki influentziatzeko... Beste pertsona batzuri, daukaten produzio artistikoa plazaratzeko, hau irakurtzen badute haserretuko dira, ondarrontzat balio du espresa edo komunikabide bezala, ohoragarria da, nere ustez gero eta mintzabide gehiago eta hobekiago baita, ikuspuntu diferenteak esprimitzeko...

Patxa.— Lehenik, guri balio zaigu, zenbakiak egiten ditugunean, mozkorraldi gaitzak hartzeko. Abantaila bat. Bigarren abantaila: jendea

biltzeko, aurretik ikustez bakarrik ezagutzen genuen jendearekin zeozer batailatzen hasi gara, fanzinea ateratzuz geroztik, eta hirugarrenekorik, egiten duguna esplikatzeko. Fanzineek orotara hogeita hamar bat pertsona juntatzen dituzte... Enbata, Ateka, honen hilabetekaritasuna gatik, edo Sud-Ouest bezalako kasetek ez dute egiten duguna esplikatzen, alde batetik ez dutelako konprenitzen eta bestetik ez dutelako hortarako nahikunde-rik...

Patxa (Joelle).— Fanzineen bidez badugu nahi duguna, ikusten dugun bezala errateko posibilitatea, kontrolatuak ez izatekoa. Zeren pentsatzen dut, aldizkari bati, texto bat ematen baldin badugu, segur naiz beti zerbait kenduko dutela, gustatzen ez zaielako...

Desastre.— Nere ustez beste aldizkariak ez dute arriskurik hartu nahi, eta hortakoz dena globalki esaten dute, baina fanzineetan, zuk direktuki esaten duzu pentsatzen duzuna, eta abantail bat da...

Kalimotxo (irriz).— E.M.A.ren alternatiba eraikitzen ari gara... Ez... Da probokazio bat, diodana... Nere iduriko badira zenbait gauza, atsolutuki kritikatu behar ditugunak, horrek ez du sinifikatzen ez garela hitzorden frangerekin identifikatzen. Adibidez, neretzat, hauteskundeak, Euskadin edo nonnahi, pitokeriak dira, zozo tranpak beti. Indarrak neurtzeko balio baldin badu zenbaitentzat, hobe. Edukinaren arabera jakin behar da zertarako balio duen indarraren izartzeak... Euskadi tropikala eta urririk nahi dugu, ez bakarrik hegoaldean, bai eta ere iparraldean.

Patxa.— Abertzale mugimenduan, guk pentsatzen duguna da, Laguntza bezalako teldeek sortu duten dinamika segitzea, squattekin, AEK kanpainen lortu mugimendua, lehen rock kontzertuekin etab... Abertzaleen munduak gai asko hunkitzen ditu, baina beste frango, gazteak interesa lezazketen gauzak, bazter uzten: rocka, squat, droga, abertzalegoak bazter uzten dituenak prolema espezifiko eta tradizionalekin, errefuxiatuak eta ikastolak, borrokan aritzen delakoz, hori alde batetik, eta bestetik, mugimendu abertzalea baseritar munduak azkarki influentziatzen du, ez da batere urbanoa, gaurko gazteak motibatzen dituzten gauzekin ez da brantxatua... EMAre, Herri Taldeen eta edozein truk abertzalaren eta fanzineen artean dagoen diferentzia, Guk taldearen eta Zein Ere edo Hertzainak taldeen artean aurkituko duzu musika mailan, beste sail batean, Maiatzaren leheneko manifestaldian, Sustaren eta antimilitaristen artean. Diferentzia handia. Egiten dutena beharrezkoa da, guk egiten duguna konplementarioa eta beharrezkoa da.

A.— Abertzaletasun tradizionalaren eremuak, gazteek konkistatzeko indar batzuk dira fanzineak?

Kalimotxo.— Ez naiz gaztea, ez naiz beraz gazteen izenean mintzatzen ahal. Baina, aurkitzen ditugun prolema sozial batzuren sartzearen, bersartzearen edo indartzearen alde nago. Ez da kostaldean bizi garelako pestiferatuak garela!

Patxa.— Erran behar da ere ez dugula ezer asmatu, mugimendua hegoaldean, hamar aldiz azkarrago baita,

Hiru fanzine harrigarri eta dinamiko ditugu solaskide. Iparraldeko agerkari hauek kostaldean dute eraginik bereziena, hirietan bereziki.

Kaientenian bildu ditugu hiru fanzineetako ordezkariak horretaz mintzatzeko.

ARGIA.— Zergatik sortu dituzue fanzineak, Baionan, kostaldean?

Kalimotxo.— Batez ere, bestela esprimitzeko suertarik ez luketen gauzen errateko, eta gero momentu onak elkarrekin pasatzen saiatzeko. Hara...

eta hemen bertan, abertzale mugimenduan antimilitaristak, emazte taldeak, eta homosexual grupoak bait ziren. Hori jendei diogularik, ez dute sinisten, hedoietarik erortzen bezala dira, alde hortarik abertzale mugimenduan gibelatze handia gertatu da...

Desastre.— Guk gure buruak abertzaletzat dauzkagu, Euskadi estatua ez izanik ere.

Patxa.— Guk hori egiten dugu hor garelako erakusteko, zeren gazteak, baztertuak garelakoan.

Kalimotxo.— Neretzat, prolemarik inportanteena ez da abertzaleen eta euskaldunen gizartea, ez bait da hura menperatzalea, ez dizu harek zigorrik ematen, baina txakurra frantses edo euskaldun izanik, beti txakurra da. Prolema da zehaztea, egunero nola bizitzten zaren, nola ihardokitzen duzun, eta nik, nere moduan, lan egiten dut, ezagutzen dudan mugimendu baten barnean...

A.— Orden soziopolitiko orokorra kritikatzan duzue askitsu?

Kalimotxo.— Bai, bistan dena, orden orokorraren aurka eta sustut abertzaletasunari lotuak ez diren portaera batzuren kontra borrokatzen naiz. euskaldun pito eta razista bat ikusten badut, ingles pito eta razista baten aurreanreakzioa nezakeen bezala funtzionattzen dut. Berdin...

Patxa.— Alde eta kontraetaz mintzo zara, gu abertzaleen errebendikazio askoren alde gara, horiei ezohizko eskakizun frango gehituz, sozial mailan... Txakurren, edo fliken, nagusien, apezten, erakasleen, jabeen kontra guade, bizian zehar kakinaz arazten zaituzteten tipoen aurka. Gero, ni pertsonalki, mugimendu abertzalean, GUK taldeak, Baionako Lauga salan eman ikuskizun matxistaren, antihomosexualaren eta razistaren kontra naiz. Horrelakorik ez dugu onhartzen, eta kritikatu dugu. Ez fanzineek bakarrik, abertzale frangok kritikatzan dute berdin...

A.— Azken hitza fanzinei...

Kalimotxo.— Ez naiz ados, Desastrekoek ez dutelako flamencorik eskutatu nahi, bada flamencoan ere gauza

onik... Agur bat nere amari!

Patxa (Txetx).— Nahi genuke orroitz arazi, Alfonso deitzen den bat Paueko kartzelan preso dagoela, fanzinei buruz harek asko inspiratu gaitu, baita ere Bittoriako mobidak. Eztraditua izatea harrikeratzen du... Eta ricard baten edateko gogo baldin baduzu, gure etxera etorri, segidan goaz...

Patxa (Joelle).— Nahi nukeen da, gazteak idazten has daitezen, hormetan edo murrutan ez bagara esprimitzen ahal, esprimituko gara fanzineen bitartez!

Desastre (Artzea).— Nik nahi nuke esan hemengo gazte guzietan, zeren Miarrizten ikusirik denak «mine-ttes»ak eta «gosses a maman» delakoak dira, bakarrik telebixta begiratzen dutenak, diruz hantuak, burges seme-alabak, atera ditezela kalera, ikusteko zinez, zer gertatzen den...

Denak beraz, joan gara, ricard konzistente baten irestera. Patxa taldekoek, gara hartan, beren ekintzen zerrenda mamitsua erakutsi ziguten: Kristina, grafitti woman famatuaren auzirako

sustengu gisa antolatu kantaldia, Cicatriz, Hertzainak eta Potatoekin, Arbonan, Bruno Sanchez insoimisaren alderako bonbatzeak, sustut, Baionako Cardinal Lavigierien harriaren gaineko «kaki=kaka» slogana, askoren artean... Finitzeko, omorerik onenean, «Maiatz» aldizkariaren plegatzen lagundu gintuzten. Astekari honen bitartez, ahanzi baino lehen, hiru fanzineetako partaidei gure eskerrik beroenak...

Itxaro BORDA

DESASTRE

«BOLIGRAFOAREKIN idazten ditugu ximpleki, marrazkiak egiten, kolageak, eta tiragea Bordelera bidaltzen dugu, han hemen baino erdi prezioan ateratzen baitzaizkigu fotokopiak. Lehen zenbakia, ehun aletan argitara eman dugu, eta bigarren, dirua lortu dugunez salmentekin, ehun eta hamabostetan egingo dugu. Espero dugu ritmo berdinean segituko dugula... Osoki euskaraz garenaz geroz, guk kontaktuak baditugu bestaldekoekin, bar batzutan, lagun batek hara ematen ditu. Baina gehiena Baionan saltzen da. Gure fanzineak harre-ra ona du bestaldean, ikusi dugunez han, martxa gehiago dagolakoan...»

KALIMOTXO

«NORMALEAN ehun ta berrogeita hamar ateratzen ditugu, eta seigarren zenbakian gara, denak izigarri laster saltzen dira, Baionako merkatu estaliko arrain banatzale batzurekin adiskide garelakoan... Fotokopi modua egiten dugu. Bost edo hamarbat gara ideiak ditugunak, eta hori dena biltzen dugu, Kalimotxo moldatzeko... Ez dugu benefiziorik egiten, bistan dena, eta gastuak ordaindu et agelditzen den dirua, segidan bierratan edo zerbezatan inbestitzen dugu...»

PATXARAN

«HASI gara berrehun alerekin, eta oraingoa, ehun eta berrogeita hamarretan kaleratuko dugu... Banaketa, batez ere Baionan egiten dugu, hemen Ateak bezain bat saltzen dugu. Patxaran kaleratzen dugu, eta nola nahi, gau batez, konzertu baten ondorioz, gehiena saltzen dugu. Hogeita hamar bat, Zabala liburutegian ezartzen ditugu, eta kitto! Kalimotxo sortu zenean, eta orain Patxan diren tipoek, erabaki zuten, ez zutela lan horrekin aspertu behar, ez zutela militantziarik eginen. Patxan biltzen garenean, hiru pinta rhum behar ditugu, bizpalau kanuto pertsona bakoitz, gauza konkretuak ahal den lastarren aztertu eta debate sakonik gabe. Debateak, poteo denboran egiten ditugu. Militante bezala ez dugu hortan akitu nahi...»

Herriko bertsolarien txapelketa

Aiako txapela Otamendirentzat

Herriko bertsolarien arteko txapelketa berezia antolatu eta jokatu berria da Aian. Bertako irabazle Otamendi suertatu zen.

Azkenengo txapelketa izan zenetik hogeitahiru pa-seak ziren eta Udaletxearen laguntzaz herrian bizi diren eta herrian jaioakoen arteko txapelketa egitea erabaki zuten. Oztopo guztiak gainditu ondoren, ondo afaldu eta gero herriko demalekuan ospatu zen txapelketa.

Hamar bertsolarik hartu zuten parte eta herriak oso ondo erantzun zuen, ia dena bete zen. Giroa ezin hobea zen eta bertsoak oso txalotuak izan ziren.

Saioaren hasera Joxe Mari Lertxundik eman zuen, hots, azkenengo txapeldunak eta ondoren beste bederatziek heuren agurra bota zuten.

Lehenengo egin zuten lana ofizioka hiruna bertso botatzea izan zen. Jesus Etxabe ezkonduaren paperean jarri zuten eta Manuel Lertxundi mutil zahar baten paperean. Alkateak galdegin zien ea Aragoiko aldean bezala ezkontzeko asmotan ziren neskak ekartzerik nahi zuten.

Zatain itsasoan azpurtu eta baserrian lanean hasi nahi zuena zen eta Armendi, baserrian azpurtu eta itsasora joan nahiean zebilena.

Olaso eta Markos Mante-rola neska mutilak ziren, baina beren maitasuna sendotzeko bidai bat egitea erabakitzen dute, eta ondoren topo.

Zendoia eta Joxe Mari Lertxundi biak langileak ziren, lehengo ordua jo eta lanera zihoana, eta bigarre-na egunkaria irakurtzera.

Otamendi suteak aseguratzen dituen zen eta Endaia asegurorik ez zuena.

Ondoren zortiko txikian hiruna bertso bota zituzten. Lehenik Markos Manterola eta Olaso. Ama semeak ziren eta amak, bertso saiora korbatarekin joateko esan zion.

Endaia despertadorea jota ere esnatzen ez zena zen, eta Jesus Etxabe lo egiteko pastilak hartzen dituen.

Otamendi intxaurrak biltzen ari zen baserritarra zen, eta Manuel Lertxundi arbolarik handienaren gainean zegoen kattagorria.

Joxe Mari Lertxundi sisak biltzera mendira joan zen kaletarra zen eta Zatain ur epelez erregaiatzen zituen baserritarra.

Zendoia lapur baten aingeru guardakoa zen eta Armendi monja batena.

Azkenengo lana puntuari erantzutea eta gai bati buruz hiruna bertso botatzea zen.

Jesus Etxabe hiltzera kondenatua zen eta azken borondatea eskatu zion Jose-rak.

Manuel Lertxundik eska-learen papera egin zuen, baina atea ireki eta zergatik ari zen eskean galdetu zioten. Bertsorik onenak dudarik gabe hauek izan ziren saio osoan.

Zatain erreka zikin bateta-ko azken amurraina zen.

Armendi Lourdesa zihuan autobus batetako gidaria zen.

Olaso bere emaztearen bi-hotzari esker bizi zena zen.

Markos Manterolak jaiotzean negarrik egiten ez zuen bere semeari bota zizkion.

Zendoia hauteskundetan Alkatetarako aurkeztu zen, baina bere emazteak botorik ez dio eman nahi.

Joxe Mari Lertxundiri gai hau jarri zioten, Madrildik aginduta sekretario erdaldu-na Aian.

Otamendik 80 urtetako aitona ikusi zuen bere etxe aurrean pinua sartzen.

Endoiak bere aitari bota zizkion. Hau bertsolaria izanik eztarritik operatu eta mutu geldituari.

Saioak nahiko maila ona eman zuen eta bertso ederrik entzun ahal izan genuen. Batzutan arrazoi sakonak eta bestetan ziri ederrik ere. Txapelketaren irabazleak erregularra izateagatik eraman zuen txapela, eta baita ere gaiari ondo lotzeagatik.

Gure aldetik zorionik berroenak eta aurrera jarrai dezatela opa diegu guztiei.

ZALDUBI

Zergatik eskean ari?

Manuel Lertxundirik bakarkako gaian, hau eman zioten: zu eskean zabilta eta atea irekitzean zergatik za-biltzan eskean galdetzen dizu.

Etxekoandre hitzegitea gai hontan ez zait atsegin, baina hala ere motiboa det ta behar dizut hitzegin, leno fábrikan lanen nebilan eskuán hartu nuen min, eskera nator orain lanikan nik ezin bait dut egin.

Begiak ditun bakoitzak dauka fallo hau ikusia, eta guztiok jan behar degu gosea da itxusia, pentsako (d)ezu zergatik naizen, aterik ate hasia, bestek bezela estimaten det nik'e neronen bizia.

Honenbestekin egin nahi dizut etxeko andre agurra, aterik ate ibiltze hori neretzat ez da samurra, baino ez zaitez arren bildurtu ni ez nazu ta lapurra asko ezpada re eman zaidazu ahal dezakezun apurra.

Tolosako Udalak «Jaizkibel»i egindako enkarguz

Galtzaundi zineman euskara piztu nahiean

**Spot
publizitario bat
ordaindu du
Tolosako
Udalak,
Jaizkibelek
burutu duena,
herri horretako
kaleetan
euskara
sustatzeko
asmoz.**

Tolosako Udalaren Euskara Batzordeak zenbait bide desberdin erabili izan ditu orain arte euskararen sustatzeko lanean. Antolatutako diren kanpainak, ekintzak eta ihardueren artean bat nahiko bixia suertatzen da, zinemako-spotena, alegia.

Duela lau bat urte estreinatu zuten «Baldin badakizu euskaraz egin» lemapean lehen spota. Orduko hartan, egoera komiko baten bidez euskaldunek erdaraz hitz egiteko dugun joera barregarri uzten zen.

Spot harek izan zuen arrakasta ikusirik —eginiko inkesta batetan 250 pertsonetatik %90ak baino gehiagok aldeko iritzia ematen zuen— beste spot berri bat egiteko erabakia hartu zuen.

Jaizkibel enpresa izan da spota egiteko ardura hartu duena. Koldo Izagirre gidotegilearen eta Juanba Berasategi eta bere taldearen eskutik.

Galtzaundiren istorio famatuak

Aurreko spota nahiko pedagogikoa bazen ere, oraingo honetan beste zentzu bat eman nahi izan zaio. Koldo Izagirrek berak spoterako eginiko txostenean «konbentzitzea baino, euskaraz hitz egiteko aukera bat ematea» dela helburua dio. «Horreta-

rako, tokian tokiko historioak aurkeztuz, bertako historia, memoria, nolabait errekonstruatu nahiean». Lan-tzen diren hiru faktoreak beraz, hiru lirateke:

— Bertako historiaren punturik atseginenak.

— Herriaren deskripzio xumeak.

— Herriko pertsonaia ospetsuak.

Tolosarrek aukeratu duten historia, bertako Ihaurre-tako historiaren oinarri den Galtzaundirena izan da.

Galtzaundiren bi estrofak entzuten diren bitartean («Neri deritzait Galtzaundi» eta «Entierrua nahi det egitea» bertsoez hasten direnak, hain zuzen) eta irudi animatuen bidez, historia era atsegin batetan aurkezten zaio ikusleari.

Amaieran, Galtzaundi hil-kutxa barnean Arramele zubitik barna daramatenean eta «Zahagi bat ardo jarri kajarren gainean» entzuten den bitartean, zahagiari jarioa hasiko zaio, ardoa kaja barnean sartuz. Galtzaundi ardozalea, jariatik edaten hasi-

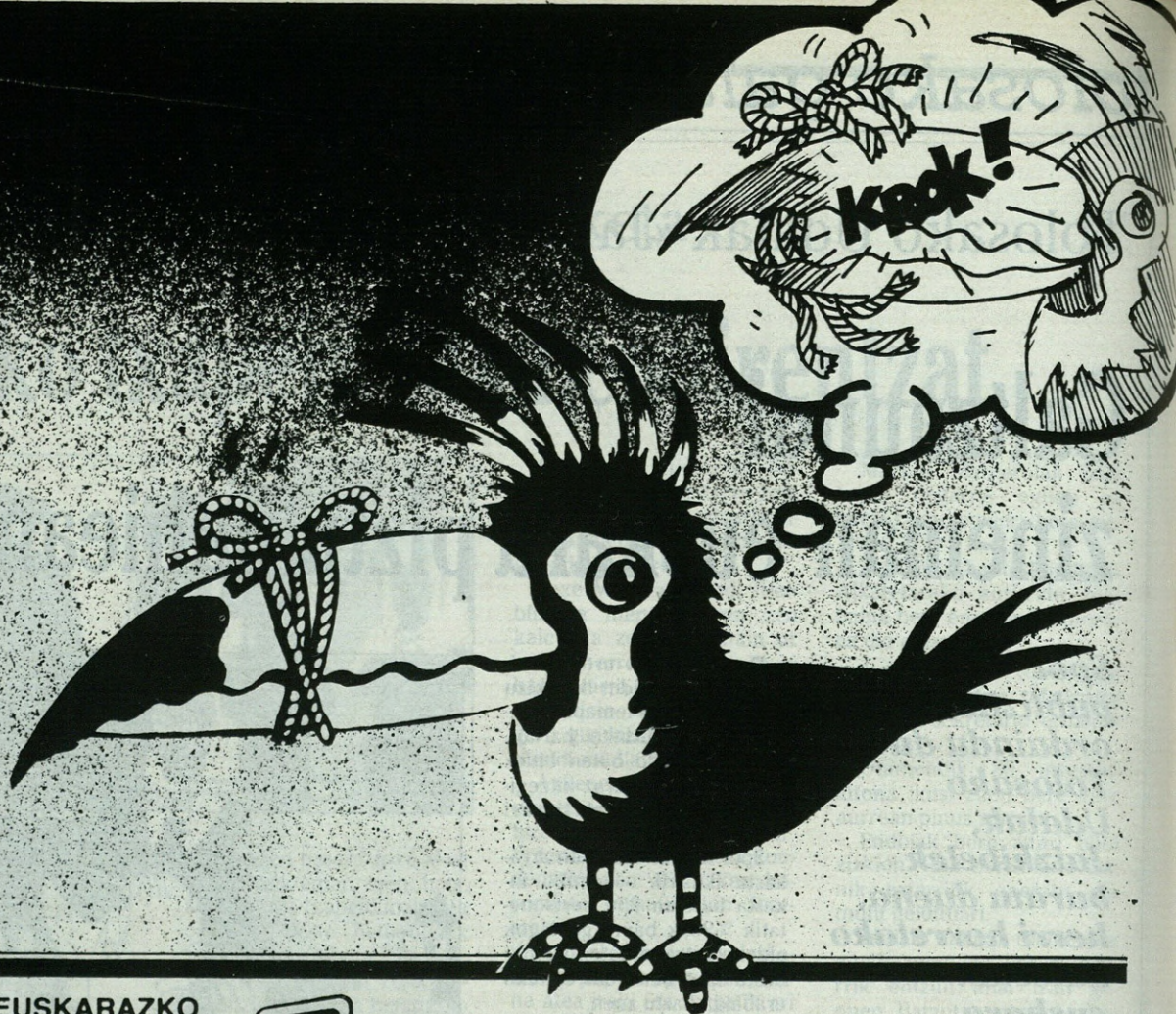
ko da, eta segizioko partaideen harriduarren erdian Galtzaundi berpiztu egingo da «Piztu zure euskara» esanez.

Spotak, jada, Tolosako zinemetan ikus daiteke eta dakigunez ETB-n ere emana dute.

Ea Tolosak hain famatu duen eta hain gutxi erabiltzen duen euskara pizteko balio duen!

Koldo AZKARATE

OINARRIZKO EUSKARAZKO
ALDIZKARIA

aizu!

Harpidedun izan nahi dut

Izen Abizenak _____ Tinoa _____
 Helbidea _____ Probintzia _____
 Hema _____

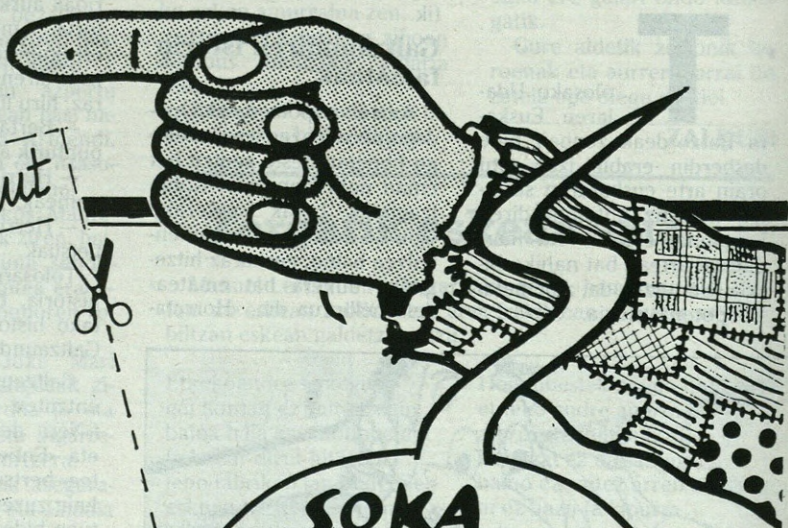
Bankua/Aurrezki Kutxa _____

Sukurtsala _____

Kontu zenbakia _____

Izenpea (Firma) _____

AIZU! Astarloa kalea 2. 3ª esk.
 Bilbo. BIZKAIA
 Telefonoa 424 14 80

**SOKA
APURTZEN
LAGUNDUKO
DIZUNA!!**

Euskara

Gure herri zahar honek
du mila nahigabe
du mila nahigabe
izan nahi duelako
buruaren jabe,
ez español eta ez
frantsesen mirabe
hartako gauz batez
jabeturik gaude:
Ez da Euskal Herririk
euskararik gabe.

Euskara hedatzeak
du hainbat arazo
du hainbat arazo
eginahalak eginda
ezin dugu jaso.
Bada gure artean
hamaika pailazo
Euskara jakinarren
damaionak paso.
Geuk mintzatzea ez al da
lehenak akaso?

Erdarak du Euskara
korapilo baten
korapilo baten,
jai dugu ez bagara
borrokatzen hasten.
Epelkeriak utzi
ta errukia ken,
ez da mindu gabe
sendatzerik hemen,
Nanahi euskaraz mintza
molestatuarren.

Euskarak biltzen ditu
Hego ta Ifarra
Hego ta Ifarra,
Nafarroarekin bat
nazio bakarra.
Hortik ezagutzen da
gure herri zaharra,
bertatik datorkigu
jarraitzeko indarra.
Kukurrukuka laister
da euskal oilarra.

Zenbait eritzimodu
da gure artean
da gure artean,
porru ta metraileta
guztiak nahastean.
Ez da errez juzkatzen
hain gai tirantean,
baina Euskara xede
dugun bitartean,
ziur nago ez goazela
Euskadin kaltean.

Borroka luze baten
gabiltza tiraka
gabiltza tiraka,
Paris, Madri ta Gasteiz
matrakaz-matraka.
Herri menperatu hau
nahi badugu aska
bat egin behar dugu
etsaiaren aurka,
hortarako indarrik
euskarak badauka.

Gaurko martxan Euskara
galduko da laister
galduko da laister.
Derrigortu gabarik
egin al da ezer?
Ez al zuen ba Francok
euskal eskema ler
eskoletan erdara
sartzeari esker?
Euskal hezkuntza gabe
behar dugu oker.

Euskara hutseko irrati
eta telebista
eta telebista,
herirako iadanik
behar da konkista.
Gehiegia da erdal
telesailo lista
Euskarak duenean
ateak itxita,
Euskal kultura euskaraz
egin behar baita.

Euskaradunak gara
miloi eta piko
miloi eta piko,
ez dugu zertan bizi
beti belauniko.
Erdal zurrunbiloak
nahi bagaitu ito
jasoko ditu bueltan
pilo bat ostiko,
gertatuak gertatu
euskaraz ta kito!

Euskara da arantzak
dituen arrosa
dituen arrosa,
osotasun betean
ezin inoiz goza:
alderdi batetikan
zeru bete poza,
praktikari loturik
bakarrik kaosa.
Ai, gure ama Euskara
noizko zure boza!

PORTUONDO

(Mutrikuko bertso paperen lehiaketan aipamen berezia)

Eskubaloi entrenatzailearekin hizketan,
primerako denboraldi honen ondoren

Juantxo Billarreal: «Bidasoan ez dago barita majikorik»

«Enanuek bezala lan eginaz salbatzen genuen urtez urte kategoria».

Zarautzko taldea entrenatzen bi urtez egon eta gero, duela hamalau bat urte, laguntzaile tekniko gisa Eibarrera joan zen. Sasoi hartan, Carlos Iglesias Bidasoako entrenatzaileak utzi egiten du irundar eskubaloi taldea, hurrengoa Juantxo Billarreal izateko proposatuz direktibari. Ekipoa hartu eta lehendabiziko urtean Ohorezko Bibisiotik behera jeitsi zuen. «Nik asko eskertu behar dudana zera da, une haietan direktibak nigan fede handia ukan zuela, erabateko lagunta eskainiz eta babestuz». Honelaxe eman genion hasiera elkarrizketari.

JUANTXO BILLARREAL.— Lan mordo bat egin genuen igotzeko. Obsesioa gurea igotzeko hura! Direktiba, entrenatzaile eta jokalarien arteko harreman sendoa planteitzen da une honetan. Badira eza-dostasunak, baina amankomunean gau-

za asko dugu: makina bat lan egin beharrekoa batez ere. Berririo igo eta lehenengo urtetan asko kostatu zitzaigun kategoria mantentzea. Osera, enanuek bezainbat lan eginaz salbatzen genuen urtez urte kategoria. Partiduak super-8z filmatu

eta haiek estudiantuz, adibidez.

ARGIA.— Nola heldu da bada orduan Bidasoa orain dagoen lekura?

JUANTXO BILLARREAL.— Piskanaka progresioa dator. Guztiok gure heldutasun deportibora ailegatzen ari gara piskanaka; bai direktiba bai jokalaria, eta noski, baita neu ere. Asko ikasi bait dut urte hauetan, talde osoa estabilizatzen hasia denean. Ekipoa hobetzen doa lan egiten eta esperientzia jasotzen doan ahal.

Beti izan dut ikasteko grina. Eta etengabeki aldatzen goaz aldioro. Estiloz. Balomanoaren ikuspegia aldatzen eta eboluzionatzen doa nigan, eta astiro somatzen dugu jada taldean gure joko aukerak zein diren. Praktikoak bilakatu naiz neu ere. Europako kontzepzio geureganatuz: defentsa arras garrantzitsua da. Eta beraz, defentsari asko eskeintzen diot entrenamendutan. Puntuak irabazteko eta Ohorezko Dibisioan mantentzeko garbi eduki behar da defentsa ekipoaren oinarri funtsezko dela.

A.— Eraginik izango zuen ba horretan Obradobitx jokalaria yugoslaviarrak?

J.B.— Bai, ze konturatzen hasi ginen goian ibiltzeko gidari-edo izango den jokalaria bat behar dela. Ze azken finean guk oso presionaturik jotatzen dugu beste ekipoekin alderatuz gero. Jende gutxi gara, denak bertakoak, eta lesioek eta arazoek berehala hondora dezakete ekipoa. Gisa honetan behintzat oinarri bat finkatzen dugu pertsonaia tinko eta sendo baten inguruan.

A.— Baina Bidasoarako baldintza berezi batzu bete behar zituen.

J.B.— Bai, zera: pertsona jatorra izan zedila, ezinbestez; zentral natoa, defentsa onekoa; edozein postutan jokatzeko modukoa, ez espezialki honetan edo hartan nabarmendua. Eta egia esan, ez da bate-re bistosoia, ez da brillantea, eta jendea-ri kosta zaio onatzea hartzea. Organizatzaile bikaina dugu ordea, langilea zeharo. Zentzu modernmoa eta yugoslaboia jo-

koan. Asko ekarri du ekipora eta ugari ikasi dugu beragandik. Bi parteak elkarri egokitu behar gintzaizkion. Sinbiosi antzeko zerbaitea iritsi arte. Asmatu dugu berarekin. Hurrengo urterako mantendun nahi dugu.

A.— Zer nolakoa izan da Bidasoren errendimendua Obradobitxekin?

J.B.— Taldeak hobeto defenditu du. 3-2-1 defentsa konplikatuaren mugimendua atipikoak ikasiz. Eta baita atakeko kontzepzioan. Zabalago jokatzen dugu, mugimendu kontrolatuz. Senzilloa izan behar du balonmanoak; talde-kirola: ordenaren eta indibidualtasunaren arteko oreka justuaz.

Pausu handia izan da yugoslavia aldeko eskubaloï moldeen ildotik gabiltzala jakitea, kalitazteko jokoa egiten hasiak garela. Horretaz ohartzeak amore handia suposatu du guretzat.

A.— Taldea ordea, yugoslabiarrak baino askoz gehiago da.

J.B.— Dударик gabe. Eta zera esan beharra daukat. Ezin ahaztuzkoa da, funtsezkoa, nirekin batera baseko lana egiten ari den jendea. Eskolarteko balonmanoaren kontu egiten dutenak. Gazteekin baseko lanean diharduten Antonio Davila, Javier Saez eta Migel Izquierdo nire laguntzaileak. Hori lan egitea!

Lanaren ondorioz ailegatu den taldea bait gara. Intentsua da gure lana. Ez daukagu beste erremediorik, ze bestela ez dagukagu zer egiterik Ohorezko dibisioko beste taldeen aurka. Guk ez daukagu hainbeste diru. Baina heuren ez daukate guk daukaguna: benetako talde bat, badakigu zein diren gure limitazioak. Gora eta behera ibiliko gara. Porrotaren zirkuan. Sufrimendu guztien gainetik ordea, aurrera egiten dugu beti. Indarrak edozein lekutatik ateratzen dira. Erabateko sakrifizioa. Eta denbora. Ekipo bat egiteko ezinbestekoak. Bestela ez da puzzle bat baino lortzen.

A.— Bidasoa ez da besteak bezala-ko taldea.

J.B.— Gure mentalitatea bestelakoa da. Esaterako, gure direktibak aurrera egiteko erriak eta egin behar ditu. Esanguratsua da, ezta? Asko sufritzen dugu, baina baita disfrutatu ere. Ez dago inolako barietate majikorik. Lana da, eta lana besterik ez gure sekretaria. Tentsioak etabar sortzen dira, bai. Nik, haatik, ezingo nuke beste ekipora batean lan egin. Bestelakoa izango litzateke nire lan egiteko modua, arrotza nire jokalareekiko harremana, hurbiltasuna... Asko hitzegiten dugu geure artean Bidasoan. Frango diskutitzen da, zakarrak oro azaleratuz. Interesantea da modu hau. Eta oso autokritikoak gara.

A.— Emaitza hauekin mantentzeko moduko sekretaria iruditzen zaizu?

J.B.— Nire ustez gure prolema zera da: egoera interesantean dagoela ekipoa, baina oso arriskutsua. Orain ekipoa sekulako emaitzak jaso ditu. Baina lekioa ikasia daukat eta badakit edonork eman diezagukeela gerra. Behera jeitsi bait ginen nire estraineko urtean, Vallermosto-

“Ohorezko Dibisioko mantentzeko defentsa on batean oinarritzea da funtsezkoena”.

“Nik ezingo nuke beste ekipora batean lan egin”

ren kontra jokatuz, dibisioko ekiporik txarrenarekin.

Hala ere, aurrerako saltua emanten ez badugu atzerakoa izango da hurrengoa. Konziente gara zein diren gure mugak ekipa handien aurrean, baina pausau eman behar aurrera gure ahalmenen limitazioak ezagutuz. Orain bait da unea. Gerora ziklo hau amaituko da, eta besteek hartu beharko dute erreleboa.

A.— Erreleboa aiatu duzula, ze balantze egingo zenuke aurtengo plantillaz, eta ze jende dator atzetik?

J.B.— Ba begira, porteria: prolema dextente samarra izan dugu. Zuñiga joan zen, eta Munduateko erresponsabilizatu jokatzen du, ez du oraindik explosioa jo. Bigarren porteroarena, Luis Pablo Gonzalezaren arazoa gutxi entrenatzen duela, kanpoan estudiatzen bait du. Perpekzioa zabalekoa da, pertsonalitate handikoa, aktibitate oso pertsonalak desarrolatu ditu porteria. Piskat kompetitiboki kanpo geratzen da, eta horretan bere altibaiak. Mañeruri dagokionez... gizon irregularra izatea pena.

Aurreko lerroa, atakekoa: Obradobitx. Lehen itzegin dugu berataz. Juanin Agirregomezkorta: jokalaria instintiboa eta kalitate handiko gizona da, prolema bakarra, sarritan irregularra izatea. Salzedo: fuera de seriea dugu. Bere birtute eta defekto eta guzti. Joku tinkoa, oinak luzean beti. Oso bertikala, agian gehiegi. Kolektiboago izan beharko luke. Horratio, definitiboa dut jokalaria hau. Gero beste jokalarri on bat badaukate: ez diot behar adina denbora eskeintzen akaso berari. Luis Lukas da: kalitate izugarria, inteli-

gentea, bariatua zentral bezala. Gero eta gehiago konbentzitzen nau.

Bigarren lerroa: prolema handiena aurtengo tenporadan. Santi Burgetek ezin izan du jokatu, motozko istripu batek galerazita. Txuma Hernandez lehenengo partiduan lesionatua. Jokatu dutenak, orain arte jokatu ez dutenak izan dira.

Pibotak: Juan Karlos Paredes, defentsa izugarria, baina gehiago exigitu behar zaio atakean bere bi metro horiekin. Mendibil jokoa sutileza litzateke. Hainbeste failatuko ez balu porteriara botatzean... Beste bat: Alzaga, jubenetatik etorria, badu kasta.

A.— Eta datorren urterako?

J.B.— Datorren urterako Gasteizko Urdangarin gazte baten atzetik gabiltza. Bertzelon hasi zen jokalaria bezala. Bera ékarri nahi dugu. Ezkerra da, abila, al-tua eta jokalaria galanta guretzat. Zuñiga eta Urdangarin gureganatu nahi ditugu datorren urterako.

A.— Ez, Urantzuz ari naiz.

J.B.— A!, esantzak ba. Polideportiboa datorren urriarako egingo dute. Eske urantzuz piskat Atotxa bezalakoa da. Zera esaten ziguten: zuek Urantzuz irten ezker akaboa, ez duzue ezertan asmatuko. Eta hori ez da egia. Orain esperientzia handiz heltzen da jendea ekipora. Baita jubenetatik ere. Orain ez datorkigu ongi guri kanpo hau, nahiz eta besteak okerrago moldatuko diren hemen. Baina espazio prolema ere sortu zaizkigu, gure jokoa zabalagoa bait da.

Berrian jende gehiago kabituko da. Eta zergatik ez, prolema askoren soluzioa izan daiteke, nahiz eta honela gerta ez daitekeen arren. Gazteei lekua egin behar zaie balonmanoa ikusteko, hori bait da kantera potentziala, gazte ikusleak, afizionatuak, zale amorratuak.

**XALBARDIN
Gorka ARRESE**

AIZKOLARI TREBEA

Donostiako Udalean zabaldu omen zizutzen basozain plaza batzu eta aurkeztu zirenen artean, han azaldu omen zitzairen aiton bat, hirurogeitabost bat urtetakoa, berrogeitahamar bat zentimetrotako aizkora batekin.

— Egunkarian irakurri berria dut basozain batzu behar dituzuela eta lan horretan benetan trebea naizenez aurkeztera nator.

— Baina zu ez al zaude zahartu samarra lan honetarako?

— Ni zahartua? Aizu! Jakin ezazu ni bilbotarra naizela, eta milaka zuhaitz ebaki dudala aizkora honekin. —Eta bere aizkoratxoak erakusten dio.

— Baina gizona, non ibili zara, bada aizkora horrekin lanean?

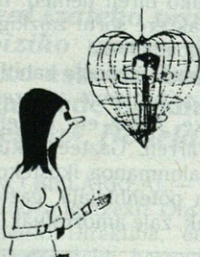
— Aizkora honekin? Saharan!

— Saharan? Nola ibiliko zinen Saharan zuhaitzak ebakitzen han zuhaitzik ez baldin badago!

— Orain ez, jadanik!

HERRI ESKASA

Ba omen dago Huescan, euskaldunek 1'99 deitzen duten herri bat: Biescas.

IRRATIA KORTAN

Bizkaitarrak ez zaretenok beharbada jakingo duzue bizkaieraz korta ikuilua dela.

Bada, joan omen zen Gernikako baserriar bat elektragailu denda batetara irratia bat erostera eta:

— Egunon, gizon!

— Egunon!

— Begira, nik irratia bat erosi nahi dut, baina Arrate harrapatzen duena behar du, bestela ez zait interesatzen.

— Badaukagu bat hemen Frantziatik ekarri berria, eta orain arte izan dugun modelorik ederrena duzu. Honek bai Arrate eta baita Loiola ere horretara jartzen bazara.

— Ongi da. Eraman egingo dut.

Joan da baserrira, hasi dira irratia jartzten eta han irratia arradak besterik ez zizutzen hartzen. botoiarekin alde batera eta bestera mugitu eta Arrate ez hartzeaz gain, ulertu ere ez hango emisioak.

— Nekaben! Horrek jo nahi izan dit niri adarra. Irrati frantsesa saldu eta noski, orain frantsesez besterik ezin entzun. Esan behar dizkiot nik hari epelak.

Joan da berrira dendara.

— Aizu! Zer nolako irratia saldu didazu zuk niri? Arrate hartzen zuela eta... bai, zera! Hau irratia frantsesa da eta honek frantsesez besterik ez du harrapatzen.

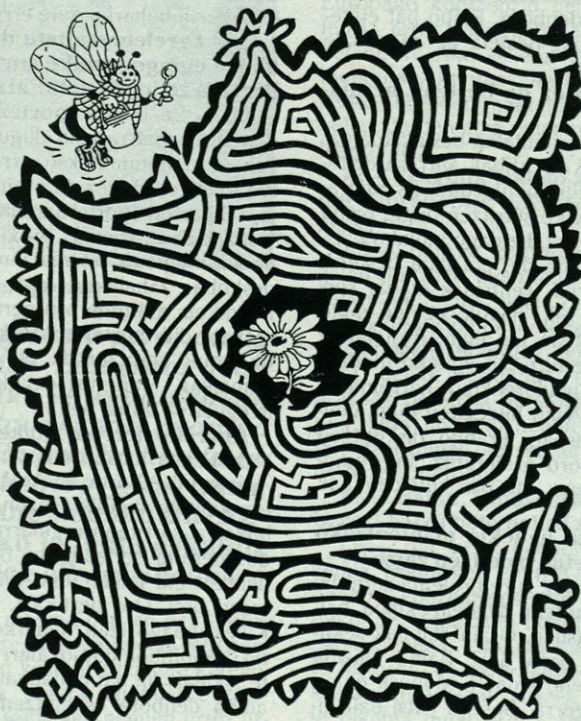
— Zuk kortan jarriko zenuen eta!

— Kortan, sukaldean eta logelan, baina hemen frantsesez besterik ez!

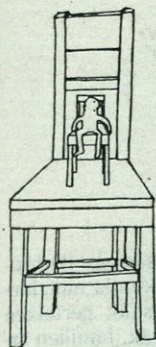

erletxoa lorearen bila

Iritsiko ote da gure erletxoa lorea dagoen tokiraino, handik jasotako lorausaz ezti goxoa egin ahal izateko?

a ze flasha!

osasunaren arduraz

Hanburgesak eta arteriosklerosia

HANBURGESAK bihotzeko atakearen arriskua gehitu dezake, gantz saturatuak erabiliz kozinatzen bait da, Ipar Amerikako zientzigizon eta kontsumitzaileen elkarteek adierazi dutenez.

Adierazpen honen ondoren proposamena ere etorri da, eta proposamenaren mezua hanburgesak egin eta saltzen dituzten enpresa eta jatetxe-kafea handiei zabaltu zaie (McDonald's, Burger King, Popeye's, Wendy's, Big Boy etab.); elikagai horien prestaketan olio begetalak erabil ditzatela, landare-olioak osasunarentzat animalia gantzak baino onuragarriagoak bait dira.

Kontsumitzaileen proposamena, ehun bat zientzilariren onespenera jaso zuena hain zuzen, ez zuten ontzat hartu hanburgesia handi horiek, «janariak goxoagoak zeudela betiko moduan prestatzen zirenean» esanez erantzun zutelarik. Kontsumitzaileen ohar eta abisu guztien gainetik, konpainia handi hauek berean jarraitzen dute, produktu begetalak eta fruta freskoak eskaini ditzaten egin zaizkien eskari guztiei muzin eginik.

Zientzilariek esan dutenez gantz saturatuek odoloko kolesterol-maila gehitzen dute, eta bihotzeko atake bat jasateko arriskua dextente igotzen omen da.

Xabier AGIRRE

Ezberdintasun ttipia

HAUR jaio berriak arrosa kolorez edota urdinez jantzearena bezalaxe. «La Trinca» kantatzen zueneko hura bezalaxe, «ze ote daukate guk ez daukagunik?». Batzuk, emakumezkoak omen, gizonezko jantziekin, eta besteak, gizonezkoak omen, emakumezkoen arropaz jantzirik.

Dudarik ez transformismoak gero eta lagun irabazi dituela. Dudarik ez gaur egun baikoitzak aukeratzen duela bete nahi duen papera. Humprey batena egin nahi baduzu berdin egin dezakezu emakumezkoa ala gizonezkoa izanda. Monroe baten papera egin nahi baduzu bost axola txikitari arrosaz ala urdinez jantzi zinduten.

Ze inporta ote du lehenengo jaunartzea marinelez jantzita ala printzesaz jantzita eginazate?

Ze garrantzia dauka ezkontutakoan zuriz ala pajaritaz ezkontua izateak?

Eskaintza ugaria daukazu nahi duzuna aukeratzeko. Horretarako ate guztiak zabalduko dizkizu gaur egungo gizarteak... espektakulu edo horrelako batetan behintzat. Gaur egun hemen hain modan jartzen ari den jenero kabaretero edota revisteroan behintzat. Hortik kanpo...? Ez dakigu nola erreakzionatuko luketen zure familiakoek, edota euskaltegiko bizardunek, edota pelukeriako atsoek. Seguruena ez lukete onartuko neska bat gizonezko bezala agertzea edo gizonezkoa andere baten piuraz ibiltzea.

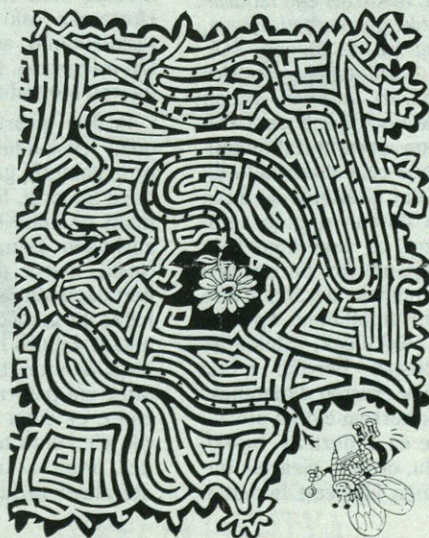
Hain daude errotuta ohiturak! Hain omen «antinaturala»!

Eta omen dagoen diferentzia, hala esan zigun guri feminista batek, zentimetro batzuetakoa baino ez omen da. Oso zentimetro gutxi gainera batzuren kasuan...

Ausartu zaitez beraz. Nahi duzuna hori bada, tira! Denetarik saltzen da gaurko merkatuan!

Martin ARANA

soluzioa:

Lehen Urbian plantakoa, gisakoa, behar den bezalakoa...

ETXARREN-LOHIGORRIrentzat, idaztearen mixterioak balio baldin badu, zergatik ez guretzat, nahiz eta herri honen orden moralak ez gaituen sustengatzen. «Lehen Urbian» obrak, gaitzeko laudorioak erdietsi ditu, eta alde batetik (beti berdinetik noski!) arras merezituak dituzke. Literaturaren inguruko galdera funtsezko zenbait ere sortarazi ditu, adibidez, lanak, elaberri izena jantz dezakeen ala ez, biografia ote den, nostalgikoa, etab... Gu ez garra gai teknikoegietan galtzen ausartuko. Gainera, Etxarren-Lohigorriren «Euskara nasai, aberats eta gozo»a ez dukegu aipatuko, hortarako aski gaizki plazatuak garelakoan. Alta gauza frango balitezke idazleak erabiltzen duen hizkera «ederrari» buruz errateko.

Gure solasa, mamiaren ildotik joanen da. Liburuak dakarren ideologia nehorik aipatu ez duelakoan, prezeski. Herri honetan, usaia txar bat dago: formarekin kontentatzen gara. Euskaraz, euskara politean den ber, edozein lan ona izaten dela. Aitor dezagun ere, obra hau, euskaldun zahar batek, mentalitate zahar horretan sartzen dira garbitasunaren, gizarte homogenoaren eta gizontasunaren hitzak. Ez da besterik agertzen, Etxarren-Lohigorriren liburuan.

LEHENIK, gizarte homogenoarena. Hostoz-hosto irakurtzen baldin badugu, nekazari edo laborarion sozietatea biziki gozoa, bizi erreza, batua ikusten dugu. Ez ote zegoen, XIX. eta mende honen hastapenean, laborari aberatsen eta laborari pobreen artean konfliktorik? Klase borrokarik ez, baserrietan? Bistan dena, obra hortako familia errepresentatiboa zela aldarrikatu dигuten arren, Kattalin gisakoa eta Juan plantakoa eraiki dutena mundu ruralean, guk behintzat, ez dagerkigu hain erakasgarria. Kanpanetako buruzagien klasean dauden fmaliak ateratzen dira «Lehen Urbian»ean: diputatuak, apezak, errient kristauen adiskideak, astekariak irakurtzen, geroxeago herriko lehen maxinak eta irriatik erosten dituztenak. Laborari gehienek horrela egiten ote zuten? Dudarik gabe ez... Idazleak, bestalde, nola ahanzti du, orduko gizartea tinkirik atxikitzen zuen Larderia famatua,

ezagutzen ditugu zaharrek oraino, hala-ko beldur batekin, aipatzen digutena? Hala ahanztea baino gehiago da, huts hori? Eta, garai haietako baserrietako eguneroko bizitza gogorraz, loiro lohizatuak, etxe biluziak, higiena eskasak, hitzik ez dator, idazlearen lumapean... Izkribatzaleak, iraganeko sozietateaz, ikusmen hogenoa baldin badu, ikusme idealizatua, orobat nostalgikoa, konfliktuak oro ezeztatuz bakearen zaintzearen xedea, orduan, normaltzat jotzen dugu ahanzte zerrenda hori. Bestalde, irakurleagoak formazio mental berdina baldin badu, normal da ere, irakurleagoa Kattalin eta Juanen familiaren saga epe-lari identifikatu dedin. Erants dezagun ordea, historiak, herri honetako historia arruntak, ondorio diferentak eskaintzen dizkigula...

HISTORIAZ ari baitgara, jarrai dezagun, batetan baino bietan hobe, bide beretik. Etxarren-Lohigorri, historiari zenbait ostiko ematen dizkio. Ostiko konszienteak, bere demonstrazioa justifikatzen dutenak. Behar du, atsulutuki erakutsi, abertzaletasuna eta Euskal Herriari buruzko pentsamenduak aspaldikoak direla. Eta anakronismo frango egiten ditu, idazlearen demonstrazioa, gizarte osoari hedatzen baldin badu, bederen. Egia da, notabileen munduan, eskualdun izatearen urgulu exhibizionista bat bazegoela, jende xeheak bain frantsasago agertu nahiz. Hortarako aski dira, denbora haietako «eskualduna» astekariaren zenbaki batzu irakurtzea. Edo Ybarnegaray diputaduen biografia lileitzea...

Euskal gizartea da, beraz, homogenoa, euskalduntasunaz oihartua, eta oroz gainetik garbia. Liburuan barna ez dugu laidorik, hierarkiari egin errespetu mankamendurik, negarrik, kolerarik aurkitzen. Denak onak eta ederra dira. Noski, saltsa mintzeko, tradera batzu gertatzen diora, osabaren edo haurren hiltzeak, gerlak, okupazioneak... alemanenak. Liburu hortan agertzen den denbora, denbora burgesa da, karitatez, pietatez eta paternalismoz bete. Eta, guk, zinez, ez dugu euskara «ederra»k itsuturik, elementu hori ahanzti behar. Adibidez, bi hitzez tratatzen diren ezkontzak ateratzen dizkigu egileak, ezkontza la-

saiak, bukolikoak, idealisatuak. Badakigu zaharrei entzunik, ezkondu aintzinetik frekuentatzen uholdetsuak gertatzen zirela, eta ezkontzak berak, familien arteko estrategia karkulatuak. Bere ideologia bakezale eta burgesaren pasa arazteko, Lhigorri-Etxarrenek sobera xinplifikatzen du euskal gizartea, zozo aire batez jantziz. Xinplea izanik ere, gure arbasoen sozietate kontenporaneoak konplexuagoa dela, nabaitzen dugu...

FINITU baino lehen, erran dezagun, elaberriaren ildotik doa hau ere, pertsonaiek ez dutela karaktera handirik. Gaizkiaren pentsatzeko edo egiteko ahala, indarra eskas dute. Pertsonai erdi mutilatuak dira, falta zaien beste erdia Jainkoaren, Elizaren baitako fedek betetzen diela. Paternalismoaz aparte, nobelako pertsonaiek ez dute beste sentimendu bizirik. Etsenplu bat emateko, amodiozik ez dager jende «hil» horien artean... Amodioaren eta emazteen lekuaz ere, aintz baliteke errateko. Nobela matxista dela aitor genezake, gehiegi tronpatu gabe.

Lan hau, beste garzatar batenekin konparatuko dugu, eta diferentzia agertuko da: euskara «aberats» neurri berdinean, Etxamendiren elaberriak edo «Maiatz» aldizkarian atera ipuin laburrak sensibeleagoak, minberagoak, bizi ikaraz hantagoak atzemaitzen ditugu, honenbestez gizarteari hurbilagoak. Baina, gostuak eta koloreak ez omen dira diskutitzen.

Kasu egin behar dugu, guk irakurleek: euskara «ederra» goraiatzat duten bakoitzean, liburu batentzat, gure sozietatearen errealtatearen gatazkak, gogoratasunak/keriak gorde nahi dizkigutelako. Eta hori ezin dugu onhar... Bidekoa da, orduan, herriko podere kultural ofizialek «Lehen Urbian» lauda dezaten. Herri idilikoa bizi gara, euskaldun garelakoz jadanik paradisuan, hemen ez dago, ez klase borrokarik, ez eta kulturaren konpezio mailan prolemarik...

Dena hobekien doa, mundurik hoberean zion Leibnitzek, eta guk, ez dugu besterik errepikatuko, aho zokoan, kirets gostu higatzalearekin ordea. Erranak erran dira, eta barkamendurik, aintzinetik eskatu gabe, gainera...

Itxaro BORDA

EZ GARA BAKARRAK

HORREK HOBEAK IZATERA BEHARTZEN GAIT

Gipuzkoan badago beste finantz entitaterik.

Beste lekurik, zuk non zure aurrezkiak gorde, kredituak eskatu, kontu korronteak ireki, edo beste zeinnahi gestio ekonomiko konpondu.

Ez gara bakarrak. Eta badakigu.

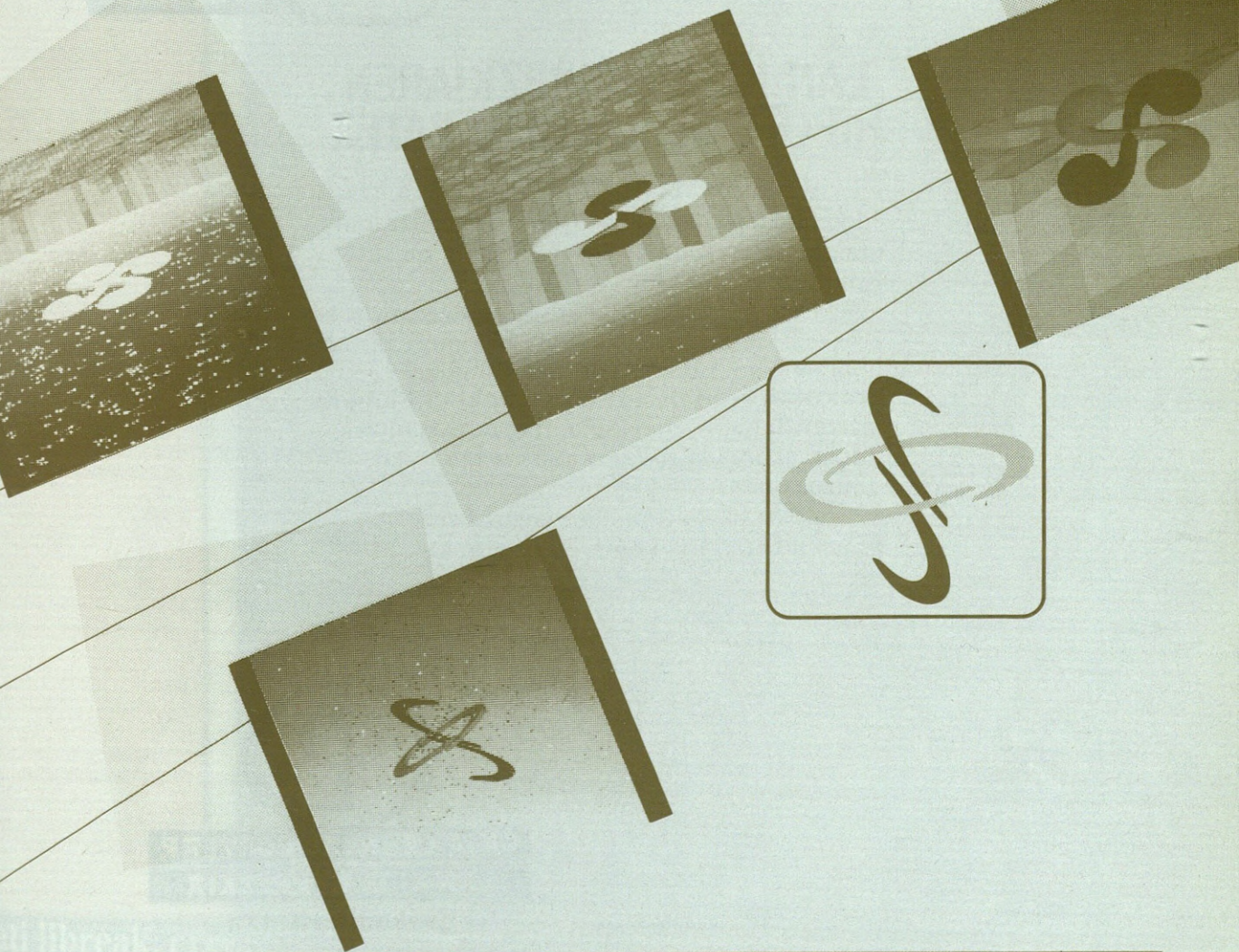
Eta badakigu ze, zuk aukera zenezakeelako, guk besteek baino hobeto lan egin behar dugula.

Eta horretantxe ari gara.

Zerbitzu berriak sortuz. Bulegoak zabalduz. Zure eguneroko bizitzan lagunduko dizuten produktuak gehituz.

Eta, guztiaren gainetik, bezeroa gauzarik inportanteena delako zerbitzu-jarrera mantenduz.

Zu gabe, gu ere ez ginatekeelako-izango. Eta bezero bat, guretzat, berriro itzultzen den adiskide bat delako.

CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL

AURREZKI-KUTXA
MUNIZIPALA

Eros ezazu

ZEURE ETXEA

LAN KIDE AURREZKIAREN HIPOTEKA-KREDITU BATEZ

Etxebizitza baten beharrean bazera, edo-eta darabiltzuna eskuratu nahiez bazabiltz, oraintxe duzu garaia: Eska ezazu Hipoteka-Kreditu bat Lan Kide Aurrezkian. Egiatzko balioaren %70taraino finantzatzuko dizugu zure erosketa, interesik txikien eta baldintzarik hoberenetan. **Edo % 100taraino gure Erakundearen osoko Finantzaketa Planera biltzen bazera** eta jakina, legeak eskaintzen dituen abantaila fiskal guztiak eskuratuko dituzu.

Zatoz bisitatzera eta esaiguzu zure asmoen berri. Eta konta ezazu gurekin.

Oraintxe da garaia

CAJA LABORAL POPULAR

LAN KIDE AURREZKIA

Euskadiko Kutxa